C/2025/5024

2025.9.16.

A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE

Az Európai Unió működéséről szóló szerződés 101. cikke (3) bekezdésének a technológiaátadási megállapodások csoportjaira történő alkalmazásáról szóló bizottsági rendelettervezet, valamint a Szerződés 101. cikkének a technológiaátadási megállapodásokra történő alkalmazásáról szóló bizottsági iránymutatás-tervezet tartalmának jóváhagyásáról

(C/2025/5024)

A Bizottság 2025. szeptember 11-én jóváhagyta az Európai Unió működéséről szóló szerződés 101. cikke (3) bekezdésének a technológiaátadási megállapodások csoportjaira történő alkalmazásáról szóló bizottsági rendelettervezet, valamint a Szerződés 101. cikkének a technológiaátadási megállapodásokra történő alkalmazásáról szóló bizottsági iránymutatás-tervezet tartalmát.

A bizottsági rendelettervezet aktualizálja a technológiaátadási megállapodásokra vonatkozó jelenlegi csoportmentességi rendeletet, amely a technológiaátadási megállapodások bizonyos csoportjait mentesíti a Szerződés 101. cikkének (1) bekezdésében foglalt tilalom alól.

A bizottsági iránymutatás-tervezet aktualizálja a Szerződés 101. cikkének a technológiaátadási megállapodásokra történő alkalmazásáról szóló jelenlegi bizottsági iránymutatást.

A Bizottság jóváhagyta a tervezeteket azzal a céllal, hogy azokat konzultáció céljából közzétegye.

A bizottsági rendelettervezetet és a bizottsági iránymutatás-tervezetet mellékletként csatolták e közleményhez.

A tervezetekről folytatott nyilvános konzultáció elérhető a következő címen:

https://competition-policy.ec.europa.eu/public-consultations_hu

A nyilvános konzultációt követően a tervezetek véglegesítésére a beérkezett visszajelzések figyelembevételével kerül sor annak érdekében, hogy a Bizottság elfogadja a felülvizsgált bizottsági rendeletet és a felülvizsgált bizottsági iránymutatást.

I. MELLÉKLET

A BIZOTTSÁG (EU) …/… RENDELETE

(…)

az Európai Unió működéséről szóló szerződés 101. cikke (3) bekezdésének a technológiaátadási megállapodások csoportjaira történő alkalmazásáról

(EGT-vonatkozású szöveg)

TERVEZET

AZ EURÓPAI BIZOTTSÁG,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre,

tekintettel a Szerződés 85. cikke (3) bekezdésének a megállapodások és összehangolt magatartások egyes csoportjaira történő alkalmazásáról szóló, 1965. március 2-i 19/65/EGK tanácsi rendeletre ([1]) és különösen annak 1. cikkére,

e rendelet tervezetének közzétételét követően,

a versenykorlátozó magatartásokkal és erőfölénnyel foglalkozó tanácsadó bizottsággal folytatott konzultációt követően,

mivel:

(1) A 19/65/EGK rendelet felhatalmazza a Bizottságot arra, hogy rendeletet fogadjon el a Szerződés 101. cikke (3) bekezdésének alkalmazásáról a Szerződés 101. cikke (1) bekezdésének hatálya alá tartozó olyan technológiaátadási (technológiatranszfer-) megállapodások és az azoknak megfelelő összehangolt magatartások egyes csoportjai tekintetében, amelyekben csak két vállalkozás vesz részt.

(2) A 19/65/EGK rendelet alapján a Bizottság elfogadta különösen a 316/2004/EK bizottsági rendeletet ([2]). A 316/2014/EK rendelet meghatározza a technológiaátadási megállapodások azon csoportjait, amelyek a Bizottság álláspontja szerint általában eleget tesznek a Szerződés 101. cikkének (3) bekezdésében meghatározott feltételeknek. E rendelet alkalmazásának összességében kedvező tapasztalataira és a rendelet értékelésének eredményeire tekintettel helyénvaló egy új csoportmentességi rendelet elfogadása.

(3) E rendeletnek biztosítania kell a verseny eredményes védelmét, és megfelelő jogbiztonságot kell nyújtania a vállalkozások számára. E célkitűzések megvalósítása során a lehető legnagyobb mértékben szem előtt kell tartani a hatósági felügyelet és a jogszabályi keret egyszerűsítésének szükségességét.

(4) A technológiaátadási megállapodások technológiai jogok licenciába adására (hasznosításának engedélyezésére) vonatkoznak. Az ilyen megállapodások rendszerint növelik a gazdasági hatékonyságot és elősegítik a versenyt, mivel a kutatás-fejlesztés területén csökkenteni tudják a párhuzamosságokat, ösztönzik az új kutatási-fejlesztési tevékenységek megkezdését, serkentik a fokozatos innovációt, megkönnyítik a technológiák terjedését, és élénkítik a versenyt a termékpiacokon.

(5) Annak valószínűsége, hogy az ilyen hatékonyságnövelő és versenyt elősegítő hatások meghaladják a technológiaátadási megállapodásokban szereplő korlátozások versenyellenes hatásait, az érintett vállalkozások piaci erejének mértékétől függ, és ennélfogva attól, hogy e vállalkozások milyen mértékben szembesülnek a helyettesítő technológiákkal rendelkező vagy helyettesítő termékeket előállító vállalkozások jelentette versennyel.

(6) E rendelet hatályának csak a hasznosítást engedélyező (licenciaadó) és a hasznosításba vevő (engedélyes, licenciavevő) közötti technológiaátadási megállapodásokra kell kiterjednie. Az ilyen megállapodásokra viszont akkor is ki kell terjednie a rendelet hatályának, ha a megállapodásban szereplő kikötéseket a kereskedelem egynél több szintjén kell alkalmazni, például a hasznosításba vevő adott forgalmazási rendszer létrehozására való kötelezésével, és azon kötelezettségek meghatározásával, amelyeket a hasznosításba vevő köteles előírni vagy előírhat a hasznosítási engedély (licenc) alapján előállított termékek viszonteladóival szemben. Ugyanakkor az ilyen feltételeknek és kötelezettségeknek meg kell felelniük az (EU) 2022/720 bizottsági rendeletben ([3]) meghatározott és a vertikális korlátozásokról szóló bizottsági iránymutatásban ([4]) kifejtett, szállítási és forgalmazási megállapodásokra alkalmazandó versenyszabályoknak. A hasznosításba vevő és a szerződés szerinti termékeinek vevői közötti szállítási és forgalmazási megállapodásokra nem terjedhet ki az e rendelet szerinti mentesítés.

([1]) HL 36., 1965.3.6., 533/65. o.

([2]) A Bizottság 316/2014/EK rendelete (2014. március 21.) az Európai Unió működéséről szóló szerződés 101. cikke (3) bekezdésének a technológiaátadási megállapodások csoportjaira történő alkalmazásáról (HL L 93., 2014.3.28., 17. o.).

([3]) A Bizottság (EU) 2022/720 rendelete (2022. május 10.) az Európai Unió működéséről szóló szerződés 101. cikke (3) bekezdésének vertikális megállapodások és összehangolt magatartások csoportjaira történő alkalmazásáról (HL L 134., 2022.5.11., 4. o.).

([4]) A Bizottság közleménye – Bizottsági közlemény: Iránymutatások a vertikális korlátozásokról (HL C 248., 2022.6.30., 1. o.).

(7) E rendeletet csak azokra a megállapodásokra indokolt alkalmazni, amelyekben a hasznosítást engedélyező a hasznosításba vevő, és/vagy annak egy vagy több alvállalkozója számára áruk vagy szolgáltatások előállítása céljából megengedi a licenc tárgyát képező technológiai jogok hasznosítását, esetleg a hasznosításba vevő, és/vagy annak alvállalkozója vagy alvállalkozói által végzett további kutatást-fejlesztést követően. Nem indokolt alkalmazni az olyan kutatási-fejlesztési megállapodásokkal kapcsolatos licenciaadásra, amelyek az (EU) 2023/1066 bizottsági rendelet ([5]) hatálya alá tartoznak, sem az olyan szakosítási megállapodásokkal kapcsolatos licenciaadásra, amelyek az (EU) 2023/1067 bizottsági rendelet ([6])hatálya alá tartoznak. Nem indokolt továbbá e rendelet alkalmazása azokra a megállapodásokra sem, amelyek elsődleges célja a szoftverek akár fizikai, akár digitális csatornákon keresztüli puszta viszonteladása vagy forgalmazása, mivel az ilyen megállapodások nem a technológia gyártási célú licenciába adására vonatkoznak, hanem inkább a forgalmazási megállapodásokhoz hasonlítanak.

(8) E rendeletet nem indokolt alkalmazni a technológiai egyesülések létrehozására irányuló hasznosítási megállapodásokra (licenciaszerződésekre), azaz a technológiaegyesítési megállapodásokra, amelyek célja a technológiáknak az egyesülés létrehozói vagy harmadik felek számára történő licenciába adása, sem az olyan megállapodásokra, amelyek keretében az egyesített technológiákat harmadik felek számára licenciába adják. Nem indokolt továbbá az alkalmazása azokra a megállapodásokra sem, amelyek révén a technológia potenciális hasznosításba vevői megállapodnak abban, hogy közösen folytatnak tárgyalásokat a technológiaátadási megállapodások feltételeiről (a hasznosítási megállapodásokat tárgyaló csoportok).

(9) A Szerződés 101. cikke (3) bekezdésének rendelettel történő alkalmazásához nem szükséges azon technológiaátadási megállapodások meghatározása, amelyek a 101. cikk (1) bekezdésének hatálya alá tartozhatnak. A megállapodásoknak a Szerződés 101. cikke (1) bekezdése szerinti egyedi értékelése során számos tényezőt – így különösen az érintett technológia- és termékpiacok struktúráját és dinamikáját – figyelembe kell venni.

(10) Az e rendelettel létrehozott csoportmentesség kedvezményét azokra a megállapodásokra kell korlátozni, amelyekről kellő bizonyossággal feltételezhető, hogy teljesítik a Szerződés 101. cikke (3) bekezdésének feltételeit. A technológiaátadás előnyeinek és célkitűzéseinek megvalósítása érdekében e rendelet hatályának nemcsak önmagában a technológia átruházására indokolt kiterjednie, hanem a technológiaátadási megállapodások más rendelkezéseire is annyiban, amennyiben e rendelkezések közvetlenül kapcsolódnak a szerződés szerinti termékek előállításához vagy értékesítéséhez.

(11) Versenytársak közötti technológiaátadási megállapodások esetében – amennyiben a felek együttes érintett piaci részesedése nem haladja meg a 20 %-ot, és a megállapodások nem tartalmaznak súlyosan versenyellenes korlátozásokat – vélelmezhető, hogy ezek általában a termelés vagy a forgalmazás javulását eredményezik, és lehetővé teszik a fogyasztók méltányos részesedését a belőlük eredő előnyből.

(12) Nem versenytársak közötti technológiaátadási megállapodások esetében – amennyiben az egyes felek által az érintett piacokon külön-külön birtokolt piaci részesedés nem haladja meg a 30 %-ot, és a megállapodások nem tartalmaznak súlyosan versenyellenes korlátozásokat – vélelmezhető, hogy ezek általában a termelés vagy a forgalmazás javulását eredményezik, és lehetővé teszik a fogyasztók méltányos részesedését a belőlük eredő előnyből.

(13) Az érintett technológiapiacokon fennálló piaci részesedéseket a licenc tárgyát képező technológiai jogok azon érintett termék- és földrajzi piacokon való jelenléte alapján kell kiszámítani, ahol a szerződés szerinti termékeket értékesítik, nevezetesen a szerződés szerinti termékek hasznosítást engedélyező és annak hasznosításba vevői általi összesített értékesítése alapján. Ezért e rendelet alkalmazásában azok a technológiák, amelyek alapján még nem került sor szerződés szerinti termékek értékesítésére, nulla piaci részesedéssel rendelkezőnek tekintendők.

(14) Ha az alkalmazandó piaci részesedési határértéket egy vagy több termék- vagy technológiapiacon túllépik, a csoportmentesség nem alkalmazandó az adott érintett piacok tekintetében létrejött megállapodásra.

([5]) A Bizottság 2023/1066/EU rendelete (2023. június 1.) az Európai Unió működéséről szóló szerződés 101. cikke (3) bekezdésének a kutatás-fejlesztési megállapodások egyes csoportjaira történő alkalmazásáról (HL L 143., 2023.6.2., 9. o.).

([6]) A Bizottság 2023/1067/EU rendelete (2023. június 1.) az Európai Unió működéséről szóló szerződés 101. cikke (3) bekezdésének a szakosítási megállapodások egyes csoportjaira történő alkalmazásáról (HL L 143., 2023.6.2., 20. o.).

(15) Nem vélelmezhető, hogy az e piaci részesedési határértékek feletti technológiaátadási megállapodások mindenképpen a Szerződés 101. cikke (1) bekezdésének hatálya alá tartoznak. Például a nem versenytárs vállalkozások közötti kizárólagos hasznosítási megállapodás gyakran nem tartozik a 101. cikk (1) bekezdésének hatálya alá. Nem vélelmezhető az sem, hogy a 101. cikk (1) bekezdésének hatálya alá tartozó technológiaátadási megállapodások e piaci részesedési határértékek felett nem felelnek meg a mentesülés feltételeinek. Az sem vélelmezhető ugyanakkor, hogy ezek általában olyan jellegű és mértékű objektív előnyökkel járnak, amelyek ellentételezik a versenyre kifejtett hátrányos hatásaikat.

(16) E rendelet nem mentesítheti az olyan technológiaátadási megállapodásokat, amelyek a termelés vagy a forgalmazás javításához nem nélkülözhetetlen korlátozásokat tartalmaznak. Ki kell zárni az e rendelettel nyújtott csoportmentesség kedvezményéből – az érintett vállalkozások piaci részesedésétől függetlenül – különösen az olyan technológiaátadási megállapodásokat, amelyek bizonyos, súlyosan versenyellenes korlátozásokat tartalmaznak, így például rögzítik a harmadik felekkel szemben érvényesítendő árakat. Az ilyen különösen súlyos korlátozásokat tartalmazó megállapodásokat teljes egészükben ki kell zárni a csoportmentesség kedvezményéből.

(17) Az innovációra ösztönzésnek és a szellemitulajdon-jogok megfelelő alkalmazásának védelme érdekében bizonyos korlátozásokat ki kell zárni a csoportmentesség kedvezményéből. Ki kell zárni különösen bizonyos viszontlicencia-adási kötelezettségeket és megnemtámadási kikötéseket. Amennyiben a technológiaátadási megállapodásban ilyen korlátozás szerepel, csak a szóban forgó korlátozást kell kizárni a csoportmentesség kedvezményéből.

(18) A piaci részesedési határértékek, a súlyosan versenyellenes korlátozásokat tartalmazó technológiaátadási megállapodások mentességből való kizárása, valamint az ezen rendelet értelmében nem mentesülő korlátozások általában biztosítják azt, hogy a csoportmentességben részesülő megállapodások ne nyújtsanak lehetőséget arra, hogy a megállapodásban részes vállalkozások az érintett termékek jelentős része tekintetében kizárják a versenyt.

(19) Ebben a rendeletben meg kell jelölni olyan tipikus helyzeteket, amelyekben helyénvalónak tekinthető az e rendeletben megállapított mentesség visszavonása az 1/2003/EK tanácsi rendelet ([7]) 29. cikke alapján.

(20) A technológiaátadási megállapodások hasonló korlátozó hatásokat kiváltó, és egy adott piac több mint 50 %-ára kiterjedő párhuzamos hálózatai feletti felügyelet megerősítése érdekében a Bizottság e rendeletet – rendelettel – alkalmazhatatlannak nyilváníthatja az adott piac vonatkozásában meghatározott korlátozásokat tartalmazó technológiaátadási megállapodásokra, ilyen módon helyreállítva a Szerződés 101. cikkének az ilyen megállapodásokra történő teljes körű alkalmazását,

ELFOGADTA EZT A RENDELETET:

1. cikk

Fogalommeghatározások

(1) E rendelet alkalmazásában:

a) „megállapodás”: megállapodás, vállalkozások társulásai által hozott döntés vagy összehangolt magatartás;

b) „technológiai jogok”: know-how, valamint a következő jogok vagy azok kombinációja, ideértve az e jogok létesítésére, illetve nyilvántartásba vételére irányuló kérelmeket:

i. szabadalmak;

ii. használati minták;

iii. formatervezési mintaoltalmi jogok,

iv. mikroelektronikai félvezetők topográfiái;

([7]) A Tanács 1/2003/EK rendelete (2002. december 16.) a Szerződés 81. és 82. cikkében meghatározott versenyszabályok végrehajtásáról (HL L 1., 2003.1.4., 1. o.).

v. a gyógyszerek, illetve más olyan termékek kiegészítő oltalmi tanúsítványai, amelyekre ilyen tanúsítvány szerezhető;

vi. növényfajta-oltalmak; valamint

vii. szoftverekhez kapcsolódó szerzői jogok;

c) „technológiaátadási megállapodás”:

i. két vállalkozás közötti, technológiai jogok licenciába adásáról (hasznosításának engedélyezéséről) szóló megállapodás, amelynek célja szerződés szerinti termékeknek a hasznosításba vevő (engedélyes) és/vagy annak alvállalkozója vagy alvállalkozói által történő előállítása;

ii. a technológiai jogoknak két vállalkozás közötti, a szerződés szerinti termékek előállítása végett történő átruházása, amennyiben a technológia hasznosításából fakadó kockázat egy része az átruházónál marad;

d) „kölcsönös megállapodás”: olyan technológiaátadási megállapodás, ahol két vállalkozás egyazon szerződés vagy különálló szerződések útján technológiai jogokra vonatkozó licencet (hasznosítási engedélyt) ad egymásnak, és ahol ezek a licencek versengő technológiákra vonatkoznak, vagy versengő termékek előállítására használhatók fel;

e) „nem kölcsönös megállapodás”: olyan technológiaátadási megállapodás, ahol az egyik vállalkozás a másik vállalkozás részére technológiai jogokra vonatkozó licencet ad, vagy ahol két vállalkozás úgy ad egymásnak ilyen licencet, hogy ezek a licencek nem versengő technológiákra vonatkoznak, és nem használhatók fel versengő termékek előállítására;

f) „termék”: áru vagy szolgáltatás, beleértve a közbenső árukat és szolgáltatásokat, valamint a végső árukat és szolgáltatásokat is;

g) „szerződés szerinti termék”: közvetlenül vagy közvetve a licenc tárgyát képező technológiai jogok alapján előállított termék;

h) „szellemitulajdon-jogok”: iparjogvédelmi jogok – így különösen szabadalmak és védjegyek –, valamint szerzői jogok és szomszédos jogok;

i) „know-how”: tapasztalatból és kísérletezésből származó gyakorlati ismeretek, amelyek

i. titkosak, azaz nem közismertek vagy könnyen hozzáférhetők;

ii. lényegesek, azaz a szerződés szerinti termékek előállításához fontosak és hasznosak; valamint

iii. azonosítottak, azaz kellően átfogó módon leírtak ahhoz, hogy megállapítható legyen, hogy a know-how megfelel a titkosság és a lényegesség követelményének;

j) „érintett termékpiac”: a szerződés szerinti termékek és azok helyettesítőinek piaca, vagyis mindazon termékek piaca, amelyeket a vevő e termékek jellemzői, ára és rendeltetése alapján a szerződés szerinti termékekkel felcserélhetőnek vagy helyettesíthetőnek tekint;

k) „érintett technológiapiac”: a licenc tárgyát képező technológiai jogok és azok helyettesítőinek piaca, vagyis mindazon technológiai jogok piaca, amelyeket a hasznosításba vevő a technológiai jogok jellemzői, jogdíjai és rendeltetése alapján a licenc tárgyát képező technológiai jogokkal felcserélhetőnek vagy helyettesíthetőnek tekint;

l) „érintett földrajzi piac”: az a terület, ahol az érintett vállalkozások termékeket értékesítenek és vásárolnak vagy technológiai jogok licenciába adásával foglalkoznak, ahol a versenyfeltételek kellően homogének, és amely a szomszédos területektől megkülönböztethető, mert azokon a versenyfeltételek érzékelhetően eltérőek;

m) „érintett piac”: az érintett termék- vagy technológiapiac és az érintett földrajzi piac kombinációja;

n) „versenytárs vállalkozások”: azok a vállalkozások, amelyek az érintett piacon versenyeznek, azaz:

i. azon érintett piacon jelen lévő versenytárs vállalkozások, ahol a technológiai jogokat licenciába adják, vagyis olyan vállalkozások, amelyek versengő technológiai jogokat adnak licenciába (tényleges versenytársak az érintett piacon);

ii. a szerződés szerinti termékek érintett értékesítési piacán jelen lévő olyan versenytárs vállalkozások, amelyek technológiaátadási megállapodás hiányában tevékenységet folytatnának a szerződés szerinti termékek érintett értékesítési piacán, illetve piacain (tényleges versenytársak az érintett piacon), vagy amelyek technológiaátadási megállapodás hiányában reális megfontolások alapján – és nem pusztán elméleti lehetőségként – valószínűleg kellően rövid időn belül vállalnák a szükséges többletberuházásokat vagy az egyéb szükséges költségeket annak érdekében, hogy beléphessenek az érintett piac(ok)ra és ott versenynyomást gyakoroljanak az érintett piacon már jelen lévő vállalkozásokra (potenciális versenytársak az érintett piacon);

o) „szelektív forgalmazási rendszer”: olyan forgalmazási rendszer, amelyben a hasznosítást engedélyező vállalja, hogy a szerződés szerinti termékek előállítására vonatkozó közvetlen vagy közvetett licencet csak meghatározott kritériumok alapján kiválasztott hasznosításba vevőknek ad, és ezek a hasznosításba vevők vállalják, hogy a szerződés szerinti termékeket nem szerződéses forgalmazók számára nem értékesítik a rendszert működtető hasznosítást engedélyező által magának fenntartott területen belül;

p) „kizárólagos licenc”: olyan licenc, amelynél – általában, vagy egy adott felhasználási célra, vagy egy adott területen belül – a licenc tárgyát képező technológiai jogok alapján maga a hasznosítást engedélyező nem végezhet előállítást, és e jogokat nem adhatja licenciába harmadik felek részére;

q) „kizárólagos terület”: olyan terület, amelyen egyetlen vállalkozás végezheti a szerződés szerinti termékek előállítását, ahol azonban egy másik hasznosításba vevőnek is engedélyezhető a szerződés szerinti termékek előállítása a szóban forgó területen kizárólag egy adott vevő számára, feltéve, hogy e második licenc megadása azzal a céllal történt, hogy alternatív beszerzési forrást biztosítsanak az adott vevő részére;

r) „kizárólagos vevői csoport”: olyan vevői csoport, amely számára csak a technológiaátadási megállapodásban részes egyik fél végezheti a licenc tárgyát képező technológiával előállított, szerződés szerinti termékek aktív értékesítését;

s) „aktív értékesítés”: az ügyfelek aktív megcélzása látogatásokkal, levelekkel, e-mailekkel, telefonhívásokkal vagy más közvetlen kommunikációs eszközökkel, vagy célzott reklámozással és promócióval offline vagy online, például nyomtatott vagy digitális média útján, ideértve az online médiát, az ár-összehasonlító szolgáltatásokat vagy a keresőmotorokban megjelenő, adott területen található vevőket vagy vevőcsoportokat célzó hirdetéseket, meghatározott területeknek legfelső szintű doménnel rendelkező weboldal üzemeltetésével, vagy egy weboldalon olyan nyelvek kínálásával, amelyeket bizonyos területeken általánosan használnak, amennyiben ezek a nyelvek eltérnek a vevő letelepedési helye szerinti területen általánosan használt nyelvektől;

t) „passzív értékesítés”: az egyéni vevők kéretlen megkeresése nyomán történő értékesítés, beleértve az áruk vagy szolgáltatások ilyen vevőknek történő szállítását anélkül, hogy az értékesítést az adott vevőt, vevőcsoportot vagy területet aktívan megcélzó reklámmal kezdeményezték volna, valamint ideértve a közbeszerzésben való részvételből vagy a magán ajánlattételi felhívásra való jelentkezésből eredő értékesítéseket.

(2) E rendelet alkalmazásában a „vállalkozás”, „hasznosítást engedélyező” és „hasznosításba vevő” fogalmán a megfelelő kapcsolt vállalkozásokat is érteni kell.

„Kapcsolt vállalkozások”:

a) olyan vállalkozások, amelyekben a technológiaátadási megállapodásban részes egyik fél közvetlenül vagy közvetve:

i. a szavazati jogok több mint a felének gyakorlására jogosult; vagy

ii. jogosult a felügyelőbizottság, az ügyvezető testület vagy a vállalkozást jogszerűen képviselő testületek tagjai több mint felének kinevezésére; vagy

iii. jogosult a vállalkozás ügyeinek irányítására;

b) olyan vállalkozások, amelyek a technológiaátadási megállapodásban részes felek közül valamelyik tekintetében közvetlenül vagy közvetve az a) pontban felsorolt jogokkal vagy hatáskörökkel rendelkeznek;

c) olyan vállalkozások, amelyekben a b) pontban említett vállalkozás közvetlenül vagy közvetve az a) pontban felsorolt jogokkal vagy hatáskörökkel rendelkezik;

d) olyan vállalkozások, amelyekben a technológiaátadási megállapodásban részes valamely fél az a), b) vagy c) pontban említett egy vagy több vállalkozással együttesen, vagy ez utóbbi vállalkozások közül kettő vagy több együttesen rendelkezik az a) pontban felsorolt jogokkal vagy hatáskörökkel;

e) olyan vállalkozások, amelyekben az a) pontban felsorolt jogokkal vagy hatáskörökkel együttesen rendelkeznek:

i. a technológiaátadási megállapodásban részes felek, vagy azoknak az a)–d) pontban említett kapcsolt vállalkozásai; vagy

ii. a technológiaátadási megállapodásban részes egy vagy több fél, vagy azoknak az a)–d) pontban említett egy vagy több kapcsolt vállalkozása, és egy vagy több harmadik fél.

2. cikk

Mentesség

(1) A Szerződés 101. cikkének (3) bekezdése alapján, és e rendelet rendelkezéseire is figyelemmel, a Szerződés 101. cikkének (1) bekezdése nem alkalmazandó a technológiaátadási megállapodásokra.

(2) Az (1) bekezdésben foglalt mentesség annyiban alkalmazandó, amennyiben a technológiaátadási megállapodások a Szerződés 101. cikke (1) bekezdésének hatálya alá tartozó versenykorlátozásokat tartalmaznak. A mentesség arra az időszakra alkalmazandó, ameddig a licenciába adott technológiai jogok le nem járnak, meg nem szűnnek, vagy ameddig azokat érvénytelenné nem nyilvánítják, illetve ameddig a know-how titokban marad. Ha azonban a know-how a hasznosításba vevő cselekménye nyomán válik közismertté, a mentesség a megállapodás időtartamára alkalmazandó.

(3) Az (1) bekezdésben foglalt mentesség alkalmazandó a technológiaátadási megállapodások azon rendelkezéseire is, amelyek termékeknek a hasznosításba vevő általi megvásárlásával, vagy egyéb szellemitulajdon-jogok vagy know-how hasznosításba vevő részére történő licenciába adásával vagy átruházásával kapcsolatosak, annyiban, amennyiben e rendelkezések közvetlenül kapcsolódnak a szerződés szerinti termékek előállításához vagy értékesítéséhez.

3. cikk

Piaci részesedési határértékek

(1) Amennyiben a megállapodásban részes vállalkozások versenytárs vállalkozások, a 2. cikkben foglalt mentesség feltétele, hogy az érintett piac(ok)on a felek együttes piaci részesedése ne haladja meg a 20 %-ot.

(2) Amennyiben a megállapodásban részes vállalkozások nem versenytárs vállalkozások, a 2. cikkben foglalt mentesség feltétele, hogy az érintett piac(ok)on egyik fél piaci részesedése se haladja meg a 30 %-ot.

4. cikk

Különösen súlyos korlátozások

(1) Amennyiben a megállapodásban részes vállalkozások versenytárs vállalkozások, a 2. cikkben foglalt mentesség nem alkalmazható azokra a megállapodásokra, amelyek célja közvetve vagy közvetlenül, önmagukban vagy a felek ellenőrzése alá tartozó egyéb tényezőkkel együttesen a következők bármelyike:

a) valamely fél azon képességének korlátozása, hogy termékek harmadik felek számára történő értékesítése során meghatározza saját árait;

b) a kibocsátás korlátozása, kivéve a szerződés szerinti termék kibocsátására vonatkozó azon korlátozásokat, amelyeket nem kölcsönös megállapodás keretében írnak elő a hasznosításba vevő számára, vagy amelyeket kölcsönös megállapodás keretében csak a hasznosításba vevők egyike számára írnak elő;

c) a piacok vagy a vevők felosztása, kivéve az alábbi eseteket:

i. nem kölcsönös megállapodás keretében a hasznosítást engedélyező, illetve a hasznosításba vevő arra vonatkozó kötelezettsége, hogy a licenc tárgyát képező technológiai jogok alapján ne állítson elő terméket a másik fél részére fenntartott kizárólagos területen, vagy hogy ne végezzen aktív és/vagy passzív értékesítést a másik fél részére fenntartott kizárólagos területre vagy kizárólagos vevői csoport részére;

ii. nem kölcsönös megállapodásban előírt korlátozás, amelynek értelmében a hasznosításba vevő nem végezheti a szerződés szerinti termékek aktív értékesítését a hasznosítást engedélyező által valamely másik hasznosításba vevő számára kijelölt kizárólagos területre vagy kizárólagos vevői csoport részére, feltéve, hogy ez a másik hasznosításba vevő a saját hasznosítási megállapodása (licenciaszerződése) megkötésének idején nem volt a hasznosítást engedélyező versenytárs vállalkozása;

iii. a hasznosításba vevő arra vonatkozó kötelezettsége, hogy a szerződés szerinti termékeket csak saját használatra állítsa elő, feltéve, hogy a hasznosításba vevő nincs korlátozva a szerződés szerinti termékeknek saját termékei pótalkatrészeként való aktív és passzív értékesítése tekintetében;

iv. nem kölcsönös megállapodás keretében a hasznosításba vevő arra vonatkozó kötelezettsége, hogy a szerződés szerinti termékeket csak egy adott vevő számára állítsa elő, amennyiben a licenc megadása azzal a céllal történt, hogy alternatív beszerzési forrást biztosítsanak az adott vevő részére;

d) a hasznosításba vevő azon képességének korlátozása, hogy a saját technológiai jogait hasznosítsa, vagy a megállapodásban részes bármely fél azon képességének korlátozása, hogy kutatást-fejlesztést végezzen, kivéve, ha ez utóbbi korlátozás a licenc tárgyát képező know-how harmadik felek előtti felfedésének megakadályozása érdekében nélkülözhetetlen.

(2) Amennyiben a megállapodásban részes vállalkozások nem versenytárs vállalkozások, a 2. cikkben foglalt mentesség nem alkalmazható azokra a megállapodásokra, amelyek célja közvetve vagy közvetlenül, önmagukban vagy a felek ellenőrzése alá tartozó egyéb tényezőkkel együttesen a következők bármelyike:

a) valamely fél azon képességének korlátozása, hogy termékek harmadik fél számára történő értékesítése során meghatározza saját árait; azon lehetőség sérelme nélkül, hogy legmagasabb eladási ár meghatározható, illetve ajánlott eladási árra is tehető javaslat, feltéve, hogy ezek az árak nem válnak – valamelyik fél nyomására vagy ösztönzésére – ténylegesen rögzített, illetve minimum eladási árrá;

b) azon terület korlátozása, amelyre, vagy azon vevők korlátozása, akiknek a hasznosításba vevő passzívan értékesítheti a szerződés szerinti termékeket, kivéve az alábbiakat:

i. valamely, a hasznosítást engedélyező részére fenntartott kizárólagos területre vagy kizárólagos vevői csoport részére történő passzív értékesítés korlátozása;

ii. a szerződés szerinti termékek kizárólag saját használatra történő előállításának kötelezettsége, feltéve, hogy a hasznosításba vevő nincs korlátozva a szerződés szerinti termékeknek saját termékei pótalkatrészeként való aktív és passzív értékesítése tekintetében;

iii. a szerződés szerinti termékeknek csak egy meghatározott vevő részére történő előállítására vonatkozó kötelezettség, amennyiben a licenciaadás azzal a céllal történt, hogy alternatív beszerzési forrást biztosítsanak az adott vevő részére;

iv. a nagykereskedelmi szinten működő hasznosításba vevő által a végfelhasználók részére történő értékesítés korlátozása;

v. az olyan területen található, nem szerződéses forgalmazók részére történő értékesítés korlátozása, ahol a hasznosítást engedélyező szelektív forgalmazási rendszert működtet a szerződés szerinti termékek tekintetében;

c) az olyan hasznosításba vevő által a végfelhasználók számára történő aktív vagy passzív értékesítés korlátozása, aki szelektív forgalmazási rendszer tagja és kiskereskedelmi szinten működik, azon lehetőség sérelme nélkül, hogy megtiltható a rendszer valamely tagja részére az, hogy nem szerződéses telephelyről végezze tevékenységét.

(3) Amennyiben a megállapodásban részes vállalkozások a megállapodás megkötésekor nem versenytárs vállalkozások, de később azzá válnak, a megállapodás teljes időtartamára az (1) bekezdés helyett a (2) bekezdést kell alkalmazni, kivéve, ha a megállapodást a későbbiek során valamely lényeges vonatkozásban módosítják. Lényeges módosításnak minősül az is, ha a felek versengő technológiai jogokra vonatkozó új technológiaátadási megállapodást kötnek.

5. cikk

Nem mentesülő korlátozások

(1) A 2. cikkben foglalt mentesség nem alkalmazható a technológiaátadási megállapodásban szereplő következő kötelezettségekre:

a) a hasznosításba vevő bármely, arra vonatkozó közvetlen vagy közvetett kötelezettsége, hogy a licenc tárgyát képező technológián végzett saját fejlesztéseinek vagy általa kialakított új alkalmazásainak egy része vagy egésze tekintetében kizárólagos licencet vagy jogokat adjon a hasznosítást engedélyezőnek, vagy a hasznosítást engedélyező által kijelölt harmadik félnek;

b) valamelyik fél arra vonatkozó közvetlen vagy közvetett kötelezettsége, hogy nem támadja meg azon szellemitulajdon-jogok érvényességét, amelyekkel a másik fél az Unión belül rendelkezik, azon lehetőség sérelme nélkül, hogy kizárólagos licenc esetében kiköthető a technológiaátadási megállapodás felmondhatósága arra az esetre, ha a hasznosításba vevő megtámadja a licenc tárgyát képező technológiai jogok bármelyikének érvényességét.

(2) Amennyiben a megállapodásban részes felek nem versenytárs vállalkozások, a 2. cikkben foglalt mentesség nem alkalmazható semmilyen közvetlen vagy közvetett kötelezettségre, amely korlátozza a hasznosításba vevőt saját technológiai jogai hasznosításában, vagy korlátozza a megállapodásban részes bármely felet kutatás-fejlesztés végzésében, kivéve, ha ez utóbbi korlátozás nélkülözhetetlen a licenc tárgyát képező know-how harmadik felek előtti felfedésének megakadályozása érdekében.

6. cikk

Visszavonás egyedi esetekben

(1) A Bizottság az 1/2003/EK rendelet 29. cikke (1) bekezdésének megfelelően visszavonhatja az e rendelet által nyújtott kedvezményt, amennyiben egy egyedi esetben megállapítja, hogy az e rendelet 2. cikke szerinti mentesség hatálya alá tartozó technológiaátadási megállapodás olyan hatással jár, amely összeegyeztethetetlen a Szerződés 101. cikkének (3) bekezdésével és különösen akkor, ha:

a) korlátozott a harmadik felek technológiáinak a piacra jutása, például az olyan hasonló korlátozó megállapodások párhuzamos hálózatainak halmozott hatása miatt, amelyek a hasznosításba vevők számára megtiltják harmadik felek technológiáinak használatát;

b) korlátozott a potenciális hasznosításba vevők piacra jutása, például az olyan hasonló korlátozó megállapodások párhuzamos hálózatainak halmozott hatása miatt, amelyek a hasznosítást engedélyezők számára megtiltják az egyéb hasznosításba vevők részére történő licencadást, vagy amiatt, hogy a vonatkozó technológiai jogokat licenciába adó egyetlen technológiatulajdonos olyan hasznosításba vevővel köt kizárólagos hasznosítási megállapodást, aki helyettesíthető technológiai jogok alapján már aktív a termékpiacon.

(2) Amennyiben egy egyedi esetben az e rendelet 2. cikke szerinti mentesség hatálya alá tartozó technológiaátadási megállapodás a Szerződés 101. cikkének (3) bekezdésével összeegyeztethetetlen hatással jár egy tagállam területén vagy annak az elkülönült földrajzi piac minden jellemzőjével rendelkező részén, az adott tagállam versenyhatósága az 1/2003/EK rendelet 29. cikkének (2) bekezdése alapján, e cikk (1) bekezdésében foglaltakkal azonos körülmények mellett visszavonhatja az e rendelet nyújtotta előnyöket az adott terület tekintetében.

7. cikk

E rendelet alkalmazásának mellőzése

(1) A 19/65/EGK rendelet 1a. cikke értelmében a Bizottság rendelettel megállapíthatja, hogy amennyiben a hasonló technológiaátadási megállapodások párhuzamos hálózatai egy érintett piac több mint 50 %-át lefedik, e rendelet nem alkalmazható az e piac vonatkozásában meghatározott korlátozásokat tartalmazó technológiaátadási megállapodásokra.

(2) Az (1) bekezdés szerinti rendelet legkorábban az elfogadása után hat hónappal válhat alkalmazandóvá.

8. cikk

A piaci részesedési határértékek alkalmazása

A 3. cikkben előírt piaci részesedési határértékek alkalmazására a következő szabályok vonatkoznak:

a) a piaci részesedést a piaci eladások értékére vonatkozó adatok alapján kell kiszámítani; ha a piaci eladási értékről nem áll rendelkezésre adat, más megbízható piaci információ, így például a piaci eladások mennyiségére vonatkozó adatokon alapuló becsléseket is fel lehet használni az érintett vállalkozás piaci részesedésének megállapítására;

b) a piaci részesedést az előző naptári évre vonatkozó adatok alapján kell kiszámítani; ha az előző naptári év nem reprezentatív a feleknek az érintett piac(ok)on elfoglalt pozíciójára nézve, a piaci részesedést a felek előző 3 naptári évre vonatkozó piaci részesedésének átlagaként kell kiszámítani;

c) az 1. cikk (2) bekezdése második albekezdésének e) pontjában említett vállalkozások piaci részesedését az 1. cikk (2) bekezdése második albekezdésének a) pontjában felsorolt jogokkal, illetve hatáskörökkel rendelkező vállalkozások között egyenlő arányban kell felosztani;

d) az érintett technológiapiacon jelen lévő fél piaci részesedését az említett fél technológiai jogainak az érintett piac(ok)on (azaz a termékpiac(ok)on és a földrajzi piac(ok)on, ahol a szerződés szerinti termékeket értékesítik) való jelenléte, vagyis az említett fél licencia tárgyát képező technológiai jogait tartalmazó termékeknek az említett fél és annak hasznosításba vevői általi összesített értékesítései alapján kell kiszámítani;

e) ha a 3. cikk (1) vagy (2) bekezdésében említett piaci részesedés kezdetben nem haladja meg a 20 %-ot, illetve 30 %-ot, de később e szintek fölé emelkedik, akkor a 2. cikkben meghatározott mentesség továbbra is fennáll a 20 %-os vagy a 30 %-os határérték első átlépésének évét követő három egymás utáni naptári évben.

9. cikk

Kapcsolat más csoportmentességi rendeletekkel

E rendelet nem alkalmazható az (EU) 2023/1066 rendelet hatálya alá tartozó kutatás-fejlesztési megállapodásokban vagy az (EU) 2023/1067 rendelet hatálya alá tartozó szakosítási megállapodásokban foglalt, hasznosításra vonatkozó kikötésekre (licenciakikötések).

10. cikk

Átmeneti időszak

A Szerződés 101. cikkének (1) bekezdésében meghatározott tilalom 2026. május 1. és 2027. április 30. között nem alkalmazható azokra a megállapodásokra, amelyek 2026. április 30-án már hatályosak voltak, és amelyek ugyan nem felelnek meg az e rendeletben meghatározott mentességi feltételeknek, de 2026. április 30-án megfeleltek a 316/2014/EU rendeletben meghatározott mentességi feltételeknek.

11. cikk

Időbeli hatály

Ez a rendelet 2026. május 1-jén lép hatályba.

Ez a rendelet 2038. április 30-án hatályát veszti.

Ez a rendelet teljes egészében kötelező és közvetlenül alkalmazandó valamennyi tagállamban.

Kelt Brüsszelben, … -án/-én.

a Bizottság részéről
az elnök
Ursula VON DER LEYEN

II. MELLÉKLET

A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE

Iránymutatás az Európai Unió működéséről szóló szerződés 101. cikkének a technológiaátadási megállapodásokra történő alkalmazásáról

(EGT-vonatkozású szöveg)

TERVEZET

TARTALOMJEGYZÉK

1. BEVEZETÉS 13

2. ALAPELVEK 14

2.1. A Szerződés 101. cikke és a szellemitulajdon-jogok 14

2.2. A Szerződés 101. cikkének a technológiaátadási megállapodásokra történő alkalmazása szempontjából releváns fogalmak 16

2.2.1. A vállalkozás fogalma 16

2.2.2. A verseny korlátozása, valamint a cél általi korlátozás és a hatás általi korlátozás közötti különbségtétel 16

2.2.3. A technológiaátadási megállapodások hatása 17

2.2.4. A piac meghatározása 19

2.2.5. A versenytársak és nem versenytársak közötti megkülönböztetés 21

2.3. Megállapodások, amelyek általában nem tartoznak a Szerződés 101. cikke (1) bekezdésének hatálya alá 23

3. A TTBER ALKALMAZÁSA 23

3.1. A TTBER joghatásai 23

3.2. A TTBER tárgyi és időbeli hatálya 24

3.2.1. A technológiaátadási megállapodások fogalma 24

3.2.2. Az „átadás” fogalma 27

3.2.3. Két fél közötti megállapodások 28

3.2.4. Szerződés szerinti termékek előállítására vonatkozó megállapodások 28

3.2.5. Időbeli hatály 30

3.2.6. Kapcsolat más csoportmentességi rendeletekkel 31

3.3. A TTBER piaci részesedési küszöbértékei 32

3.3.1. Piaci részesedési határértékek 33

3.3.2. A technológiapiacokon fennálló piaci részesedések kiszámítása a TTBER alkalmazásában 33

3.4. A TTBER szerinti különösen súlyos korlátozások 36

3.4.1. Általános elvek 36

3.4.2. Versenytársak közötti megállapodások 37

3.4.3. Nem versenytársak közötti megállapodások 42

3.5. Nem mentesülő korlátozások 45

3.6. A csoportmentesség visszavonása és alkalmazásának mellőzése 48

3.6.1. A csoportmentességi kedvezmény visszavonása 48

3.6.2. A TTBER alkalmazásának mellőzése 49

4. A SZERZŐDÉS 101. CIKKE (1) ÉS (3) BEKEZDÉSÉNEK ALKALMAZÁSA A TTBER HATÁLYÁN KÍVÜL 50
4.1. Az általános elemzési keret 50
4.1.1. A Szerződés 101. cikkének (1) bekezdése szerinti értékelés szempontjából releváns tényezők 50
4.1.2. A Szerződés 101. cikkének (3) bekezdése szerinti értékelés szempontjából releváns tényezők 52
4.2. A Szerződés 101. cikkének alkalmazása a licenckorlátozások különböző típusaira 54
4.2.1. Jogdíjfizetési kötelezettségek 54
4.2.2. Kizárólagos licenc és eladási korlátozások 55
4.2.3. Kibocsátási korlátozások 58
4.2.4. Alkalmazási területre vonatkozó korlátozások 59
4.2.5. Saját használatra történő korlátozások 60
4.2.6. Árukapcsolás és csomagban történő eladás 61
4.2.7. Versenytilalmi kötelezettségek 62
4.3. Egyezségi megállapodások 63
4.4. Technológiai egyesülések 65
4.4.1. A technológiai egyesülések létrehozásának és működésének értékelése 66
4.4.2. Az egyesülés és annak hasznosításba vevői közötti megállapodásokban szereplő egyedi korlátozások értékelése 70
4.5. Hasznosítási szerződések tárgyalásával foglalkozó csoportok 71
4.5.1. Bevezetés 71
4.5.2. A Szerződés 101. cikkének (1) bekezdése szerinti értékelés 72
4.5.3. A Szerződés 101. cikkének (3) bekezdése szerinti értékelés 76

1. BEVEZETÉS

(1) Ez az iránymutatás a technológiaátadási megállapodásoknak az Európai Unió működéséről szóló szerződés (a továbbiakban: a Szerződés) ([1]) 101. cikke alapján történő értékelésének elveit határozza meg. A technológiaátadási megállapodások olyan megállapodások, amelyek révén a hasznosítást engedélyező (licenciaadó) engedélyezi, hogy a hasznosításba vevő (engedélyes, licenciavevő) a technológiai jogokat áruk vagy szolgáltatások előállítása céljából hasznosítsa, az Európai Unió működéséről szóló szerződés 101. cikke (3) bekezdésének a technológiaátadási megállapodások csoportjaira történő alkalmazásáról szóló, …-i (EU).../... bizottsági rendelet (a továbbiakban: TTBER) ([2]) 1. cikke (1) bekezdésének c) pontjában meghatározottak szerint.

(2) Ezen iránymutatás célja, hogy útmutatást adjon a TTBER alkalmazásával, valamint a 101. cikknek a TTBER hatálya alá nem tartozó technológiaátadási megállapodásokra történő alkalmazásával kapcsolatban. Ezen iránymutatás közzétételével a Bizottság célja, hogy segítse a vállalkozásokat technológiaátadási megállapodásaiknak az uniós versenyszabályok szerinti értékelésében, és ezáltal megkönnyítse az ilyen megállapodások alkalmazását. A technológiaátadási megállapodások lehetővé teszik a technológia terjedését, és ösztönzik a kezdeti kutatást és fejlesztést, ezáltal előmozdítva az innovációt ([3]). A technológia és az innováció terjesztése a versenyképes, reziliens ([4]) és fenntartható uniós gazdaság fő mozgatórugója.

(3) Az ezen iránymutatásban foglalt elveket az adott ügy egyedi tényállására figyelemmel kell alkalmazni. Ez kizárja a mechanikus alkalmazást. Az ebben az iránymutatásban szereplő példák csak illusztrációként szolgálnak, és nem kimerítőek.

(4) Ez az iránymutatás nem érinti a Szerződés 101. cikkének és a TTBER-nek a Törvényszék és az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban együttesen: az Európai Unió Bírósága) általi értelmezését.

(5) A TTBER és ez az iránymutatás nem érinti a Szerződés 102. cikkének a technológiaátadási megállapodásokra történő esetleges párhuzamos alkalmazását ([5]).

(6) Az iránymutatás felépítése a következő:

(a) A 2.1. szakasz felvázolja a Szerződés 101. cikkének a technológiaátadási megállapodásokra történő alkalmazását szabályozó általános elveket. A 2.2. szakasz az e megállapodások 101. cikk szerinti értékelése szempontjából releváns fogalmakat tárgyalja, beleértve a szellemi tulajdon hasznosítása engedélyezésének a versenyre gyakorolt kedvező és kedvezőtlen hatásait, az érintett piac meghatározását, valamint a versenytársak és a nem versenytársak közötti különbségtételt is; A 2.3. szakasz azokat a megállapodásokat tárgyalja, amelyek általában nem tartoznak a 101. cikk hatálya alá.

(b) A 3. szakasz iránymutatást nyújt a TTBER hatályáról. Ismerteti a szerződés szerinti termékek előállítására vonatkozó technológiaátadási megállapodások fogalommeghatározását, a TTBER és más csoportmentességi rendeletek közötti kapcsolatot, a TTBER 3. cikkében meghatározott piaci részesedési küszöbértékeket, valamint a TTBER 4. és 5. cikkében foglalt különösen súlyos és nem mentesülő korlátozásokat.

([1]) Ez az iránymutatás az Európai Unió működéséről szóló szerződés 101. cikkének a technológiaátadási megállapodásokra történő alkalmazásáról szóló bizottsági iránymutatás (HL C 89., 2014.3.28., 3. o.) helyébe lép.

([2]) HL L […]. A TTBER felváltja az Európai Unió működéséről szóló szerződés 101. cikke (3) bekezdésének a technológiaátadási megállapodások csoportjaira történő alkalmazásáról szóló, 2014. március 21-i 316/2014/EU bizottsági rendeletet (HL L 93., 2014.3.28., 17. o., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2014/316/oj).

([3]) Lásd: A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, az Európai Tanácsnak, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: Versenyképességi iránytű az EU számára (COM(2025) 30 final).

([4]) A reziliencia magában foglalja a védelmi készültséget, valamint a védelmi ellátási láncok és a belső piac rezilienciáját.

([5]) Lásd analógia útján a Bíróság C-333/21. sz., European Superleague Company ügyben 2023. december 21-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2023:1011) 119. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot. A technológiaátadási megállapodások terén lásd például az AT.39230 – *Rio Tinto Alcan* ügyben 2012. december 20-án hozott bizottsági határozatot.

(c) A 4. szakasz felvázolja a Bizottság egyedi esetekre vonatkozó jogérvényesítési politikáját. E célból kifejti, hogy miként értékeli a TTBER hatálya alá nem tartozó technológiaátadási megállapodásokat a Szerződés 101. cikkének (1) és (3) bekezdése alapján, és iránymutatást nyújt a technológiaátadási megállapodásokban és a technológiai jogokkal kapcsolatos egyéb megállapodásokban általában előforduló korlátozások különböző típusairól.

2. ALAPELVEK

2.1. *A Szerződés 101. cikke és a szellemitulajdon-jogok*

(7) A Szerződés 101. cikkének célja annak biztosítása, hogy a vállalkozások ne használjanak fel megállapodásokat, vállalkozások társulásai által hozott döntéseket és ne tanúsítsanak összehangolt magatartást ([6]) a piaci verseny megakadályozása, korlátozása vagy torzítása céljából a fogyasztók kárára. A 101. cikk további célkitűzése az Unión belüli versenyt fokozó integrált belső piac megvalósítása.

(8) A Szerződés 101. cikke a vállalkozások közötti olyan megállapodásokra vonatkozik, amelyek hatást gyakorolhatnak a tagállamok közötti kereskedelemre ([7]), és amelyek akadályozzák, korlátozzák vagy torzítják a versenyt ([8]). Olyan jogi keretet biztosít az ilyen megállapodások értékeléséhez, amely figyelembe veszi a versenyellenes és a versenyt támogató hatások közötti különbségtételt.

(9) A megállapodásoknak a Szerződés 101. cikke szerinti értékelése két lépésből áll. Az első lépés a 101. cikk (1) bekezdése alapján annak értékelése, hogy a megállapodásnak van-e versenyellenes célja, illetve tényleges vagy potenciális korlátozó hatása. A második lépés, amely csak akkor válik szükségessé, ha a megállapodás a 101. cikk (1) bekezdése értelmében korlátozza a versenyt, annak értékelése, hogy a megállapodás olyan hatékonyságnövekedést eredményez-e, amely megfelel a 101. cikk (3) bekezdésében szabályozott kivétel négy feltételének. E feltételek között szerepel, hogy a megállapodásnak i. hozzá kell járulnia a termékek előállításának vagy forgalmazásának javításához, illetve a technikai vagy gazdasági fejlődés előmozdításához, és egyúttal ii. lehetővé kell tennie a fogyasztók méltányos részesedését az ezekből eredő előnyökből anélkül, hogy iii. olyan korlátozásokat írna elő, amelyek nem nélkülözhetetlenek az említett célok eléréséhez, és anélkül, hogy iv. lehetővé tenné a részt vevő vállalkozások számára a verseny megszüntetését az érintett termékek számottevő része tekintetében ([9]). Az 1/2003/EK rendelet 2. cikke értelmében annak bizonyítása, hogy egy megállapodás a 101. cikk (1) bekezdése értelmében korlátozza a versenyt, a 101. cikk megsértésére hivatkozó versenyhatóságot vagy érdekelt felet terheli, míg a 101. cikk (3) bekezdésében foglalt kivétellel kapcsolatos négy feltétel teljesülésének bizonyítása a kivételből fakadó kedvezményt igénybe vevő vállalkozásokra hárul.

(10) A szellemi tulajdonra vonatkozó jogszabályok kizárólagos jogokat ruháznak a szabadalmak, szerzői jogok, formatervezésiminta-oltalmi jogok, védjegyek és jogi védelemben részesülő más jogok jogosultjaira. A szellemi tulajdon jogosultja a szellemi tulajdonra vonatkozó jogszabályok alapján jogosult megakadályozni szellemi tulajdona engedély nélküli felhasználását és annak – például – harmadik felek részére licenciába adás útján történő hasznosítását. Ha a szellemitulajdon-jogot magában foglaló terméket – az előadói jogok ([10]) kivételével – az Európai Gazdasági Térségen (EGT) belül a jogosult, vagy az ő engedélyével más személy forgalomba hozta, a

([6]) Ezen iránymutatásban – eltérő rendelkezés hiányában – a „megállapodás” kifejezés magában foglalja az összehangolt magatartásokat és a vállalkozások társulásai által hozott döntéseket.

([7]) Lásd a Szerződés 81. és 82. cikkében foglalt, a kereskedelemre gyakorolt hatásra vonatkozó koncepcióról szóló iránymutatást (HL C 101., 2004.4.27., 81. o.).

([8]) Ezen iránymutatásban a „korlátozás” kifejezés magában foglalja a verseny megakadályozását és torzítását is.

([9]) A 101. cikk (3) bekezdésének feltételeit és alkalmazásuk módszertanát a Szerződés 81. cikke (3) bekezdésének alkalmazásáról szóló bizottsági iránymutatás (HL C 101., 2004.4.27., 97. o.) fejti ki részletesebben.

([10]) Ez a kivétel a bérleti jogokra is vonatkozik. E tekintetben lásd a bérleti jogról és a haszonkölcsönzési jogról, valamint a szellemi tulajdon területén a szerzői joggal szomszédos bizonyos jogokról szóló, 2006. december 12-i 2006/115/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 376., 2006.12.27., 28. o., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2006/115/oj) 1. cikkének (2) bekezdését.

szellemitulajdon-jog kimerül abban az értelemben, hogy a jogosult azt többé nem használhatja fel a termék értékesítésének ellenőrzésére (uniós jogkimerülés elve) ([11]). A jogosult a szellemi tulajdonra vonatkozó jogszabályok alapján nem jogosult a hasznosításba vevőt vagy a licenc tárgyát képező technológiát tartalmazó termékek vásárlóit megakadályozni az ilyen termékek értékesítésében. Az uniós jogkimerülés elve összhangban áll a szellemitulajdon-jogok alapvető feladatával, ami az annak kizárására vonatkozó jog megadását jelenti a jogosult számára, hogy szellemi tulajdonát mások a jogosult engedélye nélkül hasznosítsák.

(11) Az, hogy a szellemi alkotások joga kizárólagos hasznosítási jogot biztosít, nem jelenti azt, hogy a szellemitulajdon-jogok mentesülnének a versenyjog alkalmazása alól. Így különösen a Szerződés 101. cikke alkalmazandó azon megállapodásokra, amelyekben a jogosult más vállalkozásnak engedélyezi szellemitulajdon-jogainak hasznosítását ([12]). Nem jelenti azt sem, hogy eleve összeütközés lenne a szellemitulajdon-jogok és az uniós versenyszabályok között. A szellemitulajdon-jogok elősegítik az innovációt azáltal, hogy a vállalkozásokat új vagy továbbfejlesztett termékek és folyamatok kutatásába és fejlesztésébe történő beruházásra ösztönzik. Ugyanezt teszi a verseny azáltal, hogy innovációs nyomást gyakorol a vállalkozásokra. Az innováció a versenyre épülő nyílt piacgazdaság alapvető jelentőségű, dinamikus eleme. Ezért a szellemitulajdon-jogok és a verseny is szükséges az innováció előmozdításához, valamint versenyképes kiaknázásának biztosításához.

(12) A technológiaátadási megállapodásoknak a Szerződés 101. cikke alapján történő értékelésekor szem előtt kell tartani azt, hogy a szellemitulajdon-jogok létesítése rendszerint jelentős beruházással jár, és ez gyakran kockázatos törekvés. A dinamikus verseny csökkentésének elkerülése és az innovációs ösztönzés fenntartása érdekében az innovátort nem szabad indokolatlanul korlátozni az értékesnek bizonyuló szellemi tulajdonjogok hasznosításában. Az említett okok miatt az innovátor számára meg kell adni a szabadságot, hogy olyan megfelelő díjazást kérjen a sikeres projektekért, amely elegendő a beruházási ösztönzők fenntartásához, figyelembe véve a sikertelen projekteket is. A technológiák hasznosításának engedélyezése azt is igényelheti a hasznosításba vevőtől, hogy számottevő, meg nem térülő beruházást eszközöljön a licenc tárgyát képező technológiába és az annak hasznosításához szükséges termelőeszközökbe (vagyis az adott tevékenységi területről való kilépést követően a hasznosításba vevő nem használhatja fel más tevékenységekhez a beruházást, illetve nem értékesítheti azt, csak jelentős veszteséggel). A 101. cikk nem alkalmazható a felek által eszközölt ilyen előzetes beruházások és az azokhoz kapcsolódó kockázatok figyelembevétele nélkül. A felek által viselt kockázat és az általuk vállalandó, meg nem térülő beruházás így oda is vezethet, hogy a megállapodás a beruházás megtérüléséhez szükséges időre – az esettől függően – kikerül a 101. cikk (1) bekezdésének hatálya alól, vagy megfelel a 101. cikk (3) bekezdésében foglalt feltételeknek.

([11]) Az uniós jogkimerülés ezen elvét például a védjegyekre vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről szóló, 2015. december 16-i (EU) 2015/2436 európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 336., 2015.12.23., 1. o., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2015/2436/oj) 15. cikkének (1) bekezdése, az európai uniós védjegyről szóló, 2017. június 14-i (EU) 2017/1001 európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL L 154., 2017.6.16., 1. o., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2017/1001/oj) 15. cikkének (1) bekezdése, a formatervezési minták oltalmáról szóló, 1998. október 13-i 98/71/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 289., 1998.10.28., 28. o., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/1998/71/oj) 15. cikke, az európai uniós formatervezési mintáról szóló, 2001. december 12-i 6/2002/EK tanácsi rendelet (HL L 3., 2002.1.5., 1. o., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2002/6/oj) 21. cikke, a 10 lábjegyzetben hivatkozott 2006/115/EK irányelv 9. cikkének (2) bekezdése, az információs társadalomban a szerzői és szomszédos jogok egyes vonatkozásainak összehangolásáról szóló, 2001. május 22-i 2001/29/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 167., 2001.6.22., 10. o., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2001/29/oj) 4. cikkének (2) bekezdése, a számítógépi programok jogi védelméről szóló, 2009. április 23-i 2009/24/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 111., 2009.5.5., 16. o., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2009/24/oj) 4. cikkének (2) bekezdése, az adatbázisok jogi védelméről szóló, 1996. március 11-i 96/9/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 77., 1996.3.27., 20. o., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/1996/9/oj) 5. cikkének c) pontja, a félvezető termékek topográfiájának oltalmáról szóló, 1986. december 16-i 87/54/EGK tanácsi irányelv (HL L 24., 1987.1.27., 36. o., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/1987/54/oj) 5. cikkének (5) bekezdése, a közösségi növényfajta-oltalmi jogokról szóló, 1994. július 27-i 2100/94/EK tanácsi rendelet (HL L 227., 1994.9.1., 1. o., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1994/2100/oj 16. cikke és az egységes szabadalmi oltalom létrehozásának területén megvalósítandó megerősített együttműködés végrehajtásáról szóló, 2012. december 17-i 1257/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL L 361., 2012.12.31., 1. o., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2012/1257/oj) 6. cikke tartalmazza. A szoftverek szerzői jogával kapcsolatban lásd például a Bíróság C-128/11. sz., UsedSoft Gmbh kontra Oracle International Corp. ügyben 2012. július 3-án hozott ítéletét (ECLI:EU:C:2012:407) és a C-166/15. sz., Ranks és Vasiļevičs ügyben 2016. október 12-én hozott ítéletét (ECLI:EU:C:2016:762).

([12]) Lásd például a Törvényszék T-172/21. sz., Valve kontra Bizottság ügyben 2023. szeptember 27-én hozott ítéletének (ECLI:EU:T:2023:587) 191. pontját.

(13) A Szerződés 101. cikke által biztosított jogi keret kellően rugalmas ahhoz, hogy figyelembe vegye a technológiahasznosítás engedélyezésének dinamikus szempontjait. Nem létezik olyan vélelem, amely szerint a szellemitulajdon-jogok és a licenciamegállapodások önmagukban versenyjogi aggodalmakat vetnének fel. A legtöbb technológiahasznosítási megállapodás nem korlátozza a versenyt. A technológia hasznosítás engedélyezése ugyanis általában támogatja a versenyt, mivel a technológia terjesztéséhez vezet, és előmozdítja a hasznosítást engedélyező és a hasznosításba vevők által folytatott innovációt. Ha a technológiahasznosítási megállapodások korlátozzák a versenyt, gyakran a 101. cikk (3) bekezdésében foglalt feltételeknek megfelelő, versenyt támogató hatékonyságnövekedést eredményeznek ([13]). A technológiahasznosítási megállapodások nagy többsége ezért összeegyeztethető a 101. cikkel.

2.2. *A Szerződés 101. cikkének a technológiaátadási megállapodásokra történő alkalmazása szempontjából releváns fogalmak*

2.2.1. A vállalkozás fogalma

(14) A Szerződés 101. cikkének (1) bekezdése a vállalkozásokra és a vállalkozások társulásaira alkalmazandó. Vállalkozásnak minősül minden, személyi, materiális és immateriális elemekből álló, gazdasági tevékenységet végző jogalany, függetlenül e jogalany jogállásától és finanszírozásának módjától.

2.2.2. A verseny korlátozása, valamint a cél általi korlátozás és a hatás általi korlátozás közötti különbségtétel

(15) A Szerződés 101. cikkének (1) bekezdése tiltja azokat a megállapodásokat, amelyek célja vagy hatása a verseny korlátozása. A 101. cikk (1) bekezdése alkalmazandó a megállapodás felei közötti verseny korlátozására, valamint a bármelyik fél és harmadik felek közötti verseny korlátozására is.

(16) Annak értékeléséhez, hogy egy technológiaátadási megállapodás korlátozza-e a versenyt, azt kell megvizsgálni, hogy a verseny miként alakulna a megállapodás és az abban foglalt korlátozások hiányában. Ezen értékelés elvégzéséhez számításba kell venni a megállapodás technológiák közötti (a versengő technológiákat használó vállalkozások közötti) és a technológián belüli (az azonos technológiát alkalmazó vállalkozások közötti) versenyre gyakorolt valószínű hatását ([14]). A Szerződés 101. cikkének (1) bekezdése mind a technológiák közötti, mind a technológián belüli verseny korlátozását tiltja. Ezért szükséges annak értékelése, hogy a megállapodás ténylegesen vagy valószínűen milyen mértékben érinti a piaci verseny e két vonatkozását.

(17) A cél általi korlátozás fogalma kizárólag a vállalkozások közötti egyeztetés bizonyos típusaira vonatkozik, amelyek a verseny tekintetében elegendő károssági fokot mutatnak ahhoz, hogy úgy lehessen tekinteni, hogy hatásuk vizsgálata nem szükséges ([15]).

(18) A hatás általi korlátozás fogalma olyan megállapodásokra utal, amelyeknek nincs versenyellenes célja, de amelyek esetében bizonyítást nyer, hogy ténylegesen vagy potenciálisan érzékelhető versenykorlátozó hatást gyakorolnak ([16]). A megállapodás akkor minősül versenykorlátozónak, ha ténylegesen vagy valószínűsíthetően érzékelhető hátrányos hatással van a piaci verseny legalább egy olyan paraméterére, mint az ár, a termelés, a

([13]) Lásd a 9. lábjegyzetben említett, a Szerződés 81. cikke (3) bekezdésének alkalmazásáról szóló iránymutatást.

([14]) A versengő technológiákat használó vállalkozások közötti verseny (technológiák közötti verseny) mellett fontos szerepet tölt be az ugyanazon technológiát használó vállalkozások közötti verseny (a hasznosításba vevők közötti, technológián belüli verseny) is. A technológiák közötti verseny például a szóban forgó technológiát tartalmazó termékek alacsonyabb árához vezethet, ami nemcsak közvetlen és azonnali előnyöket eredményez a termék fogyasztói számára, de tovább ösztönzi a versengő technológiákat használó vállalkozások közötti versenyt is. A hasznosítás engedélyezése kapcsán figyelembe kell venni azt is, hogy a hasznosításba vevők saját termékeiket értékesítik, és nem a más vállalkozás által szállított termék viszonteladói. Ezért nagyobb tere lehet a hasznosításba vevők közötti termékdifferenciálásnak és minőségen alapuló versenynek, mint a termékek viszonteladására vonatkozó vertikális megállapodások esetében.

([15]) Lásd például a Bíróság C-333/21. sz., European Superleague Company ügyben 2023. december 21-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2023:1011) 162. pontját és a hivatkozott ítélkezési gyakorlatot.

([16]) A cél és hatás általi korlátozások fogalmával, azok vonatkozó elemzési keretével és e korlátozások releváns példáival kapcsolatos további útmutatásért lásd például a Bíróság C-333/21. sz., European Superleague Company ügyben 2023. december 21-én hozott ítélet (ECLI:EU:C:2023:1011) 161. és azt követő pontjait, valamint a C-606/23. sz., Tallinna Kaubamaja Grupp és KIA Auto ügyben 2024. december 5-én hozott ítélet (ECLI:EU:C:2024:1004) 23. és azt követő pontjait; lásd még az Európai Unió működéséről szóló szerződés 101. cikkének a horizontális együttműködési megállapodásokra való alkalmazhatóságáról szóló bizottsági iránymutatás (a továbbiakban: horizontális megállapodásokról szóló iránymutatás) (HL C 259., 2023.7.21., 1. o.) 22. és azt követő pontjait.

termékminőség, a termékválaszték vagy az innováció. Annak bizonyításához, hogy egy megállapodás hatás által korlátozza a versenyt, általában meg kell határozni az érintett piaco(ka)t és értékelni kell a megállapodás által a konkrét esetben a piac dinamikájára gyakorolt hatásokat. Például nagyobb valószínűséggel állnak elő érzékelhető versenyellenes hatások, ha a megállapodásban részes felek legalább egyike bizonyos fokú piaci erővel rendelkezik vagy ilyet szerez ([17]).

(19) Ha a vállalkozások közötti együttműködésre – semlegességénél vagy a versenyre gyakorolt kedvező hatásánál fogva – nem terjed ki a Szerződés 101. cikkének (1) bekezdésében foglalt tilalom, ezen együttműködés egy vagy több résztvevője kereskedelmi önállóságának korlátozására sem terjed ki az említett tilalom akkor, ha e korlátozás az együttműködés megvalósításához objektíve szükséges, és annak célkitűzésével arányos (*„kiegészítő korlátozások”*) ([18]). Annak meghatározásához, hogy a korlátozás járulékos jellegűnek minősül-e, meg kell vizsgálni, hogy az együttműködés a szóban forgó korlátozás hiányában lehetetlen lenne-e. Az, hogy az együttműködés a szóban forgó korlátozás hiányában egyszerűen nehezebben megvalósítható vagy kevésbé előnyös, nem teszi „objektíve szükségessé” és így járulékossá e korlátozást ([19]).

(20) Amint azt ezen iránymutatás (9) pontja kifejti, a Szerződés 101. cikkének (1) bekezdése értelmében vett versenykorlátozó megállapodás akkor is összeegyeztethető lehet a 101. cikkel, ha a felek bizonyítani tudják, hogy a megállapodás megfelel a 101. cikk (3) bekezdésében foglalt négy kumulatív feltételnek.

2.2.3. **A technológiaátadási megállapodások hatása**

(21) A technológiaátadási megállapodásoknak a Szerződés 101. cikke szerinti értékelése céljából figyelembe kell venni a verseny valamennyi lényeges paraméterét, például az árakat, a termékmennyiségben kifejezett kibocsátást, a termékminőséget és -választékot, valamint az innovációt. A licenciaszerződések e paraméterekre gyakorolt lehetséges hatásait szemléltető példák a következő szakaszokban találhatók, kedvező és kedvezőtlen hatások szerinti bontásban.

2.2.3.1. *Kedvező hatások*

(22) A technológiaátadási megállapodások jelentős versenytámogató hatással rendelkezhetnek, és nagy többségük valóban elő is segíti a versenyt. A technológiaátadási megállapodások előmozdíthatják az innovációt annak lehetővé tétele révén, hogy az innovátorok visszanyerjék a kutatási-fejlesztési (K+F) költségeik legalább egy részének fedezéséhez szükséges összeget.

(23) A technológiaátadási megállapodások a technológiák elterjedését is elősegítik, ami azáltal teremthet értéket, hogy csökkennek a hasznosításba vevő termelési költségei, illetve a hasznosításba vevő képes lesz új vagy továbbfejlesztett termékeket előállítani. A hasznosításba vevő szintjén a hatékonyságnövekedés gyakran a hasznosítást engedélyező technológiájának a hasznosításba vevő eszközeivel és technológiáival történő párosításából származik. A licenciába adásra gyakran amiatt kerül sor, mert a hasznosítást engedélyező számára hatékonyabb a technológia licenciába adása, mint ha azt saját maga hasznosítaná. Ez lehet a helyzet különösen, ha a hasznosításba vevő már hozzáféréssel rendelkezik a szükséges termelőeszközökhöz. Ilyenkor a megállapodás alapján a hasznosításba vevő hozzáférést nyerhet az ezen eszközökkel párosítható technológiához, ami lehetővé teszi számára új vagy továbbfejlesztett technológiák hasznosítását.

([17]) A piaci erő az a képesség, hogy az árakat bizonyos időszakon keresztül nyereségesen a versenyképes szint felett tartsák, vagy a kibocsátást a termékmennyiség, -minőség, -választék és az innováció területén bizonyos időszakon keresztül a versenyképes szint alatt tartsák. A 101. cikk (1) bekezdése szerinti jogsértés megállapításához szokásosan szükséges piaci erő foka alacsonyabb, mint a 102. cikk szerinti erőfölény megállapításához szükséges piaci erő foka.

([18]) A Bíróság C-331/21. sz., EDP – Energias de Portugal és társai ügyben 2023. október 26-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2023:812) 88. és azt követő pontjai; a Bíróság C-382/12. P. sz., MasterCard kontra Bizottság ügyben 2014. szeptember 11-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2014:2201) 89. pontja; a Bíróság 42/84. sz., Remia és társai kontra Bizottság ügyben 1985. július 11-én hozott ítéletének (EU:C:1985:327) 19. és 20. pontja; a Bíróság 161/84. sz., Pronuptia ügyben 1986. január 28-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:1986:41) 15–17. pontja; a Bíróság C-250/92. sz., Gøttrup-Klim ügyben 1994. december 15-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:1994:413) 35. pontja, valamint a Bíróság C-399/93. sz., Oude Luttikhuis és társai ügyben 1995. december 12-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:1995:434) 12–15. pontja.

([19]) A Bíróság C-331/21. sz., EDP – Energias de Portugal és társai ügyben 2023. október 26-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2023:812) 90. pontja, valamint a Bíróság C-382/12. P. sz., MasterCard kontra Bizottság ügyben 2014. szeptember 11-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2014:2201) 91. pontja.

(24) A potenciálisan hatékonyságnövelő licenciába adás másik példája az, ha a hasznosításba vevő már rendelkezik egy olyan technológiával, amely a hasznosítást engedélyező technológiájával párosítva szinergiákat szabadít fel. A két technológia ötvözésével a hasznosításba vevő olyan költség/kibocsátás kombinációt érhet el, amely egyébként nem lenne lehetséges.

(25) A licenciaszerződéseknek köszönhetően a forgalmazási szakaszban is növekedhet a hatékonyság, ugyanúgy, mint az áruk és szolgáltatások forgalmazására irányuló vertikális megállapodások esetén. Az ilyen hatékonyságnövekedés öltheti költségmegtakarítás vagy a fogyasztók számára értékes szolgáltatások formáját. A vertikális megállapodások kedvező hatásait a vertikális korlátozásokról szóló bizottsági iránymutatás mutatja be ([20]) (vertikális iránymutatás).

(26) A licenc megszerzése szolgálhatja azt a versenytámogató célt is, hogy eltávolítsa a hasznosításba vevő saját technológiájának fejlesztését és hasznosítását gátló akadályokat. A főként a nagyszámú szabadalommal jellemzett ágazatokban a licenc megszerzése gyakran azért történik, hogy a hasznosítást engedélyező által benyújtott bitorlási keresetek kockázatának megszüntetésével megteremtse a tervezési szabadságot ([21]).

2.2.3.2. *Kedvezőtlen hatások*

(27) Bár a technológiaátadási megállapodások általában támogatják a versenyt, bizonyos esetekben a vállalkozások felhasználhatják azokat olyan versenyellenes célok elérésére, amelyek végső soron kárt okoznak a fogyasztóknak.

(28) A korlátozó technológiaátadási megállapodások eredményeként keletkező kedvezőtlen piaci hatások közé tartoznak a következők:

(a) a technológiák közötti verseny csökkenése, beleértve a kifejezett és hallgatólagos összejátszás elősegítését is;

(b) a versenytársak kizárása költségeik emelése révén, az alapvető inputokhoz való hozzájutásuk korlátozásával, vagy a belépési akadályok egyéb módon történő emelésével, valamint

(c) a technológián belüli verseny csökkenése.

(29) Kölcsönös kötelezettségek előírása esetén nagyobb a technológiák közötti kisebb verseny kockázata ([22]). Ha például a versenytársak versengő technológiákat adnak át egymásnak és azt a kölcsönös kötelezettséget kötik ki, hogy át kell adniuk egymás számára technológiájuk jövőbeni fejlesztéseit, és amennyiben ez a megállapodás meggátolja bármelyik versenytársat abban, hogy a technológiák terén előnyhöz jusson a másikkal szemben, ezzel a felek közötti innovációs verseny korlátozása valósul meg (lásd még a (262) pontot).

(30) A versenytársak közötti technológiaátadási megállapodások az összejátszást is elősegíthetik. Az összejátszás veszélye fokozottan jelen van a koncentrált piacokon ([23]). A technológiaátadási megállapodások elősegíthetik az összejátszást a piaci átláthatóság növelésével, egyes magatartások ellenőrzésével és a piacra lépés akadályainak növelésével. Az összejátszást azok a megállapodások is elősegíthetik, amelyek a költségek nagyfokú közelítéséhez vezetnek, mert a hasonló költségekkel rendelkező vállalkozások nagyobb valószínűséggel vannak hasonló álláspontonaz összehangolt magatartás feltételeit illetően ([24]).

([20]) HL C 248., 2022.6.30., 1. o., 12. *és azt követő pontok.*

([21]) Ha azonban az ilyen licenciaszerződések következtében az egyik fél kilép a piacról, e szerződések a 101. cikk (1) bekezdésének hatálya alá tartozhatnak.

([22]) Példa erre, ha két, különböző tagállamokban letelepedett vállalkozás egymással versengő technológiákat engedélyez kölcsönösen egymásnak, és megállapodik abban, hogy nem értékesítenek termékeket egymás hazai piacain. Az ilyen megállapodás korlátozza a közöttük fennálló potenciális versenyt.

([23]) Az összejátszáshoz az kell, hogy az érintett vállalkozások hasonló álláspontonlegyenek arról, hogy mi áll közös érdekükben, és hogy miként működnek az összehangolási mechanizmusok. Az összejátszás működéséhez a vállalkozásoknak képesnek kell lenniük továbbá egymás piaci magatartásának figyelemmel kísérésére, és megfelelő elrettentő eszközöket kell biztosítaniuk, hogy ne térjenek el a bevett piaci gyakorlatoktól, ugyanakkor a belépési akadályoknak eléggé magasnak kell lenniük ahhoz, hogy korlátozzák a piacon kívüli szereplők belépését vagy terjeszkedését.

([24]) Lásd e tekintetben a horizontális megállapodásokról szóló iránymutatás 21. pontját.

(31) Az összejátszást megkönnyítheti a kereskedelmi szempontból érzékeny információknak a versenytársak közötti, a technológiaátadási megállapodás végrehajtása során történő cseréje is. A licenciaszerződés végrehajtása üzleti szempontból érzékeny információk cseréjét teheti szükségessé. Ha a megállapodás önmagában nem tartozik a Szerződés 101. cikkének (1) bekezdésében foglalt tilalom hatálya alá, mivel semleges vagy kedvező hatást gyakorol a versenyre, az e megállapodáshoz képest járulékos jellegű információcsere sem tartozik e tilalom hatálya alá. Ez a helyzet akkor, ha az információcsere objektív módon szükséges a licenciaszerződés végrehajtásához, és arányos annak célkitűzéseivel. Amennyiben az információcsere meghaladja a megállapodás végrehajtásához objektív módon szükséges mértéket, vagy nem arányos a megállapodás célkitűzéseivel, azt a horizontális megállapodásokról szóló iránymutatás 6. fejezetében foglalt iránymutatás alapján kell értékelni. Ha az információcsere a 101. cikk (1) bekezdésének hatálya alá tartozik, az továbbra is megfelelhet a 101. cikk (3) bekezdésében foglalt feltételeknek.

(32) A technológiaátadási megállapodások korlátozhatják a technológiák közötti versenyt azáltal is, hogy akadályozzák a versenytársak belépését vagy terjeszkedését. Harmadik felek kizárását eredményezheti például az, ha a piacon már jelen lévő hasznosítást engedélyezők olyan mértékű versenytilalmi kötelezettségeket rónak a hasznosításba vevőkre, hogy már nem áll rendelkezésre elegendő számú hasznosításba vevő, amelyekkel harmadik felek hasznosítási megállapodást köthetnének, vagy az, ha a hasznosításba vevők szintjén nehéz a belépés ([25]).

(33) A technológiaátadási megállapodások korlátozhatják a technológián belüli versenyt is. Ez például abból eredhet, hogy a hasznosításba vevők számára kikötik a viszonteladási árat, illetve területi vagy vevői értékesítési korlátozásokra kötelezik őket. A technológián belüli verseny korlátozása elősegítheti a hasznosításba vevők közötti összejátszást. Emellett megkönnyítheti a versengő technológiák tulajdonosai közötti összejátszást, vagy csökkentheti a technológiák közötti versenyt azáltal, hogy növeli a piacra lépés akadályait.

2.2.4. **A piac meghatározása**

(34) Az érintett piac meghatározására vonatkozó bizottsági megközelítést az uniós versenyjog alkalmazásában az érintett piac meghatározásáról szóló közlemény ([26]) (a továbbiakban: a piac meghatározásáról szóló közlemény) tartalmazza. Ez az iránymutatás a piac meghatározásának csak a technológiák hasznosításának engedélyezése területén különös fontossággal bíró vonatkozásaival foglalkozik.

(35) A technológia egy olyan hozzájárulás, amely vagy a termékbe, vagy a gyártási folyamatba integrálódik. A technológiák hasznosításának engedélyezése ezért a beszerzési és az értékesítési piacokon is befolyásolhatja a versenyt. Például a két olyan fél közötti megállapodás, akik az értékesítési piacon versengő termékeket értékesítenek, a beszerzési piacon pedig keresztlicenciába adják az e termékek gyártásához kapcsolódó technológiai jogokat, korlátozhatja a versenyt az érintett áruk vagy szolgáltatások értékesítési piacán. A keresztlicenciába adás korlátozhatja a versenyt a technológia beszerzési piacán és akár más beszerzési piacokon is. A hasznosítási megállapodások versenyre gyakorolt hatásainak értékelése céljából ezért az érintett termékpiac(ok) meghatározása mellett szükséges lehet az érintett technológiapiac(ok) meghatározása ([27]).

([25]) Egy másik példa a helyettesíthető technológiák beszállítóinak potenciális kizárása, amely akkor fordulhat elő, ha egy jelentős piaci erővel rendelkező engedélyező a technológia különböző összetevőit egyetlen engedélyezési csomagba foglalja, még akkor is, ha a csomagnak csak egy része alapvető fontosságú az adott termék előállításához.

([26]) HL C, C/2024/1645, 2024.2.22., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/1645/oj.

([27]) Lásd például a 2010. november 17-i COMP/M.5675 – Syngenta/Monsanto ügyben hozott bizottsági határozatot, amelyben a Bizottság két vertikálisan integrált napraforgó-termesztő vállalkozás összefonódásának elemzésekor egyaránt vizsgálta i. a fajtákkal (szülői vonalakkal és hibridekkel) való kereskedés (konkrétan csere és licenciába adás) beszerzési piacát, valamint ii. a hibridek forgalmazásának értékesítési piacát. A 2009. március 13-i COMP/M.5406. sz., IPIC/MAN Ferrostaal AG ügyben hozott határozatában a Bizottság a minőségi melamin előállítási piaca mellett meghatározta a melamingyártási technológia beszerzési piacát is. Lásd még a COMP/M.269. sz., Shell/Montecatini ügyben 1995. június 8-án hozott bizottsági határozatot és a COMP/M.10783. sz., EQT Future/AM Fresh/SNFL/IFG ügyben 2023. június 2-án hozott bizottsági határozatot, amelyben a Bizottság a csemegeszőlő-ágazatban tevékenykedő vállalatok összefonódásának értékelésekor megvizsgálta a védett magnélküli csemegeszőlő-fajták nemesítésének és engedélyezésének upstream piacát, valamint a csemegeszőlő termesztésének és forgalmazásának értékesítési piacait.

(36) Az érintett termékpiac a szerződés szerinti (a licenc tárgyát képező technológiát tartalmazó) termékeket, valamint az olyan egyéb termékeket foglalja magában, amelyeket a vevők e termékek jellemzői, ára és rendeltetése alapján a szerződés szerinti termékekkel felcserélhetőnek vagy helyettesíthetőnek tekintenek, figyelembe véve a versenyfeltételeket, valamint a piaci kínálat és kereslet szerkezetét. A szerződés szerinti termékek végtermékek és/vagy köztes termékek piacán is jelen lehetnek.

(37) Az érintett technológiapiacok a licenc tárgyát képező technológiai jogokat és azok helyettesítőit, vagyis az olyan egyéb technológiai jogokat foglalják magukban, amelyeket a hasznosításba vevők a technológiai jogok jellemzői, jogdíjai és rendeltetése alapján a licenc tárgyát képező technológiai jogokkal felcserélhetőnek vagy helyettesíthetőnek tekintenek, figyelembe véve a versenyfeltételeket és a piaci kínálat és kereslet szerkezetét. A hasznosítást engedélyező által forgalmazott technológiából kiindulva azonosítani kell azokat az egyéb technológiákat, amelyekre a hasznosításba vevők a hasznosítást engedélyező technológiájával kapcsolatos beszerzési feltételeinek más technológiákhoz képest bekövetkezett romlására reagálva átválthatnának. Egy másik megközelítés a licenc tárgyát képező technológiát tartalmazó termékek piacának vizsgálatában áll (lásd a (40) pontot).

(38) A TTBER 3. cikkében használt és 1. cikke (1) bekezdésének m) pontjában meghatározott „érintett piac” kifejezés az érintett termékpiacra és az érintett technológiapiacra utal, a termékek és a földrajzi terület vonatkozásában egyaránt.

(39) A TTBER 1. cikke (1) bekezdésének l) pontjában szereplő meghatározás szerint az „érintett földrajzi piac” azt a területet foglalja magában, ahol az érintett vállalkozások termékeket értékesítenek és vásárolnak vagy technológiai jogok licenciába adásával foglalkoznak, ahol a versenyfeltételek elég homogének, és amely a szomszédos területektől megkülönböztethető, mert azokon a versenyfeltételek érzékelhetően eltérőek. Az érintett technológiapiac(ok) földrajzi dimenziója különbözhet az érintett termékpiac(ok) földrajzi dimenziójától.

(40) Ha az érintett piac meghatározása megtörtént, a piaci részesedések hozzárendelhetők a piaci verseny különböző forrásaihoz, és azokat fel lehet használni a piaci szereplők relatív erejének jelzéseként. A technológiapiacok esetében az egyik eljárási lehetőség az, ha a piaci részesedéseket az összes jogdíjbevételből az egyes technológiákra jutó rész alapján számítjuk ki; ez az arány a versengő technológiák licenciába adásának piacán jelzi a technológia piaci részesedését. Ez azonban a jogdíjbevételekre vonatkozó egyértelmű információk hiánya miatt gyakran pusztán elméleti és nem gyakorlati eljárási lehetőség. A TTBER mentességi szabálya alkalmazásának céljából használt másik megközelítés szerint a licenc tárgyát képező technológiát tartalmazó termékek értékesítési termékpiacokon történő eladásai alapján kell kiszámítani a technológiapiacon fennálló piaci részesedést (további részletekért lásd ezen iránymutatás (110)–(115) pontját). A TTBER mentességi szabályának hatályán kívüli egyedi esetekben – amennyiben ez a gyakorlatban lehetséges – a hasznosítást engedélyező piaci pozíciójának pontosabb értékelése céljából szükséges lehet mindkét bemutatott megközelítés alkalmazása, valamint olyan egyéb tényezők figyelembevétele, amelyek megfelelően jelzik a rendelkezésre álló technológiák relatív erejét (további részletekért lásd ezen iránymutatás (184)–(193) pontját) ([28]).

(41) Némely technológiahasznosítási megállapodás érintheti az innováció terén folyó versenyt is ([29]). Az ilyen hatások elemzésekor azonban a Bizottság rendszerint a megállapodás által a létező termék- és technológiapiacokon zajló versenyre gyakorolt hatás vizsgálatára szorítkozik. Az ilyen piacokon fennálló versenyt befolyásolhatják azok a megállapodások, amelyek késleltetik azon továbbfejlesztett termékek vagy új termékek piaci bevezetését, amelyek idővel a létező termékek helyébe fognak lépni. Ilyen esetekben az innováció a potenciális verseny olyan forrása,

([28]) Lásd például az AT.39230 – Rio Tinto Alcan ügyben 2012. december 20-án hozott bizottsági határozat 38–41. pontját. Lásd még a 27. lábjegyzetben hivatkozott COMP/M.5675. sz., Syngenta/Monsanto ügyben, valamint a COMP/M.5406. sz., IPIC/MAN Ferrostaal AG ügyben hozott bizottsági határozatot.

([29]) A technológiahasznosítási megállapodások például befolyásolhatják olyan termékek vagy technológiák fejlesztését, amelyek i. javítani fogják a meglévő termékeket vagy technológiákat; ii. a meglévő termékek vagy technológiák helyébe fognak lépni, vagy iii. teljesen új keresletet teremtenek majd. A technológiahasznosítási megállapodások iv. a korai innovációs erőfeszítéseket is érinthetik, nevezetesen azokat a K+F tevékenységeket, amelyek nem kapcsolódnak szorosan egy adott termékhez vagy technológiához.

amelyet figyelembe kell venni a megállapodás termék- és technológiapiacokra gyakorolt hatásának értékelésekor. Az esetek kis számában azonban hasznos és szükséges is lehet az innováció terén zajló versenyre gyakorolt hatások elkülönített elemzése. Ez különösen igaz azokra a rendkívül innovatív piacokra, amelyeket gyakori és jelentős kutatás-fejlesztés jellemez, és ahol a megállapodás érinti az új termékek vagy technológiák létrehozását célzó innovációt ([30]). Ilyen esetekben elemezhető az, hogy vajon a megállapodást követően elegendő számú versengő kutatási-fejlesztési projekt marad-e a tényleges innovációs verseny fenntartásához ([31]).

2.2.5. **A versenytársak és nem versenytársak közötti megkülönböztetés**

(42) A versenytársak közötti megállapodások általában nagyobb kockázatot jelentenek a versenyre, mint a nem versenytársak közöttiek ([32]).

(43) A felek közötti versenykapcsolat meghatározása érdekében szükséges annak vizsgálata, hogy vajon a megállapodás felei a megállapodás hiányában tényleges vagy potenciális versenytársak lennének-e. Ha a megállapodás hiányában a felek a megállapodással érintett egyik piacon sem lennének tényleges vagy potenciális versenytársak, akkor úgy kell tekinteni, hogy nem versenytársak.

(44) A felek tényleges versenytársak a termékpiacon, ha már a megállapodás előtt mindketten ugyanazon az érintett piacon aktívak.

(45) Valamely fél akkor tekinthető a másik fél potenciális versenytársának a termékértékesítési piacon, ha a megállapodás hiányában az első félnek valós és konkrét lehetősége lett volna arra, hogy hozzáférjen az érintett piachoz és versenyezzen az e piacon már letelepedett másik féllel ([33]). A potenciális versenyhelyzet fennállását a piac szerkezetét, valamint a piac működését szabályozó gazdasági és jogi környezetet figyelembe vevő, egybehangzó ténybeli elemekkel kell alátámasztani. A belépés hipotetikus lehetősége vagy valamely fél belépésre irányuló egyszerű szándéka nem elegendő ([34]). Megfordítva ugyanakkor, nem szükséges annak egyértelmű bizonyítása, hogy a vállalkozás ténylegesen be fog lépni az érintett piacra és ezt követően ott tud majd maradni ([35]). A piacra történő belépésnek például nagyobb a valószínűsége akkor, ha a hasznosításba vevő a birtokában lévő eszközök segítségével könnyen, jelentős meg nem térülő költségek vállalása nélkül piacra léphet, vagy ha már terveket dolgozott ki vagy egyébiránt beruházást eszközölt a piacra lépés érdekében.

(46) A szellemitulajdon-jogok sajátos összefüggésében előfordulhat, hogy az egyik vagy mindkét fél olyan érvényes szellemitulajdon-jogokkal rendelkezik, amelyek megakadályozzák a másik felet abban, hogy az ilyen technológiai jogok megsértése nélkül az érintett piacon működjön, vagy e piacra belépjen. Ezt „blokkoló helyzetnek” nevezik. A blokkoló helyzet versenyviszonyukra gyakorolt lehetséges hatásának értékelésekor a feleknek a következő tényezőket kell figyelembe venniük:

(a) Ha már mindkét fél működik az érintett piacon, meglehetősen valószínűtlen, hogy blokkoló helyzetben vannak, kivéve, ha jogerős bírósági ítélet megerősítette a szellemitulajdon-jog megsértését és érvényességét. Ilyen ítélet hiányában a felek általában tényleges versenytársaknak minősülnek.

([30]) Lásd például a 26. lábjegyzetben hivatkozott, a piac meghatározásáról szóló közlemény 90. és azt követő pontjait.
([31]) E tekintetben ez az iránymutatás „puha”mentességi szabályt ír elő azon technológiaátadási megállapodásokra, amelyek a piaci részesedési küszöbértékek túllépése miatt kívül esnek a csoportmentességen: Lásd a (181) pontot.
([32]) Lásd például a vertikális iránymutatás 10. pontjában foglalt megfontolásokat, amelyek értelemszerűen alkalmazandók a technológiali-cencekre.
([33]) Lásd a Bíróság C-331/21. sz., EDP – Energias de Portugal és társai ügyben 2023. október 26-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2023:812) 61. pontját.
([34]) Lásd például a Bíróság C-331/21. sz., EDP – Energias de Portugal és társai ügyben 2023. október 26-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2023:812) 60–63. pontját, valamint a Bíróság C-307/18. sz., Generics (UK) és társai ügyben 2020. január 30-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2020:52) 36–39. pontját.
([35]) Lásd például a Bíróság C-331/21. sz., EDP – Energias de Portugal és társai ügyben 2023. október 26-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2023:812) 62. pontját; a Bíróság C-307/18. sz., Generics (UK) és társai ügyben 2020. január 30-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2020:52) 36–45. pontját; a Bíróság C-591/16. P. sz., H. Lundbeck A/S és Lundbeck Ltd kontra Európai Bizottság ügyben 2021. március 25-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2021:243) 54–57. pontját, valamint a Bíróság C-176/19. P. sz., Bizottság kontra Servier és társai ügyben 2024. június 27-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2024:549) 100. és 101. pontját.

(b) Ha az egyik fél még nem működik a piacon, de már számottevő beruházásokat hajtott végre, vagy jelentős előkészítő lépéseket tett a piacra lépés érdekében, nagyon valószínű, hogy a felek legalább potenciális versenytársak ([36]). Ilyen beruházások és lépések hiányában a feleknek azon kérdés vizsgálatakor, hogy egymás potenciális versenytársai-e, figyelembe kell venniük az adott időben rendelkezésre álló valamennyi bizonyítékot ideértve a szellemitulajdon-jogok lehetséges megsértését, a szóban forgó jogok érvényességét, valamint azt, hogy van-e ténylegesen lehetőség a meglévő szellemitulajdon-jogok megkerülésére. A blokkoló helyzet fennállásának különösen meggyőző bizonyítéka szükséges azokban az esetekben, ha a feleknek – azért, hogy ne minősüljenek versenytársaknak – közös érdekük fűződik ahhoz, hogy a blokkoló helyzet fennállására hivatkozzanak, például, ha az állítólagos blokkoló helyzet olyan technológiákra vonatkozik, amelyek más technológiákat helyettesítenek (lásd a (37) pontot), vagy ha valamelyik vagy mindkét fél jelentős ösztönzést nyújt a másik félnek ([37]).

(47) A felek tényleges versenytársak a technológiapiacon, ha már mindketten helyettesíthető technológiai jogokat adnak licenciába, vagy a hasznosításba vevő a technológiai jogait már licenciába adja, a hasznosítást engedélyező pedig úgy lép be a technológiapiacra, hogy versengő technológiai jogok vonatkozásában ad licencet a hasznosításba vevőnek.

(48) A felek potenciális versenytársaknak minősülnek a technológiapiacon, ha helyettesíthető technológiák tulajdonosai, és a hasznosításba vevő nem adja licenciába a saját technológiáját, feltéve, hogy ezt a hasznosítást engedélyező technológiája értékesítési feltételeinek más technológiákhoz képest bekövetkezett romlása esetén valószínűsíthetően megtenné ([38]). A technológiapiacok esetében rendszerint nehezebben értékelhető, hogy a felek potenciális versenytársak-e. Ez az oka annak, hogy a TTBER alkalmazásában figyelmen kívül marad a technológiapiacon kialakuló potenciális verseny (lásd ezen iránymutatás (107) pontját), és a felek nem minősülnek versenytársaknak.

(49) Bizonyos esetekben sor kerülhet olyan következtetés levonására is, hogy a hasznosítást engedélyező és a hasznosításba vevő az érintett termékpiacon és technológiapiacon annak ellenére sem versenytársak, hogy versengő termékeket gyártanak, mert a licenc tárgyát képező technológia olyan jelentős újítást képvisel, amely a hasznosításba vevő technológiáját elavulttá vagy versenyképtelenné teszi. Ilyen esetekben a hasznosítást engedélyező technológiája vagy új piacot alkot, vagy pedig kiszorítja a hasznosításba vevő technológiáját a meglévő piacról. Gyakori azonban, hogy a megállapodás megkötésekor nem vonható le ilyen következtetés. A régebbi technológia elavultsága vagy versenyképtelensége rendszerint csak akkor válik nyilvánvalóvá, ha a technológia vagy az azt magában foglaló termék a fogyasztók számára már egy ideje elérhető. Például a CD-technológia kifejlesztésekor, valamint a lejátszók és a lemezek forgalomba hozatalakor még nem volt nyilvánvaló, hogy ez az új technológia fel fogja váltani a bakelitlemezeket. Ez csak néhány évvel később vált nyilvánvalóvá. A felek tehát akkor minősülnek versenytársaknak, ha a megállapodás megkötése idején nem nyilvánvaló, hogy a hasznosításba vevő technológiája elavult vagy versenyképtelen. Mivel azonban a Szerződés 101. cikkének (1) és (3) bekezdését egyaránt a megállapodás létrejöttének tényleges körülményeire figyelemmel kell alkalmazni, a tényállás lényeges változásai kihatnak az értékelésre. A felek közötti kapcsolatot ezért a nem versenytársi kapcsolat kategóriájába kell besorolni, ha egy későbbi időpontban a hasznosításba vevő technológiája elavulttá vagy versenyképtelenné válik a piacon.

([36]) Például a felek valószínűleg potenciális versenytársaknak minősülnek egy érintett termékértékesítési piacon, ha a hasznosításba vevő az egyik földrajzi piacon saját technológiája alapján folytat gyártási tevékenységet, egy másik földrajzi piacon pedig a licenc tárgyát képező versengő technológia alapján kezd gyártásba. Ilyen körülmények között valószínű, hogy a hasznosításba vevő saját technológiája alapján képes lett volna belépni a második földrajzi piacra, hacsak az ilyen belépést nem zárják ki objektív tényezők, mint például a blokkoló szellemitulajdon-jogok.

([37]) Lásd ezzel kapcsolatban a Bíróság C-307/18. sz., Generics (UK) és társai ügyben 2020. január 30-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2020:52) 54–56. pontját; a Bíróság C-176/19. P. sz., Bizottság kontra Servier és társai ügyben 2024. június 27-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2024:549) 87–89., 103. és 131. pontját, valamint a Bíróság C-151/19. P. sz., Bizottság kontra Krka ügyben 2024. június 27-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2024:546) 411. pontját.

([38]) Eljárási és gyakorlati szempontból ez az értékelés jellemzően az áremelkedésekre adott reakciókra összpontosít. Az egyik módszer például annak mérlegelésében áll, hogy a hasznosításba vevő valószínűsíthetően licenciába adná-e saját technológiáját a technológiaárak kismértékű, de tartós emelkedése esetén. Az értékelés azonban figyelembe veheti a verseny egyéb paramétereit – például a termékminőséget vagy az innováció szintjét – érintő változásokat is.

(50) Bizonyos esetekben a felek a megállapodás megkötését követően is versenytársakká válhatnak, mivel a hasznosításba vevő kifejleszt vagy megszerez egy versengő technológiát, és annak hasznosításába kezd. Ilyen esetekben figyelembe kell venni, hogy a felek a megállapodás megkötésekor nem voltak versenytársak, és a megállapodást ilyen körülmények között kötötték meg. A Bizottság ezért főként a megállapodás által a hasznosításba vevő saját (versengő) technológiájának hasznosítására gyakorolt hatásra fog összpontosítani. Ennélfogva az ilyen megállapodásokra nem fog vonatkozni a versenytársak közötti megállapodásokra alkalmazandó, különösen súlyos korlátozások listája, kivéve, ha a megállapodás valamely lényeges vonatkozásban történő módosítására azt követően került sor, hogy a felek versenytársakká váltak (lásd a TTBER 4. cikkének (3) bekezdését).

(51) A megállapodásban részes vállalkozások a megállapodás megkötését követően abban az esetben is versenytársakká válhatnak, ha a hasznosításba vevő már a megállapodás megkötése előtt is aktív volt a szerződés szerinti termékek érintett értékesítési piacán, és a hasznosítást engedélyező – akár a licenc tárgyát képező technológiai jogok, akár új technológia alapján – később maga is belép az érintett piacra. Az ilyen megállapodásokra továbbra is a nem versenytársak közötti megállapodásokra vonatkozó, különösen súlyos korlátozások listája lesz alkalmazandó, kivéve, ha a megállapodást később valamely lényeges vonatkozásban módosítják (lásd a TTBER 4. cikkének (3) bekezdését). Lényeges módosításnak minősül az is, ha a felek a szerződés szerinti termékekkel versengő termékek előállításához felhasználható, versengő technológiai jogokra vonatkozó új technológiaátadási megállapodást kötnek.

2.3. *Megállapodások, amelyek általában nem tartoznak a Szerződés 101. cikke (1) bekezdésének hatálya alá*

(52) Nem tartoznak a Szerződés 101. cikke (1) bekezdésének hatálya alá azok a megállapodások, amelyek nem alkalmasak arra, hogy érzékelhető hatást gyakoroljanak a tagállamok közötti kereskedelemre (a kereskedelem érintettségének hiánya), illetve érzékelhető módon korlátozzák a versenyt (csekély jelentőségű megállapodások). A Bizottság az EK-Szerződés 81. és 82. cikkében foglalt, a kereskedelemre gyakorolt hatásra vonatkozó koncepcióról szóló bizottsági iránymutatásban ([39]) (a továbbiakban: a kereskedelemre gyakorolt hatásról szóló iránymutatás), valamint az Európai Unió működéséről szóló szerződés 101. cikke (1) bekezdése szerint a versenyt érzékelhetően nem korlátozó, csekély jelentőségű (*de minimis*) megállapodásokról szóló bizottsági közleményben ([40]) (a továbbiakban: *de minimis* közlemény) iránymutatást adott a kereskedelemre gyakorolt hatás hiányáról. Mind a kereskedelemre gyakorolt hatásról szóló iránymutatás, mind a *de minimis* közlemény különösen fontos a kis- és középvállalkozások közötti technológiaátadási megállapodások értékelése szempontjából ([41]).

3. A TTBER ALKALMAZÁSA

3.1. *A TTBER joghatásai*

(53) Azon technológiaátadási megállapodások, amelyek megfelelnek a TTBER-ben meghatározott feltételeknek, mentességet élveznek a Szerződés 101. cikkének (1) bekezdésében szereplő tilalom alól. A csoportmentességben részesülő megállapodások jogilag érvényesek és érvényesíthetők ([42]).

(54) A TTBER által biztosított csoportmentesség azon a vélelmen alapul, hogy – amennyiben a Szerződés 101. cikke (1) bekezdésének hatálya alá tartoznak – a technológiaátadási megállapodások bizonyos kategóriái általában megfelelnek a 101. cikk (3) bekezdésében foglalt négy feltételnek ([43]). A piaci részesedési küszöbértékek (a TTBER 3. cikke), a különösen súlyos korlátozások listája (a TTBER 4. cikke) és a nem mentesülő korlátozások (a TTBER 5. cikke) célja annak biztosítása, hogy csak azok a korlátozó megállapodások részesüljenek csoportmentességben, amelyekről észszerűen vélelmezhető, hogy teljesítik a 101. cikk (3) bekezdésében foglalt négy feltételt.

([39]) HL C 101., 2004.4.27., 81. o.
([40]) HL C 291., 2014.8.30., 1. o.
([41]) A technológiaátadási megállapodásokkal összefüggésben az érintett piacok meghatározásával és a piaci részesedések kiszámításával kapcsolatos iránymutatásért lásd ezen iránymutatás 2.2.4. szakaszát.
([42]) A csoportmentességben részesülő megállapodások csak azt követően tilthatók meg, hogy a Bizottság vagy a tagállamok versenyhatóságai visszavonták a csoportmentességet – lásd ezen iránymutatásnak a csoportmentesség visszavonásáról szóló 3.6 szakaszát.
([43]) Lásd a (9) pontot.

(55) Amint az ezen iránymutatás 2. szakaszából kitűnik, sok technológiaátadási megállapodás nem tartozik a Szerződés 101. cikke (1) bekezdésének hatálya alá, vagy azért, mert egyáltalán nem korlátozzák a versenyt, vagy pedig mert a verseny korlátozása nem érzékelhető ([44]). Mindenesetre, ha egy technológiaátadási megállapodás megfelel a TTBER feltételeinek, nem szükséges meghatározni, hogy az a 101. cikk (1) bekezdésének hatálya alá tartozik-e ([45]).

(56) A csoportmentesség hatályán kívül eső helyzetekben jelentőséggel bír annak vizsgálata, hogy a megállapodás a konkrét esetben a Szerződés 101. cikke (1) bekezdése értelmében korlátozza-e a versenyt, és ha igen, akkor teljesülnek-e a 101. cikk (3) bekezdésének feltételei. Nincs olyan vélelem, amely szerint a csoportmentességben nem részesülő technológiaátadási megállapodások a 101. cikk (1) bekezdésébe ütköznek, vagy nem teljesítik a 101. cikk (3) bekezdésének feltételeit. Különösen pusztán az, hogy a felek piaci részesedése meghaladja a TTBER 3. cikkében meghatározott piaci részesedési küszöbértéket, nem elegendő alap annak megállapítására, hogy a megállapodás a 101. cikk (1) bekezdésének hatálya alá tartozik. A megállapodás valószínű hatásait egyedileg kell értékelni.

3.2. *A TTBER tárgyi és időbeli hatálya*

3.2.1. **A technológiaátadási megállapodások fogalma**

(57) A TTBER és ez az iránymutatás a technológiaátadási megállapodásokra vonatkozik. A TTBER 1. cikke (1) bekezdésének b) pontja szerint a következők tartoznak a „technológiai jogok” fogalmának körébe: a know-how, valamint a szabadalmak, a használati minták, a formatervezési mintaoltalmi jogok, a mikroelektronikai félvezetők topográfiái, a gyógyszerek, illetve más olyan termékek kiegészítő oltalmi tanúsítványai, amelyekre ilyen tanúsítvány szerezhető, a növényfajta-oltalmak, valamint a szoftverekhez kapcsolódó szerzői jogok, mindezek kombinációja, valamint e jogok létesítésére, illetve nyilvántartásba vételére irányuló kérelmek. A licenc tárgyát képező technológiai jogoknak lehetővé kell tenniük a hasznosításba vevő számára, hogy további inputokkal együtt vagy azok nélkül előállítsa a szerződés szerinti terméket. A TTBER csak azon tagállamokban alkalmazandó, ahol a hasznosítást engedélyező rendelkezik a vonatkozó technológiai jogokkal. Ellenkező esetben nincs a TTBER értelmében vett, átadandó technológiai jog.

(58) A TTBER 1. cikke (1) bekezdésének i) pontja a „know-how” fogalmát olyan, tapasztalatból és kísérletezésből származó gyakorlati ismeretekként határozza meg, amelyek titkosak, lényegesek és azonosítottak.

(a) A „titkos” azt jelenti, hogy a know-how nem közismert vagy könnyen hozzáférhető.

(b) A „lényeges” azt jelenti, hogy a know-how olyan információkat tartalmaz, amelyek fontosak és hasznosak a hasznosítási megállapodás szerinti termékek előállításához, vagy a hasznosítási megállapodás hatálya alá tartozó eljárás alkalmazásához. Más szóval: az információknak jelentősen hozzá kell járulniuk a szerződés szerinti termékek előállításához, vagy azt jelentősen elő kell segíteniük. Azokban az esetekben, amelyekben a licenc tárgyát képező know-how nem eljáráshoz, hanem termékhez kapcsolódik, ez a feltétel magában foglalja azt, hogy a know-how hasznos a szerződés szerinti termék előállításához. Ez a feltétel nem teljesül, ha a szerződés szerinti termék szabadon hozzáférhető technológia alapján is előállítható. A feltétel azonban nem követeli meg, hogy a szerződés szerinti termék értéke magasabb legyen, mint a szabadon hozzáférhető technológiával előállított termékeké. Az eljárási technológiák esetében ez a feltétel magában foglalja, hogy a know-how hasznos legyen abban az értelemben, hogy a megállapodás megkötésének időpontjában ésszerűen elvárható legyen, hogy a know-how jelentősen javítani tudja a hasznosításba vevő versenyhelyzetét, például termelési költségeinek csökkentésével.

(c) Az „azonosított” azt jelenti, hogy megállapítható, hogy a licenc tárgyát képező know-how megfelel a titkosság és a lényegesség követelményének. Ez a feltétel teljesül, ha a licenc tárgyát képező know-how digitális vagy papírformátumban rögzített. Bizonyos esetekben azonban ez nem állapítható meg az észszerűség határain belül. A licenc tárgyát képező know-how állhat a hasznosítást engedélyező alkalmazottainak birtokában lévő gyakorlati ismeretekből. Például a hasznosítást engedélyező alkalmazottai egy meghatározott gyártási folyamatra vonatkozó olyan titkos és lényeges ismereteknek lehetnek birtokában, amelyeket a hasznosításba vevő alkalmazottainak képzése útján adnak át a hasznosításba vevő részére. Ilyen esetekben elegendő leírni a know-how általános jellegét, és felsorolni azon alkalmazottakat, akik a know-how hasznosításba vevő részére történő átadásában közreműködtek, vagy közre fognak működni.

([44]) Lásd például a 2.4. szakaszt.

([45]) A Szerződés 81. és 82. cikkében meghatározott versenyszabályok végrehajtásáról szóló, 2002. december 16-i 1/2003/EK tanácsi rendelet 3. cikkének (2) bekezdése szerint (HL L 1., 2003.1.4., 1. o., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2003/1/oj) a tagállamok közötti kereskedelmet esetleg befolyásoló, de a Szerződés 101. cikke által nem tiltott megállapodásokat a nemzeti versenyjog sem tilthatja meg.

3.2.1.1. *A TTBER 2. cikke (3) bekezdésének alkalmazása*

(59) Termékeknek a hasznosításba vevő általi vásárlásához kapcsolódó, technológiaátadási megállapodásokban szereplő rendelkezések csak akkor és annyiban tartoznak a TTBER hatálya alá, ha és amennyiben közvetlenül kapcsolódnak a szerződés szerinti termékek előállításához vagy értékesítéséhez. A TTBER ezért nem vonatkozik azokra a technológiaátadási megállapodásokra, illetve a technológiaátadási megállapodások azon részeire, amelyek a szerződés szerinti termékek előállításától eltérő célokra használt inputokhoz vagy felszerelésekhez kapcsolódnak. Ha például a tej eladására a sajtgyártáshoz használt technológia licenciába adásával együtt kerül sor, csak a licenciába adott technológiával történő sajtgyártáshoz használt tej tartozik majd a TTBER hatálya alá. A TTBER csak annyiban vonatkozik a szellemi tulajdon más típusainak, például a védjegyeknek és – a szoftverekhez kapcsolódó szerzői jogok kivételével (a szoftverekhez kapcsolódó szerzői jogokat illetően lásd ezen iránymutatás (57) és (86) pontját) – a szerzői jogoknak a licenciába adásához kapcsolódó technológiaátadási megállapodásokban szereplő rendelkezésekre, ha és amennyiben azok közvetlenül kapcsolódnak a szerződés szerinti termékek előállításához vagy értékesítéséhez. Ez a feltétel biztosítja, hogy a szellemitulajdon-jogok más típusaira vonatkozó rendelkezések annyiban részesüljenek csoportmentességben, amennyiben e más szellemitulajdon-jogok azt szolgálják, hogy a hasznosításba vevő jobban hasznosíthassa a licenc tárgyát képező technológiai jogokat. Ha például a licenciaadó engedélyezi a hasznosításba vevő számára, hogy az használja a védjegyét a licenc tárgyát képező technológiát tartalmazó termékeken, akkor ez a védjegylicenc lehetővé teheti a hasznosításba vevőnek a licenc tárgyát képező technológia jobb hasznosítását azáltal, hogy a fogyasztók azonnal össze tudják kapcsolni a terméket a termék azon jellemzőivel, amelyek a licenc tárgyát képező technológiai jogoknak köszönhetők. A hasznosításba vevőnek a hasznosítást engedélyező védjegyének használatára vonatkozó kötelezettsége a technológia terjedését is elősegítheti annak lehetővé tételével, hogy a hasznosítást engedélyező a mögöttes technológia forrásaként azonosítsa magát. Ebben a helyzetben a TTBER akkor is vonatkozik a technológiaátadási megállapodásokra, ha a felek érdeke elsősorban a védjegy, és nem a technológia hasznosítása ([46]).

3.2.1.2. *A szellemitulajdon-jogok hasznosításának a TTBER hatályán kívül eső engedélyezése*

(60) A Bizottság nem fogja kiterjeszteni a TTBER-ben és az ezen iránymutatásban meghatározott elveket a védjegyek licenciába adására (az ezen iránymutatás (59) pontjában megjelölt helyzet kivételével). A védjegyek licenciába adására gyakran áruk és szolgáltatások forgalmazásával és viszonteladásával összefüggésben kerül sor, és az inkább a forgalmazási megállapodásokkal rokon, mintsem a technológia licenciába adásával. Ha a védjegylicenc közvetlenül kapcsolódik az áruk és szolgáltatások használatához, eladásához vagy viszonteladásához, és nem képezi a megállapodás elsődleges tárgyát, a hasznosítási megállapodásra az (EU) 720/2022 bizottsági rendelet ([47]) (a vertikális megállapodásokról szóló csoportmentességi rendelet) vonatkozik.

(61) A TTBER nem vonatkozik a szoftverhez kapcsolódó szerzői jogokon kívüli egyéb szerzői jogok licenciába adására (az ezen iránymutatás (59) pontjában meghatározott helyzet kivételével). A Bizottság azonban főszabályként a TTBER-ben és az ezen iránymutatásban meghatározott elveket fogja alkalmazni, amikor a Szerződés 101. cikke alapján szerzői jogoknak szerződés szerinti termékek előállítása céljából történő licenciába adását értékeli ([48]). Ezzel szemben a Bizottság nem terjeszti ki a TTBER és ezen iránymutatás elveit a merchandising megállapodásokban foglalt szerzői jogi engedélyezésre. E megállapodások keretében a jogtulajdonos jellemzően valamely márkát, fiktív karaktert vagy közéleti személyiséget ad licenciába az e megjelöléssel vagy karakterrel ellátott termékek gyártása és értékesítése céljából. Az ilyen megállapodások gyakran jobban hasonlítanak a forgalmazási megállapodásokhoz, mint a technológiaátadási megállapodásokhoz ([49]).

([46]) A TTBER például kiterjedhet az EGK-Szerződés 85. cikke szerinti eljárásról szóló, 1990. március 23-i 90/186/EGK bizottsági határozatban (IV/32.736 – Moosehead/Whitbread) értékelt technológiaátadási megállapodásra (HL L 100., 1990.4.20., 32. o., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1990/186/oj); lásd különösen e határozat (16) preambulumbekezdését.

([47]) A Bizottság (EU) 720/2022 rendelete (2022. május 10.) az Európai Unió működéséről szóló szerződés 101. cikke (3) bekezdésének vertikális megállapodások és összehangolt magatartások csoportjaira történő alkalmazásáról (HL L 134., 2022.5.11., 4. o., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2022/720/oj).

([48]) Annak értékelésekor, hogy alkalmazni kell-e a TTBER-ben és az ebben az iránymutatásban meghatározott elveket, a Bizottság figyelembe fogja venni a jogi és gazdasági környezet sajátosságait. A 101. cikknek a szerzői jogi engedélyezésre való alkalmazását illetően lásd például a Bíróság C-403/08. sz., Football Association Premier League és társai ügyben (ECLI:EU:C:2011:631) 2011. október 4-én hozott ítéletének 137–146. pontját, valamint a C-132/19. P. sz., Groupe Canal + kontra Bizottság ügyben (ECLI:EU:C:2020:1007) 2020. december 9-én hozott ítéletét.

([49]) Lásd például az AT.40436 – Kiegészítő sportcikkek ügyben 2019. március 25-én; az AT.40432 – Játékfigurák ügyben 2019. július 9-én és az AT.40433 – Filmes ajándéktárgyak ügyben 2020. január 30-án hozott bizottsági határozatokat.

3.2.1.3. *Bizonyos adattípusok licenciába adása*

A TTBER és az iránymutatás elveinek alkalmazása

(62) A TTBER nem terjed ki az adatok licenciába adására, kivéve, ha az engedély tárgyát képező adatok a know-hownak a TTBER 1. cikke (1) bekezdésének i) pontjában foglalt fogalommeghatározása (lásd ezen iránymutatás (58) pontját) vagy a TTBER 1. cikke (1) bekezdésének b) pontjában felsorolt technológiai jogok valamelyikének hatálya alá tartoznak, vagy ha az adatok licenciába adása technológiaátadási megállapodás keretében történik, és megfelel a TTBER 2. cikkének (3) bekezdésében foglalt feltételeknek ([50]).

(63) A Bizottság azonban általában a TTBER és ezen iránymutatás elveit fogja alkalmazni a szerződés szerinti termékek előállítása céljából két vállalkozás között létrejött adatengedélyezési megállapodásoknak a Szerződés 101. cikke szerinti értékelésekor, amennyiben a licenc tárgyát képező adatok szerzői jog vagy a 96/9/EK irányelvben meghatározott *sui generis* jog által védett adatbázisra vonatkoznak.

(64) Az ilyen adatbázisoknak az áruk vagy szolgáltatások előállítása céljából történő licenciába adására vonatkozó megállapodásoknak a Szerződés 101. cikke szerinti értékelése hasonló megfontolásokat vet fel, mint a TTBER hatálya alá tartozó technológiai jogok licenciába adása. A szerzői jog vagy a *sui generis* jog által védett adatbázisok létrehozása jelentős beruházásokat vonhat maga után, és licenciába adásuk általában versenytámogató jellegű. Ez előmozdítja az innovációt azáltal, hogy lehetővé teszi az adatbázisok létrehozói számára, hogy visszanyerjék a K +F költségeik legalább egy részének fedezéséhez szükséges összeget. Az adatbázisok létrehozása a szellemitulajdon-jogok által védett adatok terjesztéséhez is hozzájárul, ami növelheti a downstream innovációt és értéket teremthet azáltal, hogy csökkenti a hasznosításba vevők termelési költségeit, vagy lehetővé teszi számukra új vagy továbbfejlesztett termékek előállítását ([51]).

(65) A technológiaátadási megállapodásokhoz hasonlóan azonban a szerzői vagy *sui generis* jogok által védett adatbázisokra vonatkozó hasznosítási megállapodásokban foglalt versenykorlátozások versenyellenes hatásokkal járhatnak a piacon ([52]), különösen azokban az esetekben, amikor az egyik fél piaci erővel rendelkezik. Az ilyen korlátozások értékelésekor a Bizottság általában a TTBER és ezen iránymutatás elveit fogja alkalmazni. Az adatok licenciába adásának gyakorlata azonban gyorsan változik, és nem zárható ki, hogy az ilyen hasznosítási engedélyekben szereplő bizonyos versenykorlátozások vagy nem tartoznak ezen iránymutatás hatálya alá, vagy az ezen iránymutatásban leírtaktól lényegesen eltérő hatást gyakorolnak a versenyre vagy a fogyasztókra. Ilyen esetekben a Bizottság a Szerződés 101. cikke szerinti korlátozásokat az általános elveknek (lásd ezen iránymutatás 2. szakaszát) az egyes ügyek tényállására való alkalmazásával fogja értékelni.

(66) Ha az adatengedélyezési megállapodások olyan adatokra vonatkoznak, amelyeket nem véd az adatbázisokra vonatkozó *sui generis* jog vagy szerzői jog, a Bizottság az egyes esetek körülményei alapján értékelni fogja, hogy helyénvaló-e alkalmazni a TTBER és ezen iránymutatás elveit. Az áruk előállítása vagy szolgáltatások nyújtása céljából kötött adatengedélyezési megállapodások különböző típusú adatokra vonatkozhatnak. Az adatok jellemzői, a vonatkozó szabályozási keret, illetve az adatgyűjtés vagy -előállítás módja közötti különbségek miatt előfordulhat, hogy a TTBER-ben és az ezen iránymutatásban meghatározott elvek (beleértve az e szakasz következő pontjaiban meghatározott elveket is) nem minden esetben alkalmasak az ilyen megállapodások értékelésére.

([50]) Ez a helyzet akkor, ha az adatok licenciába adására technológiaátadási megállapodás keretében kerül sor; ez közvetlenül kapcsolódik a szerződés szerinti termékek előállításához vagy értékesítéséhez, és a szellemitulajdon-jogok vagy a know-how hasznosításba vevőre történő átruházásának vagy licenciába adásának minősül. A Bizottság véleménye szerint az utolsó követelmény akkor teljesül, ha az engedély tárgyát képező adatokat szerzői jog vagy az adatbázisok jogi védelméről szóló 96/9/EK irányelvben meghatározott, az adatbázisokra vonatkozó *sui generis* jog védi.

([51]) A hasznosításba vevő tevékenysége szerinti downstream piacra gyakorolt versenytámogató hatások a licenc céljához, azaz a szerződés szerinti termékek előállításához kapcsolódnak. A licenc tárgyát képező adatbázisokat azonban a hasznosításba vevők más célokra is felhasználhatják, többek között versenyellenes módon a fogyasztók kárára (például bizonyos fogyasztókra vagy azok csoportjaira irányuló kizsákmányoló gyakorlatok céljára). Az e szakaszban nyújtott iránymutatás a szerződés szerinti termékek előállítására irányuló licenciaszerződésekre korlátozódik.

([52]) A piacok meghatározására vonatkozó iránymutatás a 26. lábjegyzetben hivatkozott, a piac meghatározásáról szóló közleményben található.

Az üzleti szempontból érzékeny információk cseréje

(67) Az üzleti szempontból érzékeny információk versenytársak közötti cseréje – függetlenül attól, hogy az információcsere közvetlenül vagy közvetve harmadik félen keresztül történik-e – sértheti a Szerződés 101. cikkét ([53]).

(68) A *sui generis* jogok vagy szerzői jog által védett adatbázisok licenciába adásával összefüggésben az üzleti szempontból érzékeny információk cseréje történhet a következőképpen: i. ha a felhasználási engedély tárgya, azaz egy *sui generis* jog vagy szerzői jog által védett adatbázis maga üzleti szempontból érzékeny információkat tartalmaz, és/vagy ii. ha az adatengedélyezési megállapodás végrehajtása érdekében a felek olyan – az adatbázis részét nem képező – információt cserélnek, amely üzleti szempontból érzékeny.

(69) A versenytársak közötti adatengedélyezési megállapodásokban szereplő, üzleti szempontból érzékeny információk cseréjének értékelésekor a Bizottság általában a horizontális megállapodásokról szóló iránymutatás információcseréről szóló 6. fejezetében meghatározott elveket fogja alkalmazni. Konkrétabban, ha maga az adatbázis licenciába adása nem tartozik a Szerződés 101. cikkének (1) bekezdése szerinti tilalom hatálya alá, mivel semleges vagy kedvező hatással van a versenyre, az e megállapodáshoz képest járulékos jellegű információcsere sem tartozik e tilalom hatálya alá. Ez az eset áll fenn, ha az üzleti szempontból érzékeny információk cseréje objektíve szükséges az adatengedélyezési megállapodás végrehajtásához, és arányos annak célkitűzéseivel.

(70) Ezenkívül sok esetben az üzleti szempontból érzékeny információknak az adatbázisok licenciába adásával összefüggésben történő cseréje nem képezi a verseny cél általi korlátozását, ezért ilyen esetben meg kell vizsgálni, hogy az információcsere korlátozó hatásokkal jár-e ([54]). E vizsgálat szempontjából a kicserélt információk jellege, az információcsere és a piac jellemzői, valamint a felek által a versenyjogi jogsértések kockázatának minimalizálása érdekében végrehajtott intézkedések relevánsak ([55]).

(71) Ha a versenytársak adatengedélyezési megállapodásokat használnak érzékeny üzleti információk versenykorlátozás céljából történő cseréjének eszközeként, a Bizottság nem alkalmazza ezen iránymutatás elveit a megállapodásnak a Szerződés 101. cikke szerinti értékelésére.

Más uniós jogszabályok által előírt kötelezettségek

(72) Az ezen iránymutatásban foglalt iránymutatás nem érinti az (EU) 2016/679 európai parlamenti és tanácsi rendelet (általános adatvédelmi rendelet) ([56]) és az információcserére alkalmazandó egyéb uniós jogszabályok alkalmazását.

(73) Ha a *sui generis* jogok vagy szerzői jog által védett adatbázisok licenciába adását az uniós jogszabályok által előírt adatmegosztási kötelezettség írja elő, a Bizottság figyelembe veszi majd ezt a kötelezettséget, amikor a TTBER és ezen iránymutatás elveit alkalmazza a hasznosítási megállapodásra. Annyiban, amennyiben a vállalkozások szabad belátásuk szerint választják meg a vonatkozó jogszabályok végrehajtásának módját, a Szerződés 101. cikke továbbra is alkalmazandó.

3.2.2. **Az „átadás" fogalma**

(74) Az átadás fogalma magában foglalja azt, hogy a technológiának az egyik vállalkozástól egy másikhoz kell átkerülnie. Az ilyen átadás rendszerint a hasznosítás engedélyezésének formáját ölti, amellyel a hasznosítást engedélyező feljogosítja a hasznosításba vevőt a licenciaadó technológiai jogainak jogdíjfizetés ellenében történő hasznosítására.

([53]) Lásd a horizontális megállapodásokról szóló iránymutatás 6. fejezetét; lásd még a Bíróság C-298/22. sz., Banco BPN kontra BIC Português és társai ügyben 2024. július 29-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2024:638) 51. és azt követő pontjait.

([54]) Lásd a horizontális megállapodásokról szóló iránymutatás 6.2.7. szakaszát.

([55]) Lásd a horizontális megállapodásokról szóló iránymutatás 6.2.4.4. szakaszát.

([56]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/679 rendelete (2016. április 27.) a természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 95/46/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről (általános adatvédelmi rendelet) (HL L 119., 2016.5.4., 1. o., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj).

(75) Amint azt a TTBER 1. cikke (1) bekezdésének c) pontja kimondja, technológiaátadási megállapodásnak kell tekinteni azt az átruházást is, amely szerint a technológia hasznosításával összefüggő kockázat egy része az átruházónál marad. Ez a helyzet különösen akkor, ha az átruházás ellenszolgáltatásaként fizetendő összeg az engedményes által az átruházott technológia felhasználásával előállított termékek értékesítéséből származó forgalomtól, az ily módon előállított termékek mennyiségétől vagy a technológia alkalmazásával végrehajtott műveletek számától függ.

(76) Egy olyan megállapodás, amelyben a hasznosítást engedélyező vállalja, hogy technológiai jogait nem gyakorolja a hasznosításba vevővel szemben, szintén tekinthető a technológiai jogok átadásának. Valójában a tiszta szabadalomlicencia lényege a szabadalommal védett kizárólagos jogok hatókörén belüli működés joga. Ebből következik, hogy a TTBER hatálya alá tartoznak az úgynevezett megnemtámadási megállapodások is, amelyekkel a hasznosítást engedélyező engedélyezi a hasznosításba vevőnek a szabadalom hatókörén belüli gyártást ([57]).

3.2.3. **Két fél közötti megállapodások**

(77) A TTBER 1. cikke (1) bekezdésének c) pontja szerint a csoportmentesség csak a „két vállalkozás közötti" technológiaátadási megállapodásokra vonatkozik. A kettőnél több vállalkozás között létrejött technológiaátadási megállapodásokra nem terjed ki a TTBER hatálya ([58]).

(78) A két vállalkozás között megkötött megállapodások akkor is a TTBER hatálya alá tartoznak, ha a megállapodás a kereskedelem több szintjére vonatkozóan ír elő feltételeket. Például a TTBER alkalmazandó a nemcsak a gyártás, hanem a forgalmazás szakaszára is vonatkozó azon technológiaátadási megállapodásra, amely meghatározza a licenc alapján gyártott termékek viszonteladóival szemben a hasznosításba vevő által előírandó vagy előírható kötelezettségeket ([59]).

(79) A technológiai egyesülések létrehozására, valamint a hasznosítás technológiai egyesülések általi engedélyezésére vonatkozó megállapodások általában többoldalú megállapodások, ezért nem terjed ki rájuk a TTBER hatálya ([60]). A technológiai egyesülés fogalma azokat a megállapodásokat takarja, amelyek révén két vagy több fél technológiáik egyesítésében és csomagként történő licenciába adásában állapodik meg. A technológiai egyesülés fogalma alá tartoznak azok a megállapodások is, amelyek révén két vagy több vállalkozás abban állapodik meg, hogy licencet adnak egy harmadik félnek, és felhatalmazzák őt arra, hogy a technológiacsomagot további licenciába adja.

(80) A kettőnél több vállalkozás között létrejött hasznosítási megállapodások gyakran ugyanazokat a kérdéseket vetik fel, mint a két vállalkozás között létrejött, ugyanilyen jellegű megállapodások. A Bizottság analógia útján a TTBER-ben meghatározott elveket fogja alkalmazni a csoportmentesség hatálya alá tartozóval megegyező jellegű, de kettőnél több vállalkozás között létrejött hasznosítási megállapodások egyedi értékelésekor. A technológiai egyesülésekkel és a hasznosítás technológiai egyesülések általi engedélyezésével azonban külön foglalkozik ezen iránymutatás 4.4. szakasza.

3.2.4. **Szerződés szerinti termékek előállítására vonatkozó megállapodások**

(81) A TTBER 1. cikke (1) bekezdésének c) pontjából következően ahhoz, hogy érvényesüljön a csoportmentesség, technológiaátadási megállapodásokat kell kötni a „szerződés szerinti termékek", azaz a licenc tárgyát képező technológiai jogokon alapuló vagy azok alapján gyártott termékek előállítása céljából. A megállapodás alapján meg kell engedni a hasznosításba vevő és/vagy alvállalkozója/alvállalkozói számára, hogy felhasználja a licenc tárgyát képező technológiát áruk vagy szolgáltatások előállításához (lásd még a TTBER (7) preambulumbekezdését).

([57]) Az ezen iránymutatásban használt „licenciába adás" („hasznosítás engedélyezése") és „licenc tárgyát képező" kifejezések magukban foglalják a megnemtámadási megállapodásokat is, feltéve, hogy azokban az e szakaszban leírtak szerint technológiai jogok átadására kerül sor.

([58]) A Szerződés 85. cikke (3) bekezdésének a megállapodások és összehangolt magatartások egyes csoportjaira történő alkalmazásáról szóló, 1965. március 2-i 19/65/EGK tanácsi rendelet (HL 36., 1965.3.6., 533. o., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1965/19/oj) értelmében a kettőnél több vállalkozás között létrejött technológiaátadási megállapodások számára a Bizottság nem biztosíthat csoportmentességet.

([59]) Lásd a TTBER (6) preambulumbekezdését, továbbá ezen iránymutatás 3.2.6. szakaszát.

([60]) További részletekért lásd a (268) pontot.

(82) Ha a megállapodás célja nem szerződés szerinti termékek előállítása, hanem például pusztán egy versengő technológia fejlesztésének vagy kereskedelmi hasznosításának megakadályozása, a hasznosítási megállapodásra nem terjed ki a TTBER hatálya, és adott esetben ezen iránymutatás sem alkalmas a megállapodás értékelésére. Általánosabban fogalmazva: ha a felek tartózkodnak a licenc tárgyát képező technológiai jogok hasznosításától, és nem folytatnak hatékonyságnövelő tevékenységet, akkor nem állnak fenn a csoportmentesség lényegét indokoló körülmények.

(83) A licenc tárgyát képező technológiai jogok hasznosításának nem feltétlenül kell eszközintegrálás formáját öltenie. A hasznosítás akkor is megvalósul, ha a licenc tervezési szabadságot biztosít a hasznosításba vevőnek azzal, hogy lehetővé teszi számára saját technológiájának hasznosítását anélkül, hogy a hasznosítást engedélyező bitorlási kereseteitől kellene tartania. Versenytársak közötti licenciába adás esetében az, hogy a felek nem hasznosítják a licenc tárgyát képező technológiát, arra utaló jel is lehet, hogy a megállapodás egy leplezett kartell. Ezen okokból a Bizottság nagyon tüzetesen fogja vizsgálni azokat az eseteket, amikor nem kerül sor hasznosításra.

(84) A TTBER a szerződés szerinti termékeknek a hasznosításba vevő és/vagy alvállalkozója/alvállalkozói általi előállítására irányuló technológiaátadási megállapodásokra vonatkozik. Ezért a TTBER nem vonatkozik azon technológiaátadási megállapodásokra (illetve az ilyen megállapodások azon részeire), amelyek megengedik a licenciába adást. A Bizottság azonban analógia útján a TTBER-ben és az ezen iránymutatásban meghatározott elveket fogja alkalmazni a hasznosítást engedélyező és a hasznosításba vevő közötti „főlicencia”-megállapodásokra (ez az a megállapodás, amellyel a hasznosítást engedélyező engedélyezi a hasznosításba vevő számára a technológia allicenciába adását). A hasznosításba vevő és az allicencia-vevők közötti, a szerződés szerinti termékek előállítására vonatkozó megállapodások a TTBER hatálya alá tartoznak.

(85) A „szerződés szerinti termékek” fogalma magába foglalja a licenc tárgyát képező technológiai jogok alapján előállított árukat és szolgáltatásokat. Ez a helyzet akkor is, ha a licenc tárgyát képező technológiát a gyártási folyamatban használják, és akkor is, ha magába a termékbe építik be. Ebben az iránymutatásban a „licenc tárgyát képező technológiát tartalmazó termékek” kifejezés mindkét helyzetet lefedi. A TTBER minden olyan esetre alkalmazandó, amikor a technológiai jogok licenciába adásának célja áruk és szolgáltatások előállítása. A TTBER és ezen iránymutatás keretrendszere azon a feltevésen alapul, hogy közvetlen kapcsolat van a licenc tárgyát képező technológiai jogok és egy szerződés szerinti termék között. Olyan esetekben, amikor ilyen közvetlen kapcsolat nincs, vagyis amikor a megállapodás célja nem egy szerződés szerinti termék előállításának lehetővé tétele, előfordulhat, hogy a TTBER és ezen iránymutatás elemzési kerete nem megfelelő.

(86) A szoftverekhez kapcsolódó szerzői jogoknak a szoftver viszonteladása vagy más módon – fizikai vagy digitális csatornákon keresztül – történő forgalmazása érdekében történő licenciába adása ([61]) nem minősül a TTBER értelmében vett „előállításnak”, és így nem vonatkozik rá a TTBER és ez az iránymutatás. Az ilyen licenciába adásra ehelyett analógia útján a vertikális megállapodásokra vonatkozó csoportmentességi rendelet és a vertikális iránymutatás ([62]) irányadó. A TTBER és ezen iránymutatás például nem vonatkozik a szoftverhez kapcsolódó szerzői jogok licenciába adására, ha a hasznosításba vevő megkapja a szoftver digitális vagy fizikai másolatát, hogy azt végfelhasználók részére kínálja. Nem vonatkoznak továbbá arra az esetre, ha a szoftverhez kapcsolódó szerzői jogok licenciába adása és a szoftverek forgalmazása „clickwrap” licenc formájában történik, amikor is a végfelhasználónak a szoftver telepítése vagy online letöltése során bemutatott feltételeket – mielőtt továbblépne – az „egyetértek” vagy azzal egyenértékű gombra kattintva el kell fogadnia. Nem vonatkoznak a szoftverhez kapcsolódó szerzői jogok online letöltés vagy videoközvetítés útján történő licenciába adására vagy a szoftver forgalmazására sem.

(87) Ugyanakkor nem puszta viszonteladásnak, hanem előállításnak minősül, ha a hasznosításba vevő a licencelt szoftvert beépíti a szerződés szerinti termékbe. A TTBER és ezen iránymutatás például vonatkozik a szoftverhez kapcsolódó szerzői jogok licenciába adására, ha a hasznosításba vevő jogosult a szoftver használatára oly módon, hogy azt beépíti egy olyan készülékbe, amellyel a szoftver együttműködik. Hasonlóképpen, ha a licencelt szoftvert inputként használják a hasznosításba vevő ipari folyamataihoz, vagy ha a hasznosításba vevő módosítás vagy további fejlesztés révén jelentősen növeli a szoftver értékét, ez előállítás céljából történő licenciába adásnak minősül.

([61]) Lásd például az AT.40413 – Focus Home ügyben 2021. január 20-án hozott bizottsági határozatot.
([62]) Hivatkozás a 20. lábjegyzetben.

(88) A TTBER kiterjed az alvállalkozásra, amelynek keretében a hasznosítást engedélyező licencet ad a technológiai jogokra a hasznosításba vevőnek, aki vállalja, hogy ennek alapján meghatározott termékeket előállít, kizárólag a hasznosítást engedélyező részére. Az alvállalkozás kiterjedhet a megállapodás hatálya alá tartozó áruk és szolgáltatások előállításához szükséges felszerelésnek a hasznosítást engedélyező általi szállítására is. Ahhoz, hogy az alvállalkozás ez utóbbi típusa – egy technológiaátadási megállapodás részeként – a TTBER hatálya alá tartozzon, a szállított felszerelésnek közvetlenül kapcsolódnia kell a szerződés szerinti termékek előállításához. Az alvállalkozásra vonatkozik az alvállalkozási megállapodásokról szóló bizottsági közlemény ([63]) is. Az említett – továbbra is alkalmazandó – közlemény szerint az olyan alvállalkozói megállapodások, amellyel az alvállalkozó meghatározott termékeknek kizárólag a fővállalkozó részére történő gyártására vállal kötelezettséget, általában nem tartoznak a Szerződés 101. cikke (1) bekezdésének hatálya alá. Az olyan alvállalkozói megállapodások, amelyek esetében egy alvállalkozói értékláncban a fővállalkozó határozza meg a szerződés szerinti köztes termékek alvállalkozók közötti transzferárait, általában szintén nem tartozik a 101. cikk (1) bekezdésének hatálya alá, feltéve, hogy a szerződés szerinti termékeket kizárólag a fővállalkozó részére gyártják. Az alvállalkozóra rótt olyan egyéb korlátozások azonban, mint a saját kutatási-fejlesztési tevékenység végzésétől, vagy az abból fakadó eredmények hasznosításától való tartózkodás kötelezettsége, a 101. cikk (1) bekezdésének hatálya alá tartozhatnak ([64]).

(89) A TTBER azokra a megállapodásokra is alkalmazandó, amelyek értelmében a hasznosításba vevőnek K+F tevékenységet kell folytatnia, mielőtt hozzájutna a kereskedelmi hasznosításra kész termékhez vagy eljáráshoz, feltéve, hogy a megállapodás tárgya egy szerződés szerinti azonosított termék, azaz a licenc tárgyát képező technológiai jogok alapján előállított termék gyártása. Amennyiben a hasznosítást engedélyező fél egy tudományos testület, kutatóintézet vagy kkv, amely egyik esetben sem folytat előállítási tevékenységet, a termék technológiaátadási megállapodásban történő azonosítása általánosabb leírással is elvégezhető.

(90) A TTBER és ezen iránymutatás nem vonatkozik azokra a megállapodásokra, amelyek esetében a technológiai jogok licenciába adása azzal a céllal történik, hogy lehetővé tegye a hasznosításba vevőnek különböző területeken további K+F végzését, ideértve az ilyen K+F-tevékenységből származó termék továbbfejlesztését is. Az (EU) 2023/1066 bizottsági rendeletben ([65]) (a K+F megállapodásokról szóló csoportmentességi rendelet) meghatározott feltételek teljesítése esetén az ilyen megállapodások az említett rendelet hatálya alá tartoznak, és értékelésük a horizontális megállapodásokról szóló iránymutatás kutatási-fejlesztési megállapodásokkal kapcsolatos ([66]) fejezetének keretében történik. A TTBER és ezen iránymutatás nem vonatkozik például az olyan K +F alvállalkozási megállapodásokra, amelyekben a hasznosításba vevő vállalja, hogy a licenc tárgyát képező technológia területén kutatást-fejlesztést végez, és a továbbfejlesztett technológiacsomagot visszaadja a hasznosítást engedélyezőnek ([67]). Emellett a Szerződés 101. cikke szerinti értékelés szempontjából egy technológiai kutatási eszköz további kutatási tevékenységhez való felhasználásának puszta licenciába adása jobban hasonlít a K+F-megállapodásokhoz. Az ilyen megállapodások értékelésekor a Bizottság általános szabályként a K+F csoportmentességi rendeletben és a horizontális megállapodásokról szóló iránymutatás kutatás-fejlesztési megállapodásokkal kapcsolatos fejezetében meghatározott elveket fogja alkalmazni.

3.2.5. **Időbeli hatály**

(91) A csoportmentesség mindaddig alkalmazandó, amíg a licenc tárgyát képező technológiai jog le nem járt, meg nem szűnt, vagy azt érvénytelennek nem nyilvánítják. A know-how esetében a csoportmentesség mindaddig fennáll, ameddig a licenc tárgyát képező know-how titkos, és már nem alkalmazandó, ha megszűnik a know-how titkossága, kivéve, ha a know-how a hasznosításba vevő cselekménye nyomán válik közismertté, mely esetben a mentesség a megállapodás időtartamára alkalmazandó (lásd a TTBER 2. cikkének (2) bekezdését).

([63]) A Bizottság 1978. december 18-i közleménye az egyes alvállalkozási megállapodásoknak az EGK-Szerződés 85. cikkének (1) bekezdése szerint történő értékeléséről (HL C 1., 1979.1.3., 2. o.).

([64]) Lásd a 63. lábjegyzetben hivatkozott, az alvállalkozási megállapodásokról szóló bizottsági közlemény (3) bekezdését.

([65]) A Bizottság (EU) 2023/1066 rendelete (2023. június 1.) az Európai Unió működéséről szóló szerződés 101. cikke (3) bekezdésének a kutatás-fejlesztési megállapodások egyes csoportjaira történő alkalmazásáról (HL L 143., 2023.6.2., 9. o., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/1066/oj). Lásd még ezen iránymutatás 3.2.6.1. szakaszát.

([66]) Lásd a horizontális megállapodásokról szóló iránymutatás 51. és azt követő pontjait.

([67]) Az utóbbi példára azonban a 65. lábjegyzetben hivatkozott, a K+F csoportmentességi rendelet irányadó; lásd még az iránymutatás 3.2.6.1. szakaszát.

(92) A csoportmentesség a megállapodás hatálya alá tartozó valamennyi, licenciába adott technológiai jogra vonatkozik, és alkalmazása a TTBER értelmében vett technológiai jogok közül az utolsó lejáratának, érvénytelenné nyilvánításának vagy közismertté válásának napján szűnik meg.

3.2.6. **Kapcsolat más csoportmentességi rendeletekkel**

(93) A TTBER két vállalkozás közötti olyan megállapodásokra vonatkozik, amelyek tárgya technológiai jogok licenciába adása szerződés szerinti termékek előállítása céljából. A technológiai jogok azonban más típusú megállapodásoknak is elemei lehetnek. Ezenfelül a licenc tárgyát képező technológiát tartalmazó termékeket később értékesítik a piacon. Ennélfogva ki kell térni a TTBER és az (EU) 2023/1067 bizottsági rendelet ([68]) (a továbbiakban: szakosítási csoportmentességi rendelet), a K+F csoportmentességi rendelet ([69]) és a vertikális megállapodásokra vonatkozó csoportmentességi rendelet ([70]) közötti kapcsolatra.

3.2.6.1. *A szakosítási, valamint a K+F megállapodásokról szóló csoportmentességi rendelet*

(94) A TTBER 9. cikke értelmében a TTBER nem alkalmazandó a szakosítási csoportmentességi rendelet hatálya alá tartozó szakosítási megállapodásokkal összefüggő licenciába adásra, sem a K+F csoportmentességi rendelet hatálya alá tartozó K+F megállapodások keretében történő licenciába adásra.

(95) A szakosítási csoportmentességi rendelet 1. cikkének (1) bekezdésével összhangban az említett rendelet hatálya alá tartoznak a szakosítási megállapodások, amelyek alapján egy vagy több fél vállalja, hogy megszünteti egyes termékek előállítását, és az érintett termékeket egy másik féltől szerzi be, valamint a közös előállítási megállapodások, amelyek alapján két vagy több fél vállalja, hogy egyes termékeket közösen állít elő. A rendelet kiterjed a szellemitulajdon-jogok átruházására vagy felhasználására vonatkozó rendelkezésekre, feltéve, hogy e rendelkezések nem képezik a megállapodás elsődleges tárgyát, de a végrehajtásához közvetlenül kapcsolódnak és szükségesek.

(96) Amennyiben a vállalkozások előállítást végző közös vállalkozást hoznak létre, és a gyártás céljából engedélyezik a közös vállalkozás számára egy technológia hasznosítását, az ilyen licenciába adás a szakosítási csoportmentességi rendelet, nem pedig a TTBER hatálya alá tartozik. Ha azonban a közös vállalat foglalkozik a technológiát harmadik felek részére licenciába adja, ez a tevékenység nem kapcsolódik a közös vállalat gyártási tevékenységéhez, és ezért nem tartozik a szakosítási csoportmentességi rendelet hatálya alá. A felek technológiáit egyesítő ilyen hasznosítási megállapodások technológiai egyesüléseket hoznak létre, amelyekkel ezen iránymutatás 4.4. szakasza foglalkozik.

(97) A K+F csoportmentességi rendelet a két vagy több vállalkozás közötti, közös vagy fizetett K+F-re és azok eredményeinek közös hasznosítására vonatkozó megállapodásokra terjed ki. Az említett rendelet 1. cikke (1) bekezdésének 10. pontja szerint a K+F, illetve az eredmények hasznosítása akkor történik közösen, ha az adott tevékenységet közös munkacsoport, szervezet vagy vállalkozás végzi, a felek által közösen megbízott harmadik fél végzi, vagy azt a felek a K+F, illetve a (licenciába adást is magában foglaló) előállítás és forgalmazás vonatkozásában történő szakosítás alapján egymás között megosztva végzik.

(98) Ebből következik, hogy a K+F csoportmentességi rendelet kiterjed a felek közötti licenciaadásra, illetve a felek által a K+F-megállapodás keretében egy közös jogalanynak adott licencre, és az ilyen licenciaadás nem tartozik a TTBER hatálya alá. Az ilyen megállapodásokkal összefüggésben a felek meghatározhatják azokat a feltételeket is, amelyek mellett a közös vagy fizetett kutatás-fejlesztés eredményeit harmadik felek részére licenciába adják. Mivel azonban a harmadik fél hasznosításba vevők nem szerződő felei a K+F-megállapodásnak, a harmadik felekkel kötött egyes hasznosítási megállapodások nem tartoznak a K+F csoportmentességi rendelet hatálya alá. Az ilyen hasznosítási megállapodások a TTBER-ben foglalt feltételek teljesítése esetén részesülhetnek a TTBER szerinti csoportmentességben.

([68]) A Bizottság (EU) 2023/1067 rendelete (2023. június 1.) az Európai Unió működéséről szóló szerződés 101. cikke (3) bekezdésének a szakosítási megállapodások egyes csoportjaira történő alkalmazásáról (HL L 143., 2023.6.2., 20. o., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/1067/oj).

([69]) Hivatkozás a 65. lábjegyzetben.

([70]) Hivatkozás a 47. lábjegyzetben.

3.2.6.2. *A vertikális megállapodásokra vonatkozó csoportmentességi rendelet*

(99) A vertikális megállapodásokra vonatkozó csoportmentességi rendelet ([71]) – a megállapodás alkalmazásában – a gyártási vagy forgalmazási lánc különböző szintjein tevékenykedő két vagy több vállalkozás között egyes áruk vagy szolgáltatások felek általi vétele, eladása vagy viszonteladása feltételeinek tekintetében kötött megállapodásokra vonatkozik. Így vonatkozik a szállítási és a forgalmazási szerződésekre is.

(100) Mivel a TTBER csak a két fél között létrejött megállapodásokra vonatkozik, és mivel a licenc tárgyát képező technológiát tartalmazó termékeket eladó hasznosításba vevő a vertikális megállapodásokra vonatkozó csoportmentességi rendelet alkalmazásában szállító, a két csoportmentességi rendelet szorosan kapcsolódik egymáshoz. A hasznosítást engedélyező és a hasznosításba vevő közötti technológiaátadási megállapodásra a TTBER vonatkozik, a hasznosításba vevő és a szerződés szerinti termékek vevői közötti megállapodásokra pedig a vertikális megállapodásokra vonatkozó csoportmentességi rendelet.

(101) A TTBER ugyancsak mentességben részesíti a hasznosítást engedélyező és a hasznosításba vevő közötti azon megállapodásokat, amelyekben a megállapodás abban a tekintetben ró kötelezettségeket a hasznosításba vevőre, hogy miként kell értékesítenie a licenc tárgyát képező technológiát tartalmazó termékeket. Közelebbről, a hasznosításba vevő előírhatja a hasznosításba vevő számára, hogy alakítson ki egy bizonyos típusú forgalmazási rendszert, például kizárólagos vagy szelektív forgalmazási rendszert. Az ilyen kötelezettségek teljesítése céljából kötött forgalmazási megállapodásokra azonban csak a vertikális megállapodásokra vonatkozó csoportmentességi rendelet hatálya terjed ki. A hasznosítást engedélyező kötelezheti például a hasznosításba vevőt arra, hogy a szerződés szerinti termékek értékesítésére kizárólagos forgalmazási rendszert hozzon létre. A vertikális megállapodásokra vonatkozó csoportmentességi rendelet alkalmazhatóságához azonban a hasznosításba vevőnek főszabály szerint biztosítania kell, hogy forgalmazói továbbra is szabadon végezhetnek passzív értékesítést a hasznosításba vevő által megnevezett más kizárólagos forgalmazók számára kijelölt területeken ([72]).

(102) Ezenfelül a vertikális megállapodásokra vonatkozó csoportmentességi rendelet alkalmazhatóságához a forgalmazóknak főszabály szerint jogosultnak kell lenniük a más szállítók – azaz a licenc tárgyát képező technológiai jogok alapján saját termékeiket gyártó más hasznosításba vevők – forgalmazási rendszerei által lefedett területekre irányuló aktív és passzív értékesítésre is. Ennek oka az, hogy a vertikális megállapodásokra vonatkozó csoportmentességi rendelet alkalmazásában minden hasznosításba vevő önálló szállító. A szállító forgalmazási rendszerén belüli aktív értékesítés korlátozására vonatkozó, a rendeletben szereplő csoportmentesség mögöttes indokai azonban fennállhatnak akkor is, ha a licenc tárgyát képező technológiát tartalmazó termékeket különböző hasznosításba vevők a hasznosítást engedélyező tulajdonában lévő közös márkanév alatt értékesítik. Amennyiben a licenc tárgyát képező technológiát tartalmazó termékeket közös márkanév alatt értékesítik, úgy a hasznosításba vevők forgalmazási rendszerei közötti, ugyanolyan típusú korlátozások alkalmazását alátámaszthatják az egyedi vertikális forgalmazási rendszerben meglévő hatékonysági indokokkal azonos indokok. Ilyen esetekben nem valószínű, hogy a Bizottság kifogásolja azokat a korlátozásokat, amelyek vonatkozásában analógia alapján teljesülnek a vertikális megállapodásokra vonatkozó csoportmentességi rendelet feltételei. A közös márkaidentitás fennállásának megállapításához az szükséges, hogy a termékeket olyan közös márkajel alatt értékesítsék és forgalmazzák, amely képes a minőségre vonatkozó és egyéb lényeges információk fogyasztók felé való közvetítésére. Nem elegendő az, hogy a hasznosításba vevők márkajelei mellett a terméken feltüntetésre kerül a hasznosítást engedélyező márkajele, amely a licenc tárgyát képező technológia forrásaként azonosítja őt.

3.3. ***A TTBER piaci részesedési küszöbértékei***

(103) A TTBER mentességi szabályára a piaci részesedésre vonatkozó küszöbértékek vonatkoznak, amelyek a csoportmentesség hatályát azokra a megállapodásokra korlátozzák, amelyekről általában vélelmezhető, hogy megfelelnek a Szerződés 101. cikkének (3) bekezdésében foglalt feltételeknek. Az alapján, hogy egy technológia-átadási megállapodás nem tartozik a mentességi szabály hatálya alá, mivel a felek piaci részesedése meghaladja a küszöbértékeket, nem vélelmezhető, hogy a megállapodás a 101. cikk (1) bekezdésének hatálya alá tartozik, vagy hogy nem felel meg a 101. cikk (3) bekezdésében foglalt feltételeknek. Az ilyen megállapodások a 101. cikk szerinti egyedi értékelést igényelnek.

([71]) Hivatkozás a 47. lábjegyzetben.

([72]) Lásd a vertikális megállapodásokra vonatkozó csoportmentességi rendelet 4. cikkének b), c) és d) pontját.

3.3.1. **Piaci részesedési határértékek**

(104) A TTBER mentesítése alkalmazásában alkalmazandó piaci részesedési korlátok attól függőek, hogy a megállapodás versenytársak vagy nem versenytársak között jött-e létre.

(105) A piaci részesedési küszöbértékek egyaránt vonatkoznak a licenc tárgyát képező technológiai jogok érintett piacára/piacaira és a szerződés szerinti termékek érintett piacára/piacaira. Ha az irányadó piaci részesedési küszöbértéket egy vagy több termék- vagy technológiapiacon túllépik, a megállapodás csoportmentessége ezen érintett piac(ok)ra nem vonatkozik. Ha például a technológiaátadási megállapodás két külön termékpiacra vonatkozik, előfordulhat, hogy a csoportmentesség csak az egyik piacra vonatkozik, a másikra nem.

(106) A TTBER 3. cikkének (1) bekezdése értelmében a TTBER 2. cikke szerinti mentességi szabály versenytársak közötti technológiaátadási megállapodásokra történő alkalmazásának feltétele, hogy a felek együttes piaci részesedése egyik érintett piacon se haladja meg a 20 %-ot. A TTBER 3. cikkének (1) bekezdésében meghatározott piaci részesedési küszöbérték akkor alkalmazandó, ha a felek tényleges versenytársak vagy potenciális versenytársak a termékpiac(ok)on, tényleges versenytársak a technológiapiacon (a versenytársak és nem versenytársak közötti különbségtétel tekintetében lásd ezen iránymutatás 2.2.5. szakaszát).

(107) A Bizottság a potenciális technológiapiaci versenyt nem veszi figyelembe a versenytársak közötti megállapodásokkal kapcsolatos piaci részesedési küszöbértékek, illetve különösen súlyos korlátozások listájának alkalmazásakor. A TTBER mentességi szabályán kívül a Bizottság figyelembe veszi a technológiapiacon fennálló potenciális versenyt is.

(108) Ha a technológiaátadási megállapodásban félként szereplő vállalkozások nem versenytársak, akkor a TTBER 3. cikkének (2) bekezdésében meghatározott piaci részesedési küszöbérték alkalmazandó. Az említett bekezdés értelmében a csoportmentesség akkor alkalmazandó, ha az érintett technológia- és termékpiacokon egyik fél piaci részesedése sem haladja meg a 30 %-ot.

(109) Ha a felek később válnak a TTBER 3. cikke (1) bekezdésének értelmében vett versenytársakká (ha például a hasznosításba vevő már a licenc megszerzése előtt is jelen volt a szerződés szerinti termékek értékesítésének érintett piacán, a hasznosítást engedélyező pedig ugyanazon az érintett piacon később tényleges vagy potenciális szállítóvá válik), a 20 %-os piaci részesedési küszöbérték attól az időponttól kezdve alkalmazandó, amikor versenytársakká váltak. Ebben az esetben azonban a megállapodás teljes időtartama alatt továbbra is a nem versenytársak közötti megállapodásokra vonatkozó, különösen súlyos korlátozások listája lesz alkalmazandó, kivéve, ha a megállapodást később valamely lényeges vonatkozásban módosítják (lásd a TTBER 4. cikkének (3) bekezdését és ezen iránymutatás (51) pontját).

3.3.2. **A technológiapiacokon fennálló piaci részesedések kiszámítása a TTBER alkalmazásában**

(110) A TTBER 8. cikkének d) pontja meghatározza azt a módszert, amelyet a TTBER alkalmazása céljából az érintett technológiapiacokon fennálló piaci részesedések kiszámításához alkalmazni kell. E módszer szerint az érintett technológiapiacon hasznosítást engedélyezőként tevékenykedő fél piaci részesedését az adott fél technológiai jogainak az érintett piac(ok)on, nevezetesen azon termékpiac(ok)on és földrajzi piac(ok)on) való jelenléte alapján kell kiszámítani, ahol a szerződés szerinti termékeket értékesítik. Közelebbről, a szóban forgó fél technológiai jogait magában foglaló termékeknek az említett fél és a hasznosításba vevői általi együttes értékesítése a versengő termékek összes értékesítésének arányában kerül kiszámításra, függetlenül attól, hogy ezeket a versengő termékeket licenc tárgyát képező technológiával állították-e elő. Ezt a módszert alkalmazzák mind a hasznosítást engedélyező, mind a hasznosításba vevő piaci részesedésének kiszámítására azokban az esetekben, amikor a hasznosításba vevő maga is hasznosítást engedélyezőként tevékenykedik az érintett technológiapiacon.

(111) E megközelítésre (a felek érintett technológiapiaci részesedésének a termékszintű „lábnyomuk” alapján történő kiszámítása) a technológiapiaci részesedés jogdíjbevételeken alapuló kiszámítása terén tapasztalt gyakorlati nehézségek miatt esett a választás (lásd a (40) pontot). Azon túl, hogy általánosságban véve is nehézségekbe ütközik a jogdíjbevételekre vonatkozó megbízható adatok beszerzése, a tényleges jogdíjbevétel alapján is jelentősen alulbecsülhető egy technológia piaci helyzete, amennyiben a fizetendő jogdíjak összege keresztlicenciába adás vagy kapcsolt termékek szállítása miatt csökken. A technológiapiaci részesedésnek az adott technológiával előállított termékek alapján történő kiszámítása nem jár együtt ezzel a kockázattal. Egy ilyen termékpiaci lábnyom általában jól tükrözi a technológia piaci helyzetét.

(112) A TTBER 3. cikkéből és 8. cikkének d) pontjából következik, hogy ha a használati engedély tárgyát képező technológia az előző naptári évben nem eredményezte szerződés szerinti termékek értékesítését, például azért, mert a technológia új, és a technológiát tartalmazó termékeket még nem forgalmazzák, a TTBER alkalmazása céljából a technológia piaci részesedése az adott naptári évben nulla.

(113) Ideális esetben a lábnyom kiszámításakor ki kellene zárni a termékpiacról az olyan házon belüli technológiákkal előállított termékeket, amelyeket nem adtak licenciába, mivel ezek a házon belüli technológiák csupán közvetve gyakorolnak versenynyomást a licenc tárgyát képező technológiára. Mivel azonban a hasznosítást engedélyező és a hasznosításba vevők a gyakorlatban nehezen szerezhetnének tudomást arról, hogy az adott termékpiacon a többi terméket licenciába vett technológiával vagy házon belüli technológiával állítják-e elő, a TTBER alkalmazásában a technológiapiaci részesedés kiszámítása a licenc tárgyát képező technológiával előállított termékeken – mint az említett termékpiacon eladott összes termék részesedésén – alapul. E megközelítés a házon belüli technológiákkal előállított termékek figyelembevétele miatt várhatóan csökkenti majd a kiszámított piaci részesedést, ugyanakkor általában jól mutatja a licenc tárgyát képező technológia piaci helyzetét. Először is, megragadja a saját technológiájukkal gyártó olyan vállalkozások jelentette esetleges versenyt, amelyek valószínűleg megkezdik a licenciába adást abban az esetben, ha a hasznosítást engedélyező technológiájának szállítási feltételeiben más technológiákhoz viszonyítva romlás következik be (például a hasznosítást engedélyező által felszámított licencdíjak kismértékű, de tartós emelése esetén). Másodszor, még ha valószínűtlen is az, hogy más technológiatulajdonosok licenciába adásba kezdenének, a hasznosítást engedélyező nem feltétlenül rendelkezik piaci erővel a technológiapiacon, még akkor sem, ha a licencdíj-bevételekből jelentős a részesedése. Ha az értékesítési termékpiac versenypiac, az ott zajló verseny tényleges versenynyomás alá helyezheti a hasznosítást engedélyezőt. A beszerzési oldalon a jogdíjak növekedése hatással van a hasznosításba vevő költségeire, ami rontja a versenyképességét, és ezáltal értékesítéseinek csökkenését okozhatja. Valamely technológia termékpiaci részesedése is megragadja ezt az elemet, így rendszerint jól jelzi a hasznosítást engedélyező technológiapiaci erejét.

(114) A licenc tárgyát képező technológia piaci helyzetének megítéléséhez figyelembe kell venni a technológiapiac földrajzi dimenzióját is. Ez néha eltérhet az adott értékesítési termékpiac földrajzi dimenziójától. A TTBER alkalmazásában az érintett technológiapiac földrajzi dimenzióját szintén a termékpiacok határozzák meg. A TTBER mentességi szabályán kívül azonban indokolt lehet figyelembe venni egy esetleges nagyobb kiterjedésű, olyan földrajzi területet is, ahol a versengő technológiák licenciaadói és hasznosítói működnek, ahol a versenyfeltételek elég homogének, és amely a szomszédos területektől megkülönböztethető, mert azokon a versenyfeltételek érzékelhetően eltérőek.

(115) Ha a felek piaci részesedése később a vonatkozó 20 %-os vagy 30 %-os határérték fölé emelkedik a megállapodás időtartama alatt, a mentességi szabály továbbra is alkalmazandó a határérték átlépésének évét követő három egymás utáni naptári évben (lásd a TTBER 8. cikkének e) pontját).

A termékpiacokon fennálló piaci részesedések kiszámítása a TTBER alkalmazásában

(116) Ami a hasznosításba vevőnek a szerződés szerinti termékek érintett értékesítési piacán fennálló piaci részesedését illeti, annak kiszámítására a hasznosítást engedélyező technológiáját tartalmazó termékek és a versengő termékek hasznosításba vevő általi értékesítései – azaz a hasznosításba vevő szóban forgó termékpiaci összesített értékesítései – alapján kerül sor. Ha az érintett piacon a hasznosítást engedélyező egyben szállító is, úgy figyelembe kell venni a hasznosítást engedélyező szóban forgó termékpiaci értékesítéseit is. A más hasznosításba vevők által végzett értékesítéseket nem veszik figyelembe a hasznosításba vevő vagy a hasznosítást engedélyező érintett termékpiac(ok)on fennálló piaci részesedésének kiszámításakor.

(117) A piaci részesedéseket az előző naptári év eladási értékadatai alapján kell kiszámítani, amennyiben azok rendelkezésre állnak. Az ilyen adatok rendszerint pontosabban mutatják az adott technológia erejét, mint a mennyiségi adatok. Ha azonban az értékalapú adatok nem állnak rendelkezésre, más megbízható piaci információkon alapuló becslések is felhasználhatók, ideértve a piaci értékesítések mennyiségi adatait. A piaci részesedéseket általában az előző naptári évre vonatkozó értékesítési adatok felhasználásával kell kiszámítani. Azokban az esetekben azonban, amikor az előző naptári évre vonatkozó értékesítési adatok nem reprezentatívak a felek érintett piac(ok)on fennálló helyzetére nézve, a piaci részesedések kiszámítására a felek előző három naptári évre vonatkozó piaci részesedéseinek átlagaként kerül sor (lásd a TTBER ([73]) 8. cikkének b) pontját).

([73]) Lásd még a horizontális megállapodásokról szóló iránymutatás 95. pontját.

(118) Az ezen 3.3. szakaszban kifejtett elvek a következő példákkal szemléltethetők:

Példák a nem versenytársak közötti licenciába adásra

1. példa

Az „A” társaság biotechnológiai termékek és technikák fejlesztésére szakosodott, és kifejlesztett egy Xeran nevű új terméket. Nem tevékenykedik a Xeran gyártójaként, ezért nem rendelkezik sem a gyártáshoz, sem a forgalmazáshoz szükséges eszközökkel. A „B” társaság az ingyenesen elérhető, szabad felhasználású technológiákkal gyártott versengő termékek egyik gyártója. Az 1. évben „B” 25 millió EUR értékben adott el az ingyenesen elérhető technológiákkal előállított termékből. A 2. évben „A” licencet ad „B”-nek a Xeran előállítására. Ebben az évben „B” 15 millió EUR értékben ad el az ingyenesen elérhető technológia segítségével gyártott termékből, és 15 millió EUR értékben a Xeranból. A 3. és a következő években „B” csak Xerant gyárt és ad el, évi 40 millió EUR értékben. A 2. évben ezenfelül „A” licencet ad „C”-nek is, aki azelőtt nem tevékenykedett ezen a termékpiacon. „C” csak Xerant állít elő és ad el, a 2. évben 10 millió EUR, a 3. évben és azt követően pedig 15 millió EUR értékben. A Xeran és helyettesítői – „B” és „C” részvételével működő – teljes piacának értéke évi 200 millió EUR.

A 2. évben, amikor a hasznosítási megállapodások megkötésére sor kerül, „A” technológiapiaci részesedése 0 %, mivel a piaci részesedését a TTBER alkalmazásában a Xeran előző évi összes eladása alapján kell kiszámítani. A 3. évben „A” technológiapiaci részesedése 12,5 %, ami tükrözi a „B” és „C” által az előző, 2. évben gyártott Xeran értékét. A 4. és az azt követő években „A” technológiapiaci részesedése 27,5 %, ami tükrözi a „B” és „C” által az előző évben gyártott Xeran értékét.

A 2. évben „B” termékpiaci részesedése 12,5 %, ami tükrözi „B” 1. évi, 25 millió EUR értékű eladásait. A 3. évben „B” piaci részesedése 15 %, mert eladásai a 2. évben 30 millió EUR összegre emelkedtek. A 4. évben és ezt követően „B” piaci részesedése 20 %, mivel éves eladásainak összege 40 millió EUR. „C” termékpiaci részesedése az 1. évben 0 %, a 3. évben 2,5 %, ezt követően pedig 7,5 %.

Mivel az „A” és „B”, valamint az „A” és „C” közötti hasznosítási megállapodás nem versenytársak között jött létre, valamint „A”, „B” és „C” piaci részesedése minden évben 30 % alatti, mindegyik megállapodás a TTBER mentességi szabálya alá tartozik.

2. példa

A helyzet megegyezik az 1. példával, azonban „B” és „C” most különböző földrajzi piacokon tevékenykedik. Megállapításra kerül, hogy a Xeran és helyettesítői piacának összértéke az egyes földrajzi piacokon külön-külön évi 100 millió EUR.

Ebben az esetben „A”-nak az érintett technológiapiacokon fennálló részesedését mindkét földrajzi termékpiac termékértékesítési adatai alapján külön-külön ki kell számítani. Azon a piacon, ahol „B” tevékenykedik, „A” piaci részesedése „B” Xeran-eladásaitól függ. Mivel ebben a példában a piac teljes értékét 100 millió EUR-nak – azaz az 1. példában szereplő piac felének – feltételeztük, „A” piaci részesedése a 2. évben 0 %, a 3. évben 15 %, ezt követően pedig 40 %. „B” piaci részesedése a 2. évben 25 %, a 3. évben 30 %, ezt követően pedig 40 %. A 2. és 3. évben „A” és „B” egyedi piaci részesedése nem haladja meg a 30 %-os határértéket. A 4. évtől azonban túllépik a határértéket, ami azt jelenti, hogy a TTBER 8. cikkének e) pontja értelmében a 7. év után az „A” és „B” közötti hasznosítási megállapodás többé nem élvezhet automatikus csoportmentességet, hanem azt egyedileg kell értékelni.

Azon a piacon, ahol „C” tevékenykedik, „A” piaci részesedése „C” Xeran-eladásaitól függ. „A” technológiapiaci részesedése „C” előző évi eladásain alapul, ezért az a 2. évben 0 %, a 3. évben 10 %, ezt követően pedig 15 %. „C” termékpiaci részesedése ezzel megegyezik: a 2. évben 0 %, a 3. évben 10 %, ezt követően pedig 15 %. Az „A” és „C” közötti hasznosítási megállapodás ezért teljes időtartamára a mentességi szabály alá tartozik.

Példák a versenytársak közötti licenciába adásra

3. példa

„A” és „B” társaságok ugyanazon az érintett termék- és földrajzi piacon tevékenykednek, egy adott vegyi termék vonatkozásában. Emellett a termék előállításához használt különböző technológiákra vonatkozó egy-egy szabadalomnak is jogosultjai. Az 1. évben „A” és „B” aláír egy keresztlicencia-megállapodást, amellyel egymás technológiájának használatára vonatkozó licencet adnak egymásnak. Az 1. évben „A” és „B” csak saját technológiájával gyárt, és „A” 15 millió EUR, „B” pedig 20 millió EUR értékben ad el a termékből. A 2. évtől mindketten használják saját technológiájukat és a másikét is. Ettől az évtől kezdve „A” 10 millió EUR értékben ad el a saját technológiájával előállított termékből, és 10 millió EUR értékben a „B” technológiájával előállított termékből. A 2. évtől kezdve „B” 15 millió EUR értékben ad el a saját technológiájával előállított termékből, és 10 millió EUR értékben az „A” technológiájával előállított termékből. A termék és helyettesítői piacának összértéke évi 100 millió EUR.

A hasznosítási megállapodás TTBER alapján történő értékeléséhez ki kell számítani „A” és „B” technológia- és termékpiaci részesedését is. „A” technológiapiaci részesedése az előző évben „A” és „B” által „A” technológiájával előállított termékek eladásából befolyt összegtől függ. A 2. évben „A” technológiapiaci részesedése ezért 15 %, ami tükrözi az 1. évbeli, 15 millió EUR összegű saját termelését és eladását. A 3. évtől „A” technológiapiaci részesedése 20 %, ami tükrözi az „A” technológiájával gyártott termékekből „A” és „B” által elért 20 millió EUR (mindegyikük esetében 10 millió EUR) összegű eladást. Ehhez hasonlóan „B” technológiapiaci részesedése a 2. évben 20 %, ezt követően pedig 25 %.

A termékpiacon „A” és „B” részesedése saját előző évi termékeladásuktól függ, a használt technológiától függetlenül. „A” termékpiaci részesedése a 2. évben 15 %, ezt követően pedig 20 %. „B” termékpiaci részesedése a 2. évben 20 %, ezt követően pedig 25 %.

Mivel a megállapodás versenytársak között jött létre, összesített részesedésüknek a technológia- és termékpiacon egyaránt a 20 %-os piaci részesedési küszöbérték alatt kell lennie ahhoz, hogy a TTBER mentességi szabálya alá tartozzanak. Egyértelmű, hogy itt nem ez a helyzet. A felek összesített piaci részesedése a technológia- és a termékpiacon a 2. évben 35 %, ezt követően pedig 45 %. Ezt a versenytársak közötti megállapodást ezért egyedi alapon kell értékelni.

3.4. *A TTBER szerinti különösen súlyos korlátozások*

3.4.1. **Általános elvek**

(119) A TTBER 4. cikke tartalmazza a különösen súlyos korlátozások listáját. Ezek olyan súlyos versenykorlátozások, amelyeket a legtöbb esetben meg kell tiltani az általuk a fogyasztóknak okozott károk miatt. Kivételes esetekben a különösen súlyos korlátozások nem tartoznak a Szerződés 101. cikke (1) bekezdésének hatálya alá, ha objektíve szükségesek egy technológiaátadási megállapodás megkötéséhez ([74]), vagy a szóban forgó termék veszélyes jellegével kapcsolatos biztonsági vagy egészségvédelmi okokból. A 101. cikk (1) bekezdésének alkalmazása alóli ilyen kivételek csak a felektől független, külső objektív tényezők alapján tehetők – a felek szubjektív véleménye és jellemzői alapján nem. Nem az a kérdés, hogy a felek az adott helyzetben nem lettek volna-e hajlandóak egy kevésbé korlátozó megállapodás megkötésére, hanem az, hogy a megállapodás jellegére és a piac jellemzőire tekintettel a hasonló helyzetben levő vállalkozások nem kötöttek volna-e egy kevésbé korlátozó megállapodást.

(120) A TTBER 4. cikkének (1) és (2) bekezdéséből következik, hogy amennyiben a technológiaátadási megállapodás különösen súlyos versenykorlátozást tartalmaz, úgy a megállapodás egésze kívül kerül a csoportmentesség hatályán. Ezen túlmenően a Bizottság úgy ítéli meg, hogy az egyedi értékeléssel összefüggésben nem valószínű, hogy a különösen súlyos versenykorlátozások teljesítik a 101. cikk (3) bekezdésének négy feltételét.

([74]) Lásd a 9. lábjegyzetben hivatkozott, a Szerződés 81. cikke (3) bekezdésének alkalmazásáról szóló bizottsági iránymutatás 18. pontját.

(121) A TTBER 4. cikke különbséget tesz a versenytársak közötti megállapodások és a nem versenytársak közötti megállapodások között.

3.4.2. **Versenytársak közötti megállapodások**

(122) A TTBER 4. cikkének (1) bekezdése felsorolja a versenytársak közötti technológiaátadási megállapodások esetén különösen súlyosnak minősülő korlátozásokat. A 4. cikk (1) bekezdése szerint a csoportmentesség nem vonatkozik azokra a megállapodásokra, amelyek célja közvetve vagy közvetlenül, önmagukban vagy a felek ellenőrzése alá tartozó egyéb tényezőkkel együttesen a következők bármelyike:

(a) valamely fél azon képességének korlátozása, hogy termékek harmadik felek számára történő értékesítése során meghatározza saját árait;

(b) a kibocsátás korlátozása, kivéve a szerződés szerinti termék kibocsátására vonatkozó azon korlátozásokat, amelyeket nem kölcsönös megállapodás keretében írnak elő a hasznosításba vevő számára, vagy amelyeket kölcsönös megállapodás keretében csak a hasznosításba vevők egyike számára írnak elő;

(c) a piacok vagy a vevők felosztása, kivéve az alábbi eseteket:

i. nem kölcsönös megállapodás keretében a hasznosítást engedélyező, illetve a hasznosításba vevő arra vonatkozó kötelezettsége, hogy a licenc tárgyát képező technológiai jogok alapján ne állítson elő terméket a másik fél részére fenntartott kizárólagos területen, vagy hogy ne végezze a szerződés szerinti termékek aktív és/vagy passzív értékesítését a másik fél részére fenntartott kizárólagos területre vagy kizárólagos vevői csoport részére;

ii. nem kölcsönös megállapodásban előírt korlátozás, amelynek értelmében a hasznosításba vevő nem végezheti a szerződés szerinti termékek aktív értékesítését a hasznosítást engedélyező által valamely másik hasznosításba vevő számára kijelölt kizárólagos területre vagy kizárólagos vevői csoport részére, feltéve, hogy ez a másik hasznosításba vevő a saját hasznosítási megállapodása (licenciaszerződése) megkötésének idején nem volt a hasznosítást engedélyező versenytárs vállalkozása;

iii. a hasznosításba vevő arra vonatkozó kötelezettsége, hogy a szerződés szerinti termékeket csak saját használatra állítsa elő, feltéve, hogy a hasznosításba vevő nincs korlátozva a szerződés szerinti termékeknek saját termékei pótalkatrészeként való aktív és passzív értékesítése tekintetében;

iv. nem kölcsönös megállapodás keretében a hasznosításba vevő arra vonatkozó kötelezettsége, hogy a szerződés szerinti termékeket csak egy adott vevő számára állítsa elő, amennyiben a licenc megadása azzal a céllal történt, hogy alternatív beszerzési forrást biztosítson az adott vevő részére;

(d) a hasznosításba vevő azon képességének korlátozása, hogy a saját technológiai jogait hasznosítsa, vagy a megállapodásban részes bármely fél azon képességének korlátozása, hogy kutatást-fejlesztést végezzen, kivéve, ha ez utóbbi korlátozás a licenc tárgyát képező know-how harmadik felekkel való közlésének megakadályozása érdekében nélkülözhetetlen.

A versenytársak közötti kölcsönös és nem kölcsönös megállapodások közötti különbségtétel

(123) A TTBER bizonyos különösen súlyos korlátozások vonatkozásában különbséget tesz kölcsönös és nem kölcsönös megállapodások között. Versenytársak között a különösen súlyos korlátozások listája szigorúbb a kölcsönös megállapodások vonatkozásában, mint a versenytársak között a nem kölcsönös megállapodások esetében. A kölcsönös megállapodások olyan keresztlicencia-megállapodások, amelyekben a licenc tárgyát képező technológiák versengő technológiák, vagy versengő termékek előállítására használhatóak fel. A nem kölcsönös megállapodás olyan megállapodás, amelyben csak az egyik fél adja licenciába technológiai jogait a másik félnek, vagy keresztlicencia esetében a licenc tárgyát képező technológiai jogok nem versengő technológiákra vonatkoznak, és nem használhatók fel versengő termékek előállításához. A TTBER alkalmazásában egy megállapodás nem lesz kölcsönös pusztán amiatt, mert viszontlicencia-adási kötelezettséget tartalmaz, vagy mert a hasznosításba vevő viszontlicenciába adja a licenc tárgyát képező technológián végzett saját fejlesztéseit. Amennyiben egy nem kölcsönös megállapodás később az ugyanazon felek között létrejött második hasznosítási megállapodás megkötése miatt kölcsönössé válik, előfordulhat, hogy a feleknek felül kell vizsgálniuk az első hasznosítási megállapodást annak érdekében, hogy a megállapodás ne tartalmazzon különösen súlyos korlátozást. Az ilyen esetek értékelésekor a Bizottság figyelembe fogja venni az első és a második hasznosítási megállapodás megkötése között eltelt időt.

Versenytársak közötti árkorlátozások

(124) A TTBER 4. cikke (1) bekezdésének a) pontjában szereplő különösen súlyos korlátozás versenytársak közötti olyan megállapodásokra vonatkozik, amelyek célja a harmadik feleknek eladott termékek árának rögzítése, ideértve a licenc tárgyát képező technológiát tartalmazó termékeket is. A versenytársak közötti árrögzítés általában cél általi versenykorlátozást jelent. Az árrögzítés öltheti egy felszámítandó pontos árra, vagy bizonyos megengedett legnagyobb kedvezményeket tartalmazó árlistára vonatkozó megállapodás formáját. Nincs jelentősége annak, hogy a megállapodás rögzített, legalacsonyabb, legmagasabb vagy ajánlott árakra vonatkozik-e. Az árrögzítés végrehajtható közvetetten, a megállapodás szerinti ártól való eltéréstől visszatartó tényezők alkalmazásával is, például annak előírásával, hogy a jogdíjak emelkednek, ha a termék ára egy meghatározott szint alá csökken. Önmagában azonban nem árrögzítés az, hogy a hasznosításba vevő egy meghatározott legalacsonyabb összegű jogdíj megfizetésére köteles.

(125) Amennyiben a jogdíjakat az egyedi termékeladások alapján számítják ki, úgy a jogdíj összege közvetlen hatással jár a termék határköltségeire, és így közvetlen hatással van a termékárakra is ([75]). A versenytársak ezért a kölcsönös jogdíjfizetéssel járó keresztlicenciát felhasználhatják az árak értékesítési termékpiacokon történő összehangolására és/vagy növelésére ([76]). A Bizottság azonban csak olyan meghatározott körülmények között fogja a kölcsönös jogdíjfizetéssel járó keresztlicenciát árrögzítésként értékelni, amikor a megállapodás jogdíjfizetésről rendelkezik, függetlenül attól, hogy a technológiát ténylegesen használják-e, vagy ha a megállapodás mentes minden versenytámogató céltól, és ezért nem minősül jóhiszemű hasznosítási megállapodásnak.

(126) A TTBER 4. cikke (1) bekezdésének a) pontjában szereplő különösen súlyos korlátozások körébe tartoznak azok a megállapodások is, amelyekben a jogdíjakat az összes termékeladás alapján számítják ki, függetlenül attól, hogy a licenc tárgyát képező technológiát használják-e. Az ilyen megállapodások szintén a TTBER 4. cikke (1) bekezdésének d) pontjában meghatározott, a hasznosításba vevő saját technológiai jogai használatára vonatkozó képességének korlátozásával kapcsolatos különösen súlyos korlátozás hatálya alá tartoznak (lásd ezen iránymutatás (141) pontját). Az ilyen megállapodások általában korlátozzák a versenyt, mivel növelik a hasznosításba vevő saját versengő technológiai jogainak felhasználásából eredő költségeket, és korlátozzák a megállapodás hiányában fennálló versenyt ([77]). Ez a kölcsönös és nem kölcsönös megállapodásokra egyaránt vonatkozik.

(127) A teljes termékértékesítés alapján számított jogdíjról rendelkező megállapodás azonban kivételesen teljesítheti a Szerződés 101. cikke (3) bekezdésének feltételeit olyan egyedi esetekben, amikor objektív tényezők alapján levonható az a következtetés, hogy a korlátozás nélkülözhetetlen a versenytámogató licenciába adás létrejöttéhez. Ez az eset állhat fenn, ha a korlátozás hiányában lehetetlen vagy indokolatlanul nehéz lenne a hasznosításba vevő által fizetendő jogdíj kiszámítása vagy ellenőrzése, például azért, mert a hasznosítást engedélyező technológiája nem hagy látható nyomot a végterméken, és a gyakorlatban nem állnak rendelkezésre alternatív ellenőrzési módszerek.

Versenytársak közötti kibocsátási korlátozások

(128) A TTBER 4. cikke (1) bekezdésének b) pontjában meghatározott különösen súlyos korlátozás a felekre rótt kölcsönös kibocsátási korlátozásokra vonatkozik. A kibocsátási korlátozás arra vonatkozik, hogy a fél milyen mennyiséget gyárthat és adhat el. A 4. cikk (1) bekezdésének b) pontja nem terjed ki a hasznosításba vevő számára nem kölcsönös megállapodás keretében, vagy a hasznosításba vevők egyike számára kölcsönös megállapodás keretében előírt kibocsátási korlátozásokra, feltéve, hogy a kibocsátási korlátozás csak a licenc tárgyát képező technológiával gyártott termékekre vonatkozik. A 4. cikk (1) bekezdésének b) pontja tehát különösen súlyos korlátozásként azonosítja a kölcsönös kibocsátási korlátozásokat, illetve a hasznosítást engedélyező számára saját technológiája vonatkozásában előírt kibocsátási korlátozásokat. Ha a versenytársak kölcsönös kibocsátási korlátokat kötnek ki, a megállapodás célja és valószínű hatása a piaci kibocsátás csökkentése. Ugyanez igaz azokra a megállapodásokra, amelyek visszafogják a feleknek a kibocsátás növelésére irányuló hajlandóságát, például olyan kölcsönös, egységenként felszámított jogdíjak alkalmazásával, amelyek a kibocsátás növekedésével együtt növekednek, vagy amely megállapodásokban a felek fizetésre kötelezik egymást, amennyiben a kibocsátás túllép egy meghatározott szintet.

([75]) Lásd e tekintetben a 9 lábjegyzetben hivatkozott, a Szerződés 81. cikke (3) bekezdésének alkalmazásáról szóló iránymutatás 98. pontját.

([76]) Ez a helyzet akkor is, ha az egyik fél licencet ad a másiknak, és beleegyezik abba, hogy a hasznosításba vevőtől inputot szerez be. A vételár a jogdíjjal megegyező funkciót tölthet be.

([77]) Lásd e tekintetben a Bíróság C-193/83. sz., Windsurfing International ügyben 1986. február 25-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:1986:75) 67. pontját.

(129) A nem kölcsönös mennyiségi korlátozások kedvezőbb kezelésének alapja az a megfontolás, hogy az egyoldalú korlátozás nem szükségszerűen vezet alacsonyabb piaci kibocsátáshoz, ugyanakkor a nem kölcsönös korlátozás esetében alacsonyabb annak kockázata is, hogy a megállapodás nem jóhiszemű hasznosítási megállapodás. Amennyiben a hasznosításba vevő hajlandó egyirányú korlátozás elfogadására, a megállapodás valószínűleg az egymást kiegészítő technológiák valódi integrációjához vezet, vagy pedig a hasznosítást engedélyező magasabb rendű technológiájának a hasznosításba vevő termelőeszközeivel történő, hatékonyságnövelő integrációjához. Hasonlóképpen: kölcsönös megállapodásban a csak az egyik hasznosításba vevőre rótt kibocsátási korlátozás valószínűleg a felek egyike által licenciába vett technológia magasabb értékét tükrözi, és szolgálhatja a versenytámogató licenciába adás előmozdítását.

A piacok és a vevők felosztása versenytársak között

(130) A TTBER 4. cikke (1) bekezdésének c) pontjában meghatározott különösen súlyos korlátozás a piacok és a vevők felosztását érinti. A piacokat vagy vevőket a versenytársak között felosztó megállapodások célja a verseny korlátozása. Különösen súlyos versenykorlátozásnak minősül az, ha egy kölcsönös megállapodásban a versenytársak megegyeznek abban, hogy bizonyos területeken nem termelnek, vagy a másik félnek fenntartott bizonyos területekre vagy vevők számára nem végeznek aktív, passzív vagy mindkét típusú értékesítést. Így például piacfelosztásnak minősül a versenytársak közötti, kizárólagos, kölcsönös licenciába adás.

(131) A TTBER 4. cikke (1) bekezdésének c) pontja attól függetlenül alkalmazandó, hogy a hasznosításba vevő továbbra is szabadon használhatja-e saját technológiai jogait. Miután a hasznosításba vevő eszközállománnyal is felkészült egy adott terméknek a hasznosítást engedélyező technológiájával történő gyártására, költséges lehet számára egy másik technológiát használó, külön gyártósor fenntartása a korlátozás hatálya alá nem tartozó vevők kiszolgálására. Ezen túlmenően a korlátozások versenykorlátozó potenciáljára tekintettel a hasznosításba vevő kevéssé lehet ösztönözve a saját technológiája alapján történő gyártásra. Ugyancsak nagyon valószínűtlen, hogy az ilyen korlátozások nélkülözhetetlenek lennének a versenytámogató licenciába adás létrejöttéhez.

(132) A TTBER 4. cikke (1) bekezdése c) pontjának i. alpontja értelmében nem minősül különösen súlyos versenykorlátozásnak, ha a hasznosítást engedélyező egy nem kölcsönös megállapodásban kizárólagos engedélyt ad a hasznosításba vevőnek arra, hogy egy adott területen a licenc tárgyát képező technológia alapján gyártást végezzen, és ezzel azt is vállalja, hogy saját maga sem gyártja a szerződés szerinti terméket az adott területen, vagy nem szállítja a szerződés szerinti terméket az adott területről. Az ilyen kizárólagos licencek csoportmentességben részesülnek, függetlenül a terület kiterjedésétől. Ha a licenc az egész világra szól, a kizárólagosság magában foglalja azt is, hogy a hasznosítást engedélyező nem fog belépni a piacra vagy nem marad a piacon. A csoportmentesség akkor is alkalmazandó, ha nem kölcsönös megállapodásban a hasznosításba vevő nem gyárthat a hasznosítást engedélyező számára fenntartott kizárólagos területen. E megállapodások célja lehet az, hogy arra ösztönözzék a hasznosítást engedélyezőt, a hasznosításba vevőt vagy mindkettőt, hogy ruházzon be a licenc tárgyát képező technológiába, és fejlessze azt. A megállapodás célja ezért nem szükségszerűen a piac felosztása.

(133) A csoportmentesség a TTBER 4. cikke (1) bekezdése c) pontjának i. alpontja szerint – és a már említett okból – azokra a nem kölcsönös megállapodásokra is vonatkozik, amelyekben a felek abban egyeznek meg, hogy nem értékesítik a szerződés szerinti termékeket aktív vagy passzív módon a másik félnek fenntartott kizárólagos területre vagy kizárólagos vevőcsoportnak ([78]). Az „aktív” és a „passzív” értékesítést a TTBER 1. cikke határozza meg ([79]). A hasznosításba vevőre vagy a hasznosítást engedélyezőre rótt, a másik fél területére vagy vevőcsoportjának történő aktív, passzív vagy mindkét típusú értékesítésre vonatkozó korlátozások csak akkor részesülnek csoportmentességben, ha az adott területet vagy vevőcsoportot kizárólagosan fenntartották a másik fél számára. Bizonyos különleges körülmények fennállása esetén azonban az ilyen értékesítési korlátozásokat

([78]) Bizonyos körülmények között a hasznosítást engedélyező vagy a hasznosításba vevők által a végfelhasználók részére történő passzív értékesítésre vonatkozó korlátozások érvénytelenek lehetnek a belső piacon belül a vevő állampolgársága, lakóhelye vagy letelepedési helye alapján történő indokolatlan területi alapú tartalomkorlátozással és a megkülönböztetés egyéb formáival szembeni fellépésről, valamint a 2006/2004/EK és az (EU) 2017/2394 rendelet, továbbá a 2009/22/EK irányelv módosításáról szóló, 2018. február 28-i (EU) 2018/302 európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL L 60.I, 2018.3.2., 1. o., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2018/302/oj) (a továbbiakban: területi alapú tartalomkorlátozásról szóló rendelet) 6. cikkének (2) bekezdése értelmében.

([79]) Az „aktív” és a „passzív” értékesítés fogalmára vonatkozó további útmutatásért lásd a vertikális iránymutatás 211–215. pontját.

tartalmazó megállapodások egyedi esetben akkor is teljesíthetik a Szerződés 101. cikke (3) bekezdésének feltételeit, ha a kizárólagosság eseti alapon megosztott, például ha azon hasznosítást engedélyező vagy hasznosításba vevő átmeneti gyártási kapacitáshiányának enyhítéséhez szükséges, akinek a területet vagy a vevőcsoportot kizárólagosan kijelölték. Ilyen esetekben még mindig valószínű, hogy a hasznosítást engedélyező vagy a hasznosításba vevő elégséges védelmet élvez az aktív vagy passzív, vagy mindkét típusú értékesítéssel szemben ahhoz, hogy ösztönözve legyen technológiájának licenciába adására vagy a licenc tárgyát képező technológiát felhasználó gyártásba való beruházásra. Az ilyen korlátozások – még ha versenykorlátozóak is – előmozdítanák a technológia versenytámogató terjedését és az ilyen technológiának a hasznosításba vevő termelőeszközeibe történő integrációját.

(134) Következésképpen az sem minősül különösen súlyos korlátozásnak, ha a hasznosítást engedélyező egy adott területen egyedüli hasznosításba vevőjének jelöli ki a hasznosításba vevőt, ami azzal jár, hogy a szóban forgó területen harmadik felek nem kapnak licencet a hasznosítást engedélyező technológiája alapján történő gyártásra. Az ilyen egyedüli licencek esetében a csoportmentesség attól függetlenül fennáll, hogy a megállapodás kölcsönös-e vagy sem, mivel a megállapodás nem érinti a felek arra vonatkozó képességét, hogy saját technológiai jogaikat az adott területeken teljes mértékben hasznosítsák.

(135) A TTBER 4. cikke (1) bekezdése c) pontjának ii. alpontja kizárja a különösen súlyos korlátozások köréből, ezáltal a piaci részesedési küszöbértékek eléréséig csoportmentességben részesíti a nem kölcsönös megállapodásban a hasznosításba vevőre rótt azon korlátozásokat, amelyek a szerződés szerinti termékeknek a hasznosítást engedélyező által más hasznosításba vevőnek kijelölt területre vagy vevőcsoport számára történő aktív értékesítésére vonatkoznak. Ez ugyanakkor feltételezi, hogy a védelemben részesülő hasznosításba vevő a megállapodás megkötésekor nem volt a hasznosítást engedélyező versenytársa. Ebben a helyzetben az ilyen korlátozásokat nem indokolt különösen súlyos korlátozásnak minősíteni. Mivel a hasznosítást engedélyezőnek megengedett, hogy a korábban az érintett piacon nem tevékenykedő hasznosításba vevőnek védelmet adjon azon hasznosításba vevők aktív eladásaival szemben, akik a hasznosítást engedélyező versenytársai, és akik emiatt már szilárd pozícióban vannak jelen a piacon, az ilyen korlátozások valószínűleg arra sarkallják a hasznosításba vevőt, hogy a licenc tárgyát képező technológiát hatékonyabban hasznosítsa. Másrészről, ha a hasznosításba vevők megegyeznének egymás között abban, hogy nem végeznek aktív vagy passzív értékesítést egy adott területre vagy adott vevőcsoportoknak, a megállapodás a hasznosításba vevők közötti kartellnek minősülne. Mivel egy ilyen megállapodás nem jár együtt technológiaátadással, nem tartozna a TTBER hatálya alá sem.

(136) A TTBER 4. cikke (1) bekezdése c) pontjának iii. alpontja további kivételt tartalmaz a 4. cikk (1) bekezdésének c) pontjában szereplő, különösen súlyos korlátozás alól, nevezetesen a saját használatra történő korlátozást, vagyis azon követelményeket, amelyek szerint a hasznosításba vevő a licenc tárgyát képező technológiát tartalmazó termékeket csak saját használatra állíthatja elő. Amennyiben a szerződés szerinti termék egy alkatrész, a hasznosításba vevő kötelezhető arra, hogy az alkatrészt csak saját termékeibe történő belefoglalására gyártsa, és az alkatrészeket ne adhassa el más gyártóknak. A hasznosításba vevőnek azonban képesnek kell lennie arra, hogy az alkatrészeket saját termékeihez pótalkatrészként értékesítse, így azokkal el kell tudnia látni azon harmadik feleket is, akik e termékek vonatkozásában az értékesítés utáni szolgáltatásokat nyújtják. A saját használatra történő korlátozás szükséges lehet a technológia – különösen versenytársak közötti – terjedésének ösztönzéséhez, és a csoportmentesség hatálya alá tartozik. Az ilyen korlátozásokkal ezen iránymutatás 4.2.5. szakasza is foglalkozik.

(137) Végül a TTBER 4. cikke (1) bekezdése c) pontjának iv. alpontja kizárja a különösen súlyos korlátozások listájáról azt a kötelezettséget, amely a hasznosításba vevő számára nem kölcsönös megállapodásban előírja, hogy a szerződés szerinti termékeket csak egy adott vevő számára állítsa elő azzal a céllal, hogy alternatív beszerzési forrást biztosítson az adott vevő részére. Így a 4. cikk (1) bekezdése c) pontjának iv. alpontja azzal a feltétellel alkalmazható, ha a licenc arra korlátozódik, hogy alternatív beszerzési forrást biztosítson az adott vevőnek. Nem feltétel azonban az, hogy csak egy ilyen licencet adjanak. A 4. cikk (1) bekezdése c) pontjának iv. alpontja vonatkozik azokra a helyzetekre is, amikor több vállalkozás kap licencet ugyanazon meghatározott vevő szállítására. A 4. cikk (1) bekezdése c) pontjának iv. alpontja a hasznosítási megállapodás időbeli hatályától függetlenül alkalmazandó. E kivétel hatálya alá tartozik például az az egyszeri licenc, amelynek célja egy konkrét vevő valamely projektjéhez kapcsolódó követelményeknek való megfelelés. Az ilyen megállapodások piacfelosztási potenciálja korlátozott, amennyiben a licencet kizárólag egy adott vevő ellátása céljából adják. Ilyen körülmények között különösen nem lehet azt feltételezni, hogy a megállapodás miatt a hasznosításba vevő fel fog hagyni saját technológiájának hasznosításával.

(138) Nem minősülnek különösen súlyos korlátozásnak az alkalmazási terület korlátozásai a versenytársak közötti olyan megállapodásokban, amelyek egy vagy több termékpiacra, technikai alkalmazási területre vagy ipari ágazatra korlátozzák a licencet ([80]). Az ilyen korlátozások a 20 %-os piaci részesedési küszöbértékig csoportmentességben részesülnek, tekintet nélkül arra, hogy a megállapodás kölcsönös-e vagy sem. Az ilyen korlátozások esetében nem feltételezhető, hogy céljuk a piac vagy a vevők felosztása. A csoportmentesség alkalmazásának azonban az a feltétele, hogy az alkalmazási terület korlátozásai ne menjenek túl a licenc tárgyát képező technológiák hatókörén. Ha például a hasznosításba vevők a tekintetben is korlátozottak, hogy mely alkalmazási területeken használhatják saját technológiai jogaikat, a megállapodás piacfelosztásnak minősül.

(139) A csoportmentesség attól függetlenül alkalmazandó, hogy az alkalmazási terület korlátozása szimmetrikus vagy aszimmetrikus. Egy kölcsönös hasznosítási megállapodásban kikötött, alkalmazási területre vonatkozó aszimmetrikus korlátozás azzal jár, hogy mindkét fél csak eltérő alkalmazási területen használhatja az általa licencbe vett technológiát. Ameddig a felek nem korlátozottak saját technológiájuk felhasználásában, nem vélelmezhető, hogy a megállapodás következtében a felek a másik félnek adott licenc által lefedett terület(ek)et elhagynák, vagy tartózkodnának az e terület(ek)re való belépéstől. Még ha a hasznosításba vevők be is szerzik a licenc tárgyát képező technológiának az engedélyezett alkalmazási területen történő alkalmazásához szükséges eszközöket, előfordulhat, hogy a licenc hatókörén kívüli gyártáshoz használt eszközöket nem éri hatás. E tekintetben fontos az, hogy a korlátozás külön termékpiacokhoz, iparágakhoz vagy technikai alkalmazási területhez, ne pedig területileg vagy csoportonként felosztott olyan ügyfelekhez kapcsolódjon, akik ugyanazon termékpiachoz, iparághoz vagy technikai vagy alkalmazási területhez tartozó termékeket vásárolnak. A piacfelosztás kockázata lényegesen nagyobbnak minősül ez utóbbi esetben (lásd a (131) pontot). Ezenfelül az alkalmazási terület korlátozásai szükségesek lehetnek a versenytámogató licenciába adás előmozdításához (lásd a (233) pontot).

A felek kutatási-fejlesztési képességének korlátozásai

(140) A TTBER 4. cikke (1) bekezdésének d) pontjában meghatározott különösen súlyos versenykorlátozás bármelyik fél K+F-képességének korlátozásaira vonatkozik. Mindkét félnek jogosultnak kell lennie független K+F végzésére. Ez a szabály attól függetlenül alkalmazandó, hogy a korlátozás a licenc által lefedett területre vagy más területekre vonatkozik-e. Ugyanakkor pusztán az, hogy a felek megegyeznek abban, hogy átadják egymásnak technológiáik jövőbeli fejlesztéseit, nem jelenti a független K+F korlátozását. Az ilyen megállapodások versenyre gyakorolt hatását az adott ügy egyedi körülményeire figyelemmel kell értékelni. A 4. cikk (1) bekezdésének d) pontja nem terjed ki a fél harmadik felekkel végzett K+F-tevékenységének korlátozásaira sem, amennyiben az ilyen korlátozás a hasznosítást engedélyező know-how-jának nyilvánosságra kerülése elleni védelemhez szükséges. Ahhoz, hogy a hasznosítást engedélyező know-how-jának nyilvánosságra kerülése elleni védelem céljából megállapított korlátozások a kivétel hatálya alá tartozzanak, e korlátozásoknak az ilyen védelem biztosításához szükségesnek és azzal arányosnak kell lenniük. Amennyiben például a megállapodás kijelöli a hasznosításba vevő azon konkrét alkalmazottjait, akiket a licenc tárgyát képező know-how használatára ki kell képezni, illetve akiknek felelősségi körébe e know-how alkalmazásának tartoznia kell, elegendő lehet a hasznosításba vevőt arra kötelezni, hogy ne engedélyezze ezen alkalmazottak számára, hogy harmadik felekkel folytatott K+F tevékenységben vegyenek részt. Más biztosítékok is megfelelők lehetnek.

A hasznosításba vevő saját technológiájának használatára vonatkozó korlátozások

(141) A TTBER 4. cikke (1) bekezdésének d) pontja szerint a hasznosításba vevő nem korlátozható saját versengő technológiai jogainak felhasználásában sem, feltéve, hogy ezzel nem a hasznosítást engedélyezőtől licenciába vett technológiai jogokat hasznosítja. Saját technológiai jogaival kapcsolatban a hasznosításba vevőre nem vonatkozhat korlátozás a gyártás vagy az eladás helyét, a technikai alkalmazási területeket, a gyártás vagy az eladás mennyiségét és az eladási árakat, valamint azon termékpiacokat illetően, amelyeken gyárt. Ugyancsak nem kötelezhető arra, hogy jogdíjat fizessen a saját technológiai jogai alapján előállított termékek után (lásd ezen iránymutatás (126) pontját). Ezenfelül a hasznosításba vevő nem korlátozható abban, hogy saját technológiai jogait harmadik feleknek licenciába adja. Amennyiben a hasznosításba vevőt korlátozzák saját technológiai jogainak felhasználásában vagy a K+F végzésében, ezzel csökken a hasznosításba vevő technológiájának

([80]) Az alkalmazási területre vonatkozó korlátozásokkal kapcsolatos további részletekért lásd ezen iránymutatás 4.2.4. szakaszát.

versenyképessége. Ennek hatására csökken a verseny a meglévő termék- és technológiapiacokon, és a hasznosításba vevő kevésbé lesz arra ösztönözve, hogy saját technológiájának kialakításába és fejlesztésébe beruházzon. A TTBER 4. cikke (1) bekezdésének d) pontja nem terjed ki azokra a korlátozásokra, amelyek tárgya harmadik felek olyan technológiájának a hasznosításba vevő általi felhasználása, amely a licenc tárgyát képező technológia versenytársa. Noha az ilyen versenytilalmi kötelezettségek kizáró hatást gyakorolhatnak harmadik felek technológiáira (lásd ezen iránymutatás 4.2.7. szakaszát), ezek következtében a hasznosításba vevők rendszerint nem lesznek kevésbé ösztönözve arra, hogy saját technológiáik kialakításába és fejlesztésébe beruházzanak.

3.4.3. **Nem versenytársak közötti megállapodások**

(142) A TTBER 4. cikkének (2) bekezdése felsorolja a nem versenytársak közötti licenciába adás esetén különösen súlyosnak minősülő korlátozásokat. A 4. cikk (2) bekezdése szerint a csoportmentesség nem vonatkozik azokra a megállapodásokra, amelyek célja közvetve vagy közvetlenül, önmagukban vagy a felek ellenőrzése alá tartozó egyéb tényezőkkel együttesen a következők bármelyike:

(a) valamely fél azon képességének korlátozása, hogy termékek harmadik fél számára történő értékesítése során meghatározza saját árait; azon lehetőség sérelme nélkül, hogy legmagasabb eladási ár meghatározható, illetve ajánlott eladási árra is tehető javaslat, feltéve, hogy ezek az árak nem válnak – valamelyik fél nyomására vagy ösztönzésére – ténylegesen rögzített, illetve minimum eladási árrá;

(b) azon terület korlátozása, amelyre, vagy azon vevők korlátozása, akik részére a hasznosításba vevő passzívan értékesítheti a szerződés szerinti termékeket, kivéve az alábbiakat:

i. valamely, a hasznosítást engedélyező részére fenntartott kizárólagos területre vagy kizárólagos vevői csoport részére történő passzív értékesítés korlátozása;

ii. a szerződés szerinti termékek kizárólag saját használatra történő előállításának kötelezettsége, feltéve, hogy a hasznosításba vevő nincs korlátozva a szerződés szerinti termékeknek a saját termékei pótalkatrészeként való aktív és passzív értékesítése tekintetében;

iii. a szerződés szerinti termékeknek csak egy meghatározott vevő részére történő előállítására vonatkozó kötelezettség, amennyiben a licenciaadás azzal a céllal történt, hogy alternatív beszerzési forrást biztosítsanak az adott vevő részére;

iv. a nagykereskedelmi szinten működő hasznosításba vevő által a végfelhasználók részére történő értékesítés korlátozása;

v. az olyan területen található, nem szerződéses forgalmazók részére történő értékesítés korlátozása, ahol a hasznosítást engedélyező szelektív forgalmazási rendszert működtet a szerződés szerinti termékek tekintetében;

(c) az olyan hasznosításba vevő által a végfelhasználók számára történő aktív vagy passzív értékesítés korlátozása, aki szelektív forgalmazási rendszer tagja és kiskereskedelmi szinten működik, azon lehetőség sérelme nélkül, hogy megtiltható a rendszer valamely tagja részére az, hogy nem szerződéses telephelyről végezze tevékenységét.

Árrögzítés

(143) A TTBER 4. cikke (2) bekezdésének a) pontjában meghatározott különösen súlyos versenykorlátozás tárgya a harmadik felek részére történő termékeladás vonatkozásában történő árrögzítés. Ez a rendelkezés konkrétan azokra a korlátozásokra vonatkozik, amelyek közvetlen vagy közvetett célja azon rögzített vagy legalacsonyabb eladási ár, illetve rögzített vagy legalacsonyabb árszint kialakítása, amelyet a hasznosítást engedélyezőnek vagy a hasznosításba vevőnek be kell tartania a termékek harmadik feleknek történő eladásakor. Az eladási árat közvetlenül meghatározó megállapodások esetében a korlátozás egyértelmű. Az eladási árak rögzítése azonban közvetett eszközökkel is elérhető. Ez utóbbinak a példái azok a megállapodások, amelyek az árrést vagy az engedmények legmagasabb mértékét rögzítik, az eladási árat a versenytársak áraihoz kapcsolják, meghatározzák a reklámokban szereplő minimális árakat, továbbá ide tartoznak a egy meghatározott árszint betartásával kapcsolatos fenyegetések, megfélemlítések, figyelmeztetések, szankciók és a szerződés felmondása is. Az árrögzítés elérésének közvetlen vagy közvetett eszközei hatékonyabbá tehetők, ha azokat az árcsökkentés azonosítására szolgáló intézkedésekkel – például árfigyelő rendszer kialakításával ([81]) vagy a hasznosításba

([81]) Önmagában azonban az árfigyelés és az árbejelentés nem minősül árrögzítésnek.

vevőknek az ártól való eltérések bejelentésére vonatkozó kötelezettségével – párosítják. Hatékonyabbá tehető továbbá a közvetlen vagy közvetett árrögzítés, ha azt olyan intézkedésekkel párosítják, amelyek kevésbé ösztönzik a hasznosításba vevőt eladási árainak csökkentésére; ilyen például az, ha a hasznosítást engedélyező a legnagyobb kedvezményt élvező ügyfélre vonatkozó kikötés alkalmazására kötelezi a hasznosításba vevőt, vagyis arra, hogy valamely vevőnek minden olyan kedvezőbb feltételt biztosítson, amelyet bármely más vevőnek megad. Az ajánlott értékesítési árak alkalmazása vagy a maximális árak előírása önmagában nem tekinthető úgy, hogy az rögzített vagy minimális értékesítési árakhoz vezet. Ha azonban a hasznosítást engedélyező ezeket az ajánlott árakat vagy maximális árakat olyan ösztönzőkkel ötvözi, amelyek egy bizonyos árszint alkalmazására irányulnak, vagy amelyek fékezik az értékesítési ár csökkentését, ez árrögzítésnek minősülhet.

A hasznosításba vevő azon képességének korlátozása, hogy passzív értékesítést folytasson

(144) A TTBER 4. cikke (2) bekezdésének b) pontja különösen súlyos korlátozásnak minősíti a hasznosításba vevő azon képességének korlátozását, hogy a licenc tárgyát képező technológiát tartalmazó termékeket passzívan értékesítse ([82]). A passzív értékesítési korlátozások eredhetnek olyan közvetlen kötelezettségekből, mint például meghatározott ügyfeleknek vagy meghatározott területen lévő ügyfeleknek való eladás tilalma, vagy az ezen ügyfelektől érkező megrendelések más hasznosításba vevőkhöz történő továbbításának kötelezettsége. A passzív eladási korlátozások eredhetnek továbbá olyan közvetett intézkedésekből (például pénzügyi ösztönzők, valamint a szerződés szerinti termékek tényleges rendeltetési helyének nyomon követését célzó felügyeleti rendszer kiépítése), amelyek célja az, hogy a hasznosításba vevőt elriassza az ilyen eladásoktól ([83]). A mennyiségi korlátozások is lehetnek a passzív eladások korlátozásának közvetett eszközei. A Bizottság nem vélelmezi, hogy a mennyiségi korlátozások önmagukban véve ezt a célt szolgálnák. Ilyen vélelemmel él azonban akkor, ha a mennyiségi korlátozásokat egy mögöttes piacfelosztó megállapodás végrehajtására használják fel. Erre utalnak többek között a következők: a mennyiségek időről időre történő kiigazítása csak a helyi kereslet fedezéséhez szükséges mennyiségre, a mennyiségi korlátozások párosítása a területen egy minimális mennyiség értékesítésére vonatkozó kötelezettséggel, valamint a területen eszközölt eladásokhoz kötött minimumjogdíj fizetésére vonatkozó kötelezettség, a termékek rendeltetési helyétől függően változó mértékű jogdíjak, és az egyes hasznosításba vevők által eladott termékek rendeltetési helyének nyomon követése.

(145) A hasznosításba vevők passzív eladásaira vonatkozó különösen súlyos korlátozás általános szabálya alól számos kivétel van, amelyeket a (146)–(151) pont ismertet. Bizonyos körülmények között azonban a területi alapú tartalomkorlátozásról szóló rendelet 6. cikkének (2) bekezdése értelmében érvénytelenek lehetnek a hasznosítást engedélyező vagy hasznosításba vevő azon képességének korlátozásai, hogy passzív értékesítést végezzen a végfelhasználók számára.

(146) 1. kivétel: A TTBER 4. cikke (2) bekezdésének b) pontja nem terjed ki a hasznosítást engedélyezőre vonatkozó (aktív és passzív) eladási korlátozásokra ([84]). A hasznosítást engedélyezőre vonatkozó valamennyi eladási korlátozás csoportmentességben részesül a 30 %-os piaci részesedési küszöbértékig. Ugyanez vonatkozik a hasznosításba vevő aktív eladásainak valamennyi korlátozására, az aktív eladásról az ezen iránymutatás (151) pontjában elmondottak kivételével. Az aktív értékesítés korlátozásaira vonatkozó csoportmentesség alapja az a vélelem, hogy az ilyen korlátozások ösztönzik a beruházásokat, az árversenytől eltérő versenyt és a hasznosításba vevők által nyújtott szolgáltatások minőségének javítását, mivel megoldják a potyautas- és az akadályozási (hold-up) problémákat. A hasznosításba vevők területei vagy vevőcsoportjai közötti aktív eladás korlátozásai esetében nem szükséges, hogy a védett hasznosításba vevő kapjon egy kizárólagos területet vagy egy kizárólagos vevőcsoportot. A csoportmentesség vonatkozik az aktív eladás azon korlátozásaira is, amelyekkel egynél több hasznosításba vevőt jelölnek ki egy adott terület vagy egy adott vevőcsoport vonatkozásában. Valószínűleg a hatékonyságnövelő beruházásokat ösztönzi, ha a hasznosításba vevő biztos lehet abban, hogy az aktív eladások tekintetében az adott területen belül csak korlátozott számú hasznosításba vevő versenyével fog szembesülni, a területen kívüli hasznosításba vevők versenyével pedig nem.

([82]) Ez a különösen súlyos korlátozás az Unión belüli kereskedelmet érintő technológiaátadási megállapodásokra vonatkozik. Az Unión kívülre irányuló exportot érintő technológiaátadási megállapodásokra vonatkozó iránymutatásért lásd a kereskedelemre gyakorolt hatásról szóló iránymutatás 100. és azt követő pontjait.

([83]) Az olyan intézkedések, amelyek lehetővé teszik a hasznosítást engedélyező számára, hogy ellenőrizze a licenc tárgyát képező termékek rendeltetési helyét, például a hasznosításba vevő egyéb korlátozásoknak való megfelelésének ellenőrzését célzó vizsgálatok veszélye vagy elvégzése, önmagukban nem minősülnek versenykorlátozásnak. Ezen intézkedések azonban úgy tekinthetők, hogy a passzív értékesítések különösen súlyos korlátozásának részét képezik, ha azokat a hasznosítást engedélyező a szállított áruk rendeltetési helyének ellenőrzésére használja fel, például ha azokat más gyakorlatokkal együtt használják. Lásd analógia útján az AT.40433 – Filmes ajándéktárgyak ügyben 2020. január 30-án hozott bizottsági határozat 65. és 66. pontját.

([84]) Lásd még a területi alapú tartalomkorlátozásról szóló rendeletre vonatkozó (145)pontot.

(147) 2. kivétel: Nem számítanak különösen súlyos versenykorlátozásnak – és ennélfogva csoportmentességben részesülnek ([85]) – azok a korlátozások, amelyek a hasznosításba vevők valamely, a hasznosítást engedélyező részére fenntartott kizárólagos területre vagy kizárólagos vevői csoportra irányuló aktív és passzív értékesítéseire vonatkoznak (lásd a TTBER 4. cikke (2) bekezdése b) pontjának i. alpontját). Vélelmezett, hogy az ilyen korlátozások – noha versenykorlátozóak – a piaci részesedési küszöbértékig ösztönzik a technológia versenytámogató elterjedését és az ilyen technológiának a hasznosításba vevő termelőeszközeibe történő integrálását. Egy adott terület vagy vevőcsoport hasznosítást engedélyező részére történő fenntartásához nem szükséges, hogy a hasznosítást engedélyező ténylegesen gyártson is a licenc tárgyát képező technológiával a szóban forgó területen vagy vevőcsoport részére. A hasznosítást engedélyező későbbi hasznosítás céljából is fenntarthat magának valamely területet vagy vevőcsoportot.

(148) 3. kivétel: A TTBER 4. cikke (2) bekezdése b) pontjának ii. alpontja a csoportmentesség hatálya alá vonja azokat a korlátozásokat, amelyek értelmében a hasznosításba vevő csak saját használatra gyárthatja a licenc tárgyát képező technológiát tartalmazó termékeket. Ha a szerződés szerinti termék alkatrész, akkor a hasznosításba vevő ezzel arra kötelezhető, hogy ezt a terméket csak saját termékeibe történő integrálásra gyártsa, és hogy ne adja el a terméket más gyártóknak. A hasznosításba vevőnek azonban képesnek kell lennie arra, hogy a termékeket saját termékeihez pótalkatrészként aktívan és passzívan értékesítse, így azokkal el kell tudnia látni azon harmadik feleket is, akik e termékek vonatkozásában az értékesítés utáni szolgáltatásokat nyújtják. A saját használatra történő korlátozásokkal a 4.2.5. szakasz is foglalkozik.

(149) 4. kivétel: Akárcsak a versenytársak közötti megállapodások esetében (lásd ezen iránymutatás (137) pontját), a csoportmentesség azokra a megállapodásokra is vonatkozik, amelyek értelmében a hasznosításba vevő köteles a szerződés szerinti termékeket kizárólag egy meghatározott vevő részére gyártani annak érdekében, hogy ennek a vevőnek alternatív beszerzési forrást biztosítson, függetlenül a hasznosítási megállapodás időbeli hatályától (lásd a TTBER 4. cikke (2) bekezdése b) pontjának iii. alpontját). A nem versenytársak közötti megállapodások esetében valószínűtlen, hogy e korlátozások a Szerződés 101. cikkének (1) bekezdésébe ütköznének.

(150) 5. kivétel: A TTBER 4. cikke (2) bekezdése b) pontjának iv. alpontja a csoportmentesség hatálya alá vonja azokat a kötelezettségeket, amelyek értelmében a nagykereskedelmi szinten működő hasznosításba vevő csak kiskereskedőknek értékesíthet, végfelhasználóknak nem. Egy ilyen kötelezettség lehetővé teszi, hogy a hasznosítást engedélyező a hasznosításba vevőt bízza meg a nagykereskedelmi forgalmazási feladatok ellátásával, és rendszerint nem tartozik a 101. cikk (1) bekezdésének hatálya alá ([86]).

(151) 6. kivétel: Végül a TTBER 4. cikke (2) bekezdése b) pontjának v. alpontja a csoportmentesség hatálya alá vonja azokat a korlátozásokat, amelyek alapján a hasznosításba vevő nem folytathat értékesítést nem szerződéses forgalmazók részére. Ez a kivétel lehetővé teszi a hasznosítást engedélyezőnek, hogy a hasznosításba vevőket kötelezze a szelektív forgalmazási rendszerben való részvételre. Ez esetben azonban a TTBER 4. cikke (2) bekezdésének c) pontja szerint a hasznosításba vevőknek jogosultnak kell lenniük a végfelhasználóknak történő aktív és passzív eladásra, azon lehetőség sérelme nélkül, hogy a megállapodás a hasznosításba vevőt a 4. cikk (2) bekezdése b) pontjának iv. alpontjában előírt módon nagykereskedelmi feladatok ellátására korlátozhatja (lásd ezen iránymutatás (150) pontját). Azon a területen belül, ahol a hasznosítást engedélyező szelektív forgalmazási rendszert működtet, ez a rendszer nem párosítható kizárólagos területekkel vagy kizárólagos vevőcsoportokkal, amennyiben ez a végfelhasználóknak történő aktív vagy passzív értékesítések korlátozásához vezetne; ez ugyanis a TTBER 4. cikke (2) bekezdésének c) pontja értelmében vett, különösen súlyos korlátozásnak minősülne. Ez azonban nem érinti azt a lehetőséget, hogy a hasznosításba vevő részére megtiltsák tevékenységének nem szerződéses telephelyről való folytatását.

(152) A TTBER 4. cikke (2) bekezdésének b) pontja értelmében különösen súlyos korlátozásoknak minősülnek a hasznosításba vevők által folytatott, egy másik hasznosításba vevőhöz rendelt kizárólagos területre vagy vevőcsoportra irányuló passzív értékesítésekre vonatkozó korlátozásai. Különleges körülmények között azonban az ilyen korlátozások korlátozott ideig kívül eshetnek a Szerződés 101. cikkének (1) bekezdésén, ha objektíve szükségesek ahhoz, hogy a védett hasznosításba vevő bejusson egy új piacra ([87]). Ez vonatkozhat arra az esetre, amikor a hasznosításba vevőnek jelentős beruházásokat kell végrehajtania egy új piac létrehozása és fejlesztése érdekében, és a más hasznosításba vevők passzív értékesítésére vonatkozó korlátozások csupán a beruházások megtérüléséhez a hasznosításba vevő számára szükséges időszakra vonatkoznak. A legtöbb esetben ez az időszak nem haladja meg az attól a naptól számított két évet, amikor a szerződés szerinti termékeket a hasznosításba vevő először hozza forgalomba a kizárólagos területen, vagy először értékesíti a kizárólagos vevőcsoportja számára.

([85]) Lásd még a területi alapú tartalomkorlátozásról szóló rendeletre vonatkozó (145) pontot.
([86]) Lásd még a területi alapú tartalomkorlátozásról szóló rendeletre vonatkozó (145) pontot.
([87]) Lásd még a területi alapú tartalomkorlátozásról szóló rendeletre vonatkozó (145) pontot.

3.5. *Nem mentesülő korlátozások*

(153) A TTBER 5. cikke három olyan korlátozástípust sorol fel, amelyek az innovációs ösztönzők védelme érdekében nem tartoznak a csoportmentesség hatálya alá. Nem vélelmezhető azonban, hogy az ilyen korlátozások a Szerződés 101. cikke (1) bekezdésének hatálya alá tartoznak, vagy hogy nem felelnek meg a 101. cikk (3) bekezdésében foglalt feltételeknek. E korlátozások csoportmentességből való kizárása csak azt jelenti, hogy azokhoz a 101. cikk szerinti egyedi értékelés szükséges. A korlátozásnak a TTBER 5. cikke szerinti csoportmentességből való kizárása erre a konkrét korlátozásra korlátozódik, feltéve, hogy az elválasztható a megállapodás többi részétől. Ebben az esetben a megállapodás fennmaradó része továbbra is csoportmentességben részesül.

Kizárólagos viszontlicenciák

(154) A TTBER 5. cikke (1) bekezdésének a) pontja olyan kötelezettségekre vonatkozik, amelyek kizárólagos viszontlicenciákat írnak elő, azaz a hasznosítást engedélyező vagy a hasznosítást engedélyező által kijelölt harmadik fél kizárólagos visszaadását a licenc tárgyát képező technológia hasznosításba vevő általi fejlesztésére vagy az ilyen fejlesztésekhez fűződő jogoknak a hasznosítást engedélyezőre vagy a hasznosítást engedélyező által kijelölt harmadik félre történő átruházása céljából. A kizárólagos viszontlicencia meghatározása szerint olyan viszontlicencia, amely megakadályozza, hogy a hasznosításba vevő (aki jelen esetben a fejlesztő, valamint a fejlesztés vonatkozásában a hasznosítást engedélyező) hasznosítsa a fejlesztést (akár saját termelés, akár harmadik felek részére történő licenciába adás céljából). Ez valószínűleg ellentétesen hat a hasznosításba vevő innovációra való ösztönzését illetően, mivel akadályozza a hasznosításba vevőt a fejlesztések hasznosításában, beleértve e fejlesztések harmadik feleknek történő engedélyezését is. Ez a helyzet akkor is, ha a fejlesztés a licenc tárgyát képező technológiával megegyező alkalmazásra vonatkozik, és akkor is, ha a hasznosításba vevő a licenc tárgyát képező technológia új alkalmazását fejleszti ki. A TTBER 5. cikke (1) bekezdésének a) pontja értelmében az ilyen kötelezettségekre nem terjed ki a csoportmentesség.

(155) A TTBER 5. cikke (1) bekezdése a) pontjának alkalmazása nem függ attól, hogy a hasznosítást engedélyező fizet-e ellenszolgáltatást a fejlesztés megszerzéséért vagy a kizárólagos licenc megszerzéséért, vagy sem. Az ilyen ellenszolgáltatás megléte és összege azonban – beleértve azt is, hogy azt a fejlesztés értéke alapján számítják-e ki – releváns tényező lehet a Szerződés 101. cikke szerinti egyedi értékelés keretében. Ha a viszontlicenciát ellenszolgáltatás fejében adják, kevésbé valószínű, hogy a kötelezettség fékezi a hasznosításba vevőt az innovációban. A csoportmentesség hatályán kívüli kizárólagos viszontlicencia egyedi értékelésekor fontos tényező a hasznosítást engedélyező technológiapiaci helyzete is. Minél erősebb a hasznosítást engedélyező helyzete, annál valószínűbb, hogy a kizárólagos viszontlicencia-adási kötelezettségnek korlátozó hatásai lesznek az innovációs versenyre. Minél erősebb a hasznosítást engedélyező technológiájának helyzete, annál fontosabb, hogy a hasznosításba vevő az innováció és a jövőbeli verseny lényeges forrásává válhasson. A viszontlicencia-adási kötelezettségek kedvezőtlen hatásai növekedhetnek az ilyen kötelezettséget tartalmazó technológiaátadási megállapodások párhuzamos hálózatai esetében is. Amikor a rendelkezésre álló technológiákat korlátozott számú hasznosítást engedélyező ellenőrzi, és ők kizárólagos viszontlicencia-adási kötelezettséget rónak a hasznosításba vevőkre, a versenyellenes hatások kockázata nagyobb, mint olyan helyzetekben, amikor a meglévő technológiák közül csak némelyiket adják licenciába kizárólagos viszontlicencia-adás kikötésével.

(156) A nem kizárólagos viszontlicencia-adási kötelezettségek a TTBER mentességi szabályának hatálya alá tartoznak. Ez alkalmazandó még akkor is, ha e kötelezettség nem kölcsönös, azaz csak a hasznosításba vevőt terheli, és a hasznosítást engedélyező jogosult a fejlesztések más hasznosításba vevők részére történő továbbadására. A nem kölcsönös viszontlicencia-adási kötelezettség támogathatja az új technológia terjedését, mivel segítségével a hasznosítást engedélyező szabadon meghatározhatja azt, hogy átengedi-e a hasznosításba vevő által megvalósított fejlesztéseket a licenciaadó többi hasznosításba vevőjének, és ha igen, milyen mértékben. A továbbadási kikötés is támogathatja a technológia terjedését, különösen ha a szerződéskötéskor minden hasznosításba vevő előtt ismert, hogy más hasznosításba vevőkkel azonos helyzetben lesz azon technológia fejlesztései szempontjából, amelynek alapján gyártást folytat.

(157) A mentességi szabályon kívül a nem kizárólagos viszontlicencia-adási kötelezettségek bizonyos körülmények között kedvezőtlen hatást gyakorolhatnak a versenyre és az innovációra. E kötelezettségek például kedvezőtlen hatást gyakorolhatnak az innovációra a versenytársak közötti keresztlicencia esetében, amennyiben a mindkét felet terhelő viszontlicencia-adási kötelezettség mindkét fél arra vonatkozó kötelezettségével párosul, hogy saját technológiájuk fejlesztéseit osszák meg a másik féllel. Ha a versenytársak minden fejlesztést megosztanak egymás között, ez megakadályozhatja, hogy bármelyik versenytárs versenyelőnyhöz jusson a másikkal szemben (lásd még a (262) pontot). Minél nagyobb a hasznosítást engedélyező piaci ereje és a viszontlicencia-kikötéseinek piaci lefedettsége, annál valószínűbb, hogy e kikötések befolyásolják a technológiák közötti versenyt és az innovációt.

Megnemtámadási és felmondási kikötések

(158) A TTBER 5. cikke (1) bekezdésének b) pontjában meghatározott, nem mentesülő korlátozás a megnemtámadási kikötésekre vonatkozik, azaz az egyik fél olyan közvetlen vagy közvetett kötelezettségére, amelynek értelmében nem vitathatja azon szellemitulajdon-jogok érvényességét, amellyel a másik fél rendelkezik az Unióban; azon lehetőség sérelme nélkül, hogy kizárólagos licenc esetében a hasznosítást engedélyező felmondja a technológia-átadási megállapodást, amennyiben a hasznosításba vevő megtámadja a licenc tárgyát képező bármely technológiai jog érvényességét.

A megnemtámadási kikötések csoportmentesség köréből való kizárását az indokolja, hogy rendszerint a hasznosításba vevők vannak a legjobb helyzetben annak értékelését illetően, hogy a szellemitulajdon-jog érvénytelen-e vagy sem. A torzításmentes verseny érdekében és a szellemi tulajdon védelmének mögöttes elveivel összhangban az érvénytelen szellemitulajdon-jogokat meg kell semmisíteni ([88]). Az érvénytelen szellemi tulajdon nem ösztönzi, hanem elfojtja az innovációt. A Szerződés 101. cikkének (1) bekezdése valószínűleg vonatkozik azokra a megnemtámadási kikötésekre, amelyek esetében a licenc tárgyát képező technológiára vonatkozó jog értékes, és ennélfogva versenyhátrányt teremt azon vállalkozásoknál, amelyek azt nem, vagy csak jogdíjfizetés ellenében használhatják. Ilyen esetekben valószínűtlen a 101. cikk (3) bekezdésében foglalt feltételek teljesülése. A megnemtámadási kikötések vitarendezési megállapodásokkal összefüggésben történő értékelését illetően lásd a (263) és (264) pontot.

(159) Az a kikötés, amely szerint a hasznosításba vevő nem vitathatja a technológiai jogok tulajdonjogát, általában nem jelent a Szerződés 101. cikkének (1) bekezdése értelmében vett versenykorlátozást. Függetlenül attól, hogy a technológiai jogok jogosultja a hasznosítást engedélyező-e vagy sem, a technológiának a hasznosításba vevő és bármely más személy általi használatához mindenképpen licencet kell beszerezni, így ez a versenyre általában nincs hatással ([89]).

(160) A TTBER 5. cikke (1) bekezdésének b) pontja kizárja a csoportmentesség köréből a nem kizárólagos licenc keretében a hasznosítást engedélyező számára biztosított azon jogot is, hogy felmondja a megállapodást abban az esetben, ha a hasznosításba vevő vitatja a licenc tárgyát képező technológiai jogok bármelyikének érvényességét. Egy ilyen felmondási jog a megnemtámadási kikötéssel azonos hatással járhat, különösen akkor, ha a hasznosítást engedélyező technológiájáról való áttérés jelentős veszteséget eredményezne a hasznosításba vevőnek (például ha a hasznosításba vevő már beruházott olyan konkrét gépekbe vagy eszközökbe, amelyeket nem lehet másik technológiával történő gyártásra használni), vagy ha a hasznosítást engedélyező technológiája a hasznosításba vevő termelésének szükséges feltétele. A valamely szabvány szempontjából alapvető szabadalmakkal kapcsolatban például a szabványnak megfelelő terméket gyártó hasznosításba vevőnek szükségképpen használnia kell a szabvány előírásainak teljesítéséhez szükséges valamennyi szabadalmat. Ilyen esetben jelentős veszteséget eredményezhet a vonatkozó szabadalmak érvényességének megtámadása, ha a technológiaátadási megállapodást felmondják. Akkor is jelentős lehet a megtámadástól visszatartó hatás, ha a hasznosítást engedélyező technológiája a szabvány szempontjából ugyan nem alapvető, de annak igen jelentős piaci részesedése miatt a hasznosításba vevő nehezen találhat más alkalmas, licenciába vehető technológiát. Azt a kérdést, hogy a hasznosításba vevő nyereségkiesése jelentős lenne-e és ezért jelentős lenne-e a megtámadástól visszatartó hatás, eseti alapon kell értékelni.

(161) A (160) pontban felvázolt körülmények visszatarthatják a hasznosításba vevőt a licenciába adott technológiai jog érvényességének vitatásától, amennyiben ez a hasznosítási megállapodás felmondásának lehetőségével, és ily módon olyan jelentős kockázatokkal járna számára, amelyek túlmutatnak jogdíjfizetési kötelezettségein. Azt is meg kell azonban jegyezni, hogy ezen eseteken kívül a felmondási kikötés gyakran nem bír jelentős visszatartó erővel a megtámadásra nézve, és ezért nem vált ki a megnemtámadási kikötéssel azonos hatást.

(162) A hasznosítást engedélyező licenciába adásra ösztönzésének növeléséhez fűződő érdeket (mely ösztönzés abból ered, hogy a hasznosítást engedélyező nem kényszerül további üzleti kapcsolatot fenntartani a hasznosítási megállapodás tárgyát vitató hasznosításba vevővel) mérlegelni kell azon közérdekkel szemben, amely a tévesen biztosított szellemitulajdon-jogok esetén esetlegesen felmerülő gazdasági tevékenységet akadályozó tényezők elhárításához fűződik. Ezen érdekek egymással szembeni mérlegelésekor figyelembe kell venni, hogy a megtámadás időpontjában a hasznosításba vevő teljesítette-e a megállapodásból eredő valamennyi kötelezettségét, különös tekintettel a megállapodott jogdíjak fizetésére.

([88]) Lásd a Bíróság C-193/83. sz., Windsurfing International ügyben 1986. február 25-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:1986:75) 92. pontját.

([89]) Lásd analógia útján a 90/186/EGK bizottsági határozat 15. pontját (amely a védjegy tulajdonjogának megtámadását megakadályozó kikötésekkel foglalkozik).

(163) Kizárólagos licenc esetében a felmondási kikötések összességükben rendszerint kisebb valószínűséggel járnak versenyellenes hatásokkal. A hasznosítást engedélyező a licenc megadását követően sajátos függőségi helyzetben találhatja magát, mivel a licenc tárgyát képező technológiai jogok tekintetében a hasznosításba vevő lesz az egyedüli bevételi forrása, amennyiben a jogdíjak mértéke a licenc tárgyát képező technológiai jogok alapján végzett gyártástól függ, ami a jogdíjfizetés kialakításának gyakori és hatékony módja. Ebben a helyzetben az innovációra és a licenciába adásra ösztönző tényezők ellen hathatna, ha például a hasznosítást engedélyezőt leköthetné egy olyan kizárólagos hasznosításba vevővel kötött megállapodás, aki már nem tesz jelentős erőfeszítéseket a licenc tárgyát képező technológiai jogok alapján gyártott (gyártandó) termék fejlesztésére, előállítására és forgalmazására ([90]). Ezért részesíti a TTBER csoportmentességben a kizárólagos hasznosítási megállapodásban szereplő felmondási kikötéseket mindaddig, amíg a mentességi szabály többi feltétele is teljesül. A mentességi szabályon kívül eseti alapon kell az értékelést elvégezni.

(164) A kizárólag a know-how-ra vonatkozó megnemtámadási és felmondási kikötések nincsenek kizárva a csoportmentesség köréből. A Bizottság kedvezőbben ítéli meg ezeket a kikötéseket, mivel a hasznosítást engedélyező számára valószínűleg nagyon nehéz vagy lehetetlen lesz a licenc tárgyát képező know-how hasznosítása annak nyilvánosságra hozatalát követően. Ilyen esetekben a hasznosításba vevőre rótt azon kötelezettség, hogy ne vitassa a licenc tárgyát képező know-how érvényességét, támogathatja a technológia terjedését, ha lehetővé teszi a hasznosítást engedélyező gyengébb felek számára, hogy anélkül adjanak licencet a hasznosításba vevő erősebb feleknek, hogy tartaniuk kellene az érvényesség vitatásától, miután a know-how-t a hasznosításba vevő átvette.

A hasznosításba vevő saját technológiájának használatára vagy fejlesztésére vonatkozó korlátozás (nem versenytársak közötti megállapodások)

(165) Nem versenytársak közötti megállapodások esetében a TTBER 5. cikkének (2) bekezdése kizárja a csoportmentesség hatálya alól azokat a közvetlen vagy közvetett kötelezettségeket, amelyek korlátozzák a hasznosításba vevőt saját technológiai jogainak hasznosításában, vagy korlátozzák a megállapodásban részes feleket K+F-tevékenységeik végzésében, kivéve, ha a korlátozás nélkülözhetetlen a licenc tárgyát képező know-how harmadik felek előtti felfedésének megakadályozásához. E feltétel tartalma megegyezik a versenytársak közötti megállapodásokra alkalmazandó különösen súlyos korlátozások listájának a TTBER 4. cikke (1) bekezdésének d) pontjában szereplő elemével, amellyel ezen iránymutatás (140) és (141) pontja foglalkozik. Nem versenytársak közötti megállapodások esetében azonban nem lehet úgy tekinteni, hogy az ilyen korlátozások általában kedvezőtlen hatást gyakorolnának a versenyre, vagy hogy a Szerződés 101. cikke (3) bekezdésének feltételei általában ne teljesülnének. Ezért a 101. cikk szerinti egyedi értékelésre van szükség.

(166) Nem versenytársak közötti megállapodások esetében a hasznosításba vevő rendszerint nem tulajdonosa egy versengő technológiának. Lehetnek azonban olyan esetek, amikor a TTBER alkalmazásában a felek annak ellenére nem minősülnek versenytársnak, hogy a hasznosításba vevő valamely versengő technológia tulajdonosa. Ez a helyzet akkor, ha a hasznosításba vevő valamely technológia tulajdonosa, azonban azt nem adja licenciába, és a hasznosítást engedélyező a termékpiacon nem tényleges vagy potenciális szállító. A TTBER alkalmazásában a felek ilyen körülmények között nem versenytársak sem a technológiapiacon, sem a termékértékesítési (downstream) piacon ([91]). Ilyen esetekben fontos annak biztosítása, hogy a hasznosításba vevőt ne korlátozzák saját technológiájának hasznosításában és továbbfejlesztésében. Ez a technológia egy olyan versenykényszert jelent a piacon, amelyet meg kell őrizni. Ilyen helyzetben a hasznosításba vevő saját technológiai jogainak használatára vagy a K+F-re vonatkozó korlátozások rendszerint versenykorlátozónak minősülnek, amelyek nem teljesítik a Szerződés 101. cikke (3) bekezdésének feltételeit. Egy olyan kötelezettség például, amely alapján a hasznosításba vevő arra köteles, hogy ne csak a licenc tárgyát képező technológiával gyártott termékek értékesítése után fizessen jogdíjat, hanem a kizárólag a saját technológiájával gyártott termékek után is, rendszerint korlátozni fogja a hasznosításba vevőt saját technológiája hasznosításában, ezért az ilyen kötelezettség ki van zárva a csoportmentesség hatálya alól.

(167) Ha a hasznosításba vevőnek nincs a tulajdonában versengő technológia, és nem is dolgozik ilyen technológia fejlesztésén, a felek önálló kutatási-fejlesztési képességének korlátozása versenykorlátozó lehet például akkor, ha csak kisszámú technológia érhető el, vagy a felek az innováció fontos (potenciális) forrásai a piacon. Ez különösen így van, ha a felek rendelkeznek a további K+F-tevékenységek végzéséhez szükséges eszközökkel és készségekkel. Ilyen esetben valószínűleg nem teljesülnek a Szerződés 101. cikkének (3) bekezdésében foglalt feltételek. Más

([90]) Egy olyan megállapodás vonatkozásában, amely technikailag nem kizárólagos megállapodás, és amelynek esetében ezért a felmondási kikötésre nem terjed ki a csoportmentesség, a hasznosítást engedélyező – adott esetben – hasonló függőségi helyzetben lehet a jelentős vevői erővel bíró hasznosításba vevő vonatkozásában. Az ilyen függőséget a Bizottság figyelembe veszi a megállapodásnak a 101. cikk szerinti egyedi értékelése során.

([91]) Lásd ezen iránymutatás (48) pontját.

esetekben, ha számos technológia elérhető és a felek nem nincsenek a sajátos eszközök vagy készségek birtokában, a K+F-korlátozás valószínűleg vagy nem tartozik a 101. cikk (1) bekezdésének hatálya alá az érzékelhető korlátozó hatás hiánya miatt, vagy pedig teljesíti a 101. cikk (3) bekezdésének feltételeit. A korlátozás elősegítheti az új technológia elterjedését például azáltal, hogy a hasznosításba vevőt arra készteti, hogy a licenc tárgyát képező technológia hasznosítására és fejlesztésére összpontosítson.

3.6. *A csoportmentesség visszavonása és alkalmazásának mellőzése*

3.6.1. **A csoportmentességi kedvezmény visszavonása**

(168) Amint azt a TTBER 6. cikke kimondja, a Bizottság az 1/2003/EK rendelet 29. cikkének (1) bekezdése értelmében visszavonhatja a csoportmentességi kedvezményt, ha egy konkrét esetben megállapítja, hogy a csoportmentesség hatálya alá tartozó technológiaátadási megállapodás a Szerződés 101. cikkének (3) bekezdésével összeegyeztethetetlen hatást gyakorol. Az 1/2003/EK rendelet 29. cikkének (2) bekezdése értelmében a tagállamok versenyhatóságai hasonlóképpen visszavonhatják a csoportmentesség kedvezményét nemzeti területük tekintetében, amennyiben a csoportmentesség hatálya alá tartozó technológiaátadási megállapodás a 101. cikk (3) bekezdésével összeegyeztethetetlen hatással jár tagállamuk területén vagy annak az elkülönült földrajzi piac minden jellemzőjével rendelkező részén.

(169) A csoportmentességi kedvezmény visszavonását javasló versenyhatóságot terheli annak bizonyítása, hogy a megállapodás a Szerződés 101. cikke (1) bekezdésének hatálya alá tartozik, és nem felel meg a 101. cikk (3) bekezdésében foglalt egy vagy több feltételnek ([92]). Mivel a visszavonás magában foglalja, hogy a szóban forgó megállapodás a 101. cikk (1) bekezdése értelmében korlátozza a versenyt, és nem teljesíti a 101. cikk (3) bekezdésének feltételeit, a visszavonást szükségszerűen kíséri az 1/2003/EK rendelet 5., 7. vagy 9. cikke szerinti nemleges határozat. A csoportmentesség kedvezményének visszavonása csak *ex nunc* hatállyal jár, azaz nem érinti a megállapodás mentességét a visszavonás hatálybalépésének időpontját megelőző időszakban.

(170) A TTBER 6. cikke szerint a visszavonás különösen az alábbi körülmények fennállása esetén indokolható:

(a) korlátozott a harmadik felek technológiáinak a piacra jutása, például az olyan hasonló korlátozó megállapodások párhuzamos hálózatainak halmozott hatása miatt, amelyek a hasznosításba vevők számára megtiltják harmadik felek technológiáinak használatát;

(b) korlátozott a potenciális hasznosításba vevők piacra jutása, például az olyan hasonló korlátozó megállapodások párhuzamos hálózatainak halmozott hatása miatt, amelyek a hasznosítást engedélyezők számára megtiltják az egyéb hasznosításba vevők részére történő licencadást, vagy amiatt, hogy a vonatkozó technológiai jogokat licenciába adó egyetlen technológiatulajdonos olyan hasznosításba vevővel köt kizárólagos hasznosítási megállapodást, aki helyettesíthető technológiai jogok alapján már aktív a termékpiacon. Ahhoz, hogy a technológiai jogok relevánsnak minősüljenek, műszakilag és kereskedelmileg is helyettesíthetőnek kell lenniük, hogy a hasznosításba vevő aktív legyen az érintett termékpiacon.

(171) A TTBER 6. cikkének a) pontja utal a csoportmentesség kedvezményének visszavonási lehetőségére azokban az esetekben, amikor a harmadik fél a hasznosítást engedélyezőket, beleértve a potenciális hasznosítást engedélyezőket is, kizárják az érintett technológiapiacokról az olyan technológiaátadási megállapodások hálózatainak halmozott hatása miatt, amelyek megtiltják a hasznosításba vevők számára a versengő technológiák hasznosítását. Más hasznosítást engedélyező kizárása akkor valószínű, ha a korlátozó megállapodások következményeként a versengő licencek igénybevételére a piacon (ténylegesen) képes vállalkozások legtöbbje ebben akadályozott, illetve ha a potenciális hasznosításba vevők viszonylag magas belépési korlátokkal szembesülnek. A TTBER 6. cikkének b) pontja a visszavonás lehetőségére utal azokban az esetekben, amikor más hasznosításba vevők kizárását olyan technológiaátadási megállapodások halmozott hatásából ered, amelyek megtiltják a hasznosítást engedélyezőknek, hogy licenciát adjanak más hasznosításba vevőknek, és ezáltal megakadályozzák, hogy a potenciális hasznosításba vevők hozzáférjenek a szükséges technológiához. A kizárás kérdését részletesebben a 4.2.2. és a 4.2.7. szakasz vizsgálja.

([92]) A 101. cikk (3) bekezdésében előírt kivétel csak akkor alkalmazandó, ha az említett cikkben foglalt mind a négy feltétel teljesül, ezért a csoportmentesség visszavonható, ha a megállapodás nem felel meg a négy feltétel közül egynek vagy többnek.

(172) A csoportmentességi kedvezmény visszavonása akkor is indokolt lehet, ha:

(a) a hasznosítást engedélyezők közötti verseny korlátozott, mivel jelentős számú versengő hasznosítást engedélyező előírja a hasznosításba vevőivel szemben, hogy azok terjesszék ki az előbbiekre a más hasznosítást engedélyezőkkel kötött megállapodásaikban szereplő kedvezőbb feltételeket;

(b) a vevőnek a szerződés szerinti termékekhez való hozzáférése indokolatlanul korlátozott a hasznosítást engedélyező vagy hasznosításba vevők azon képességének korlátozása miatt, hogy passzív értékesítést végezzenek a hasznosítást engedélyező vagy a hasznosításba vevő számára fenntartott kizárólagos területre vagy kizárólagos vevőcsoportnak;

(c) az érintett technológiapiacon a jogdíjakat a versenytárs vállalkozások közötti hasonló keresztlicencia-megállapodások halmozott hatásának eredményeként a versenyt meghaladó szinten állapítják meg.

3.6.2. **A TTBER alkalmazásának mellőzése**

(173) A TTBER 7. cikke felhatalmazza a Bizottságot arra, hogy rendelettel kizárja a TTBER hatálya alól a hasonló megállapodások párhuzamos hálózatait, ha a megállapodások egy érintett piac több mint 50 %-át lefedik. Egy ilyen intézkedés nem egyedi vállalkozásokra irányul, hanem minden olyan vállalkozást érint, amelyek megállapodásait a TTBER alkalmazásának mellőzését kimondó rendelet meghatározza.

(174) Míg a TTBER kedvezményének Bizottság általi, a 6. cikken alapuló visszavonása maga után vonja az 1/2003/EK rendelet 7. vagy 9. cikke szerinti határozat elfogadását, a TTBER 7. cikke szerinti, a TTBER alkalmazásának mellőzését kimondó bizottsági rendelet hatása az, hogy az érintett korlátozások és piacok vonatkozásában megvonja a TTBER kedvezményét, és visszaállítja a Szerződés 101. cikke (1) és (3) bekezdésének teljes körű alkalmazását. A meghatározott korlátozásokat tartalmazó megállapodások vonatkozásában a TTBER alkalmazásának mellőzését egy adott piac tekintetében kimondó rendelet elfogadását követően a vállalkozásoknak az Unió Bíróságának ítélkezési gyakorlatát, a Bizottság határozatait, közleményeit és iránymutatásait kell szem előtt tartaniuk a 101. cikknek az egyedi megállapodásokra történő alkalmazását illetően. A Bizottság egyedi esetben hozott esetleges határozata iránymutatásként szolgálhat az érintett piacon működő valamennyi vállalkozás számára.

(175) Az 50 %-os piaci lefedettség kiszámításakor figyelembe kell venni a hasonló piaci hatásokat előidéző korlátozásokat – vagy korlátozások kombinációit – tartalmazó technológiaátadási megállapodások minden egyes hálózatát.

(176) A TTBER 7. cikke az 50 %-os piaci lefedettség túllépésekor nem ír elő eljárási kötelezettséget a Bizottság számára. Általában helyénvaló a 7. cikk szerinti rendelet elfogadása, ha valószínű, hogy az érintett piacra történő bejutás vagy az érintett piacon folyó verseny érzékelhetően korlátozott Annak értékelésekor, hogy szükség van-e a 7. cikk alkalmazására, a Bizottság megvizsgálja, hogy az egyedi visszavonás megfelelőbb korrekciós intézkedés lenne-e. Ez függhet különösen a piaci halmozott hatáshoz hozzájáruló versenytárs vállalkozások vagy az Unión belül érintett földrajzi piacok számától.

(177) A TTBER 7. cikke alapján elfogadott minden rendeletnek egyértelműen meg kell határoznia saját tárgyi hatályát. Ezért a Bizottságnak először meg kell határoznia az érintett termék- és földrajzi piaco(ka)t, másodszor pedig meg kell határoznia a licenciábaadási korlátozás azon típusát, amelynek vonatkozásában a TTBER a továbbiakban nem lesz alkalmazandó. Ez utóbbi tekintetben a Bizottság finomhangolhatja a rendelet tárgyi hatályát azon versenyaggálynak megfelelően, amelyet orvosolni kíván. Így például a Bizottság annak ellenére, hogy az 50 %-os piaci lefedettség alkalmazásában a versenytilalmi megállapodások valamennyi párhuzamos hálózatát figyelembe veszi, a meghatározott időtartamot meghaladó versenytilalmi kötelezettségekre korlátozhatja a rendelet hatályát. Adott esetben a Bizottság azzal is adhat iránymutatást, hogy meghatározza azt a piaci részesedési szintet, amely alatt – az adott piac összefüggésében – úgy lehet tekinteni, hogy egy egyedi vállalkozás nem tud jelentős mértékben hozzájárulni a halmozott hatáshoz. Általában ha egy meghatározott hasznosítást engedélyező által licenciába adott technológiát tartalmazó termékek piaci részesedése nem haladja meg az 5 %-ot, a megállapodás vagy az adott technológiát lefedő megállapodások hálózata nem tekinthető úgy, hogy az jelentősen hozzájárul a halmozott kizáró hatáshoz ([93]).

([93]) Lásd e tekintetben az ezen iránymutatás 40 lábjegyzetében hivatkozott *de minimis* közlemény 10. pontját.

(178) A Bizottság által a TTBER 7. cikkének (2) bekezdése értelmében megállapítandó legalább hathónapos átmeneti időszaknak lehetővé kell tennie az érintett vállalkozások számára, hogy megállapodásaikat a TTBER alkalmazásának mellőzését kimondó rendelet figyelembevételével kiigazítsák.

(179) A TTBER alkalmazásának mellőzését kimondó rendelet nem érinti az érintett megállapodások csoportmentességét a rendelet hatálybalépését megelőző időszak tekintetében.

4. A SZERZŐDÉS 101. CIKKE (1) ÉS (3) BEKEZDÉSÉNEK ALKALMAZÁSA A TTBER HATÁLYÁN KÍVÜL

4.1. *Az általános elemzési keret*

(180) Nem vélelmezett azon megállapodások jogellenessége, amelyek például a piaci részesedési küszöbérték túllépése miatt vagy azért nem tartoznak a csoportmentesség hatálya alá, mert a megállapodásban kettőnél több fél vesz részt. Az ilyen megállapodások a Szerződés 101. cikke szerinti egyedi értékelést igényelnek. Érvényesek és végrehajthatóak azok a megállapodások, amelyek vagy nem korlátozzák a versenyt a 101. cikk (1) bekezdése értelmében, vagy pedig teljesítik a 101. cikk (3) bekezdésének feltételeit.

Mentességi szabály a harmadik felek ellenőrzése alatt álló, kellő számú technológia megléte esetén

(181) A TTBER alkalmazási körén kívül eső helyzetek kiszámíthatóságának növelése és a részletes elemzés eszközének a valószínűleg tényleges versenyjogi aggályokat felvető esetekre való korlátozása érdekében a Bizottság úgy véli, hogy a különösen súlyos versenykorlátozások területén kívül valószínűtlen a Szerződés 101. cikkének megsértése, ha a licenc tárgyát képező technológiát a felek ellenőrzése alatt álló technológián túlmenően négy vagy több, harmadik felek ellenőrzése alatt álló technológia helyettesítheti, hasonló felhasználói költségek mellett. Annak értékelésekor, hogy a technológiák helyettesíthetők-e, figyelembe kell venni a szóban forgó technológiák relatív kereskedelmi erejét. A technológia által keltett versenykényszer korlátozott, ha nem jelent kereskedelmileg életképes alternatívát a licenc tárgyát képező technológiához képest. Ha például a piaci hálózati hatások következtében a fogyasztók fokozottan előnyben részesítik a licenc tárgyát képező technológiát tartalmazó termékeket, akkor előfordulhat, hogy a piacon lévő vagy oda valószínűleg észszerű időn belül belépő más technológiák nem jelentenek valódi alternatívát, és ezért csak korlátozott versenynyomást gyakorolnak.

(182) Az, hogy egy megállapodás az ezen iránymutatás (181) pontjában leírt mentességi szabály hatályán kívül esik, nem jelenti azt, hogy a megállapodás a Szerződés 101. cikkének (1) bekezdésének hatálya alá tartozik, amennyiben pedig igen, akkor nem teljesülnek a 101. cikk (3) bekezdésének feltételei. Az ilyen megállapodások az ezen iránymutatásban meghatározott elveken alapuló egyedi értékelést igényelnek.

4.1.1. **A Szerződés 101. cikkének (1) bekezdése szerinti értékelés szempontjából releváns tényezők**

(183) Ha a megállapodás nem tartalmaz cél általi korlátozásokat, meg kell vizsgálni, hogy a megállapodás versenykorlátozó hatással jár-e ([94]). A lehetséges korlátozó hatásokra példák ezen iránymutatás 2.2.3. szakaszában találhatók.

(184) Annak értékelésekor, hogy egy megállapodás érzékelhető versenykorlátozást okoz-e, megfelelően figyelembe kell venni, hogy a szóban forgó piacon miképpen működik a verseny. E tekintetben a következő tényezők bírnak különös jelentőséggel:

(a) a megállapodás jellege;

(b) a felek piaci helyzete;

(c) a versenytársak piaci helyzete;

(d) a vevők piaci helyzete az érintett piacokon;

(e) belépési akadályok;

(f) a piac dinamikája.

([94]) Lásd a (18) pontot.

(185) Az egyes tényezők fontossága esetenként változhat, és az összes többi tényezőtől függ. A felek magas piaci részesedése például rendszerint a piaci erőre utal, de alacsony belépési akadályok esetén lehetséges, hogy nem jelzi a piaci erőt. Ezért nem adhatók merev szabályok az egyes tényezők fontosságát illetően.

(186) A technológiaátadási megállapodások számos formát ölthetnek. Ezért fontos a megállapodás jellegének a felek közötti versenykapcsolat és a megállapodás által jelentett versenyakadályok szempontjából történő elemzése. Ez utóbbi tekintetben nem elég a megállapodás kifejezett feltételeinek vizsgálata. A rejtett korlátozások meglétére következtethetünk abból, hogy a felek hogyan hajtják végre a megállapodást, és milyen ösztönzők állnak rendelkezésükre.

(187) A felek piaci helyzete – ideértve a felek *de facto* vagy *de iure* irányítása alatt álló vállalkozásokat is – jelzi a hasznosítást engedélyező, a hasznosításba vevő vagy mindkettőjük esetleges piaci erejének meglétét és mértékét. Minél magasabb a piaci részesedésük, valószínűsíthetően annál nagyobb a piaci erejük. Ez különösen így van, ha a piaci részesedés a versenytársakkal szembeni költségelőnyöket vagy más versenyelőnyöket tükröz. E versenyelőnyök eredhetnek például az elsőként cselekvő lépéselőnyéből, vagy abból, hogy az adott szereplő szabványmegfelelőségi szempontból elengedhetetlen szabadalmakat birtokol vagy magasabb szintű technológiával rendelkezik. A piaci részesedés azonban mindig csak egy tényező a piaci helyzet értékelésekor. A piaci részesedés például – a technológiapiacok esetében – nem feltétlenül jelzi mindig jól a szóban forgó technológia relatív erejét, és a piaci részesedési adatok között jelentős eltérések lehetnek a különböző lehetséges számítási módoktól függően.

(188) A piaci részesedést, valamint a lehetséges versenyelőnyöket és -hátrányokat ugyancsak használják a versenytársak piaci helyzetének értékelésére. Minél erősebbek a tényleges versenytársak és minél nagyobb a számuk, annál kisebb annak kockázata, hogy a felek képesek lesznek piaci erőt kifejteni. Ha azonban a versenytársak száma meglehetősen alacsony, piaci helyzetük (méretük, költségeik, K+F lehetőségeik stb.) pedig hasonló, a piac szerkezete növelheti az összejátszás kockázatát.

(189) A vevők piaci helyzete jelzéssel szolgál azt illetően, hogy egy vagy több vevő rendelkezik-e vevői erővel vagy sem. A vevői erő első mutatója a vevő beszerzési piacon meglévő piaci részesedése. Ez a részesedés jelzi, hogy vásárlásai milyen jelentőséggel bírnak a lehetséges szállítók számára. Más mutatók a vevő viszonteladási piacon elfoglalt helyére összpontosítanak, olyan jellemzőket ideértve, mint a földrajzilag kiterjedt üzlethálózat, valamint márkájának hírneve a végső fogyasztók körében. Bizonyos körülmények között a vevői erő meggátolhatja a hasznosítást engedélyezőt vagy a hasznosításba vevőt piaci erejének gyakorlásában, és ezzel feloldja azt a versenyproblémát, amely egyébként kialakult volna. Ez különösen így van, ha az erős vevőknek a képességük és az ösztönzésük is megvan arra, hogy a relatív árak kismértékű, de tartós növekedése esetében új ellátási forrásokat hozzanak be a piacra. Amennyiben az erős vevők pusztán kedvező feltételeket sajtolnak ki a szállítóból, vagy minden áremelkedést egyszerűen továbbhárítanak ügyfeleikre, a vevők helyzete nem olyan, amely megakadályozhatná a termékpiacon a hasznosításba vevő piaci erejének gyakorlását, ennélfogva nem olyan, amely megoldhatná az adott piaci versenyproblémát ([95]).

(190) A belépési akadályok értékelésekor azt vizsgálják, hogy a jelen lévő társaságok milyen mértékben emelhetik áraikat a versenyszint fölé anélkül, hogy új belépőt vonzanának a piacra. Belépési akadályok hiányában a könnyű és gyors piacra lépés miatt az áremelések nem lennének nyereségesek. A belépési korlátok általános szabályként alacsonynak tekinthetők, ha a tényleges piacra lépés – amely elegendő a piaci erő gyakorlásának megakadályozásához vagy gyengítéséhez – valószínűleg egy vagy két éven belül bekövetkezik.

(191) A belépési akadályok számos olyan tényezőből eredhetnek, mint a méret- és választékgazdaságosság (ideértve között a többoldalú vállalkozások hálózati hatásait), kormányzati szabályok (különösen, ha azok kizárólagos jogokat hoznak létre), az állami támogatás, a behozatali vámok, a szellemitulajdon-jogok, az erőforrások tulajdonjoga (ha az ellátás például természeti korlátok miatt korlátozott), a nélkülözhetetlen eszközök, az elsőként cselekvő lépéselőnye, vagy a hosszú időn át folytatott reklámmal a fogyasztókban kialakított

([95]) Lásd a Bíróság T-228/97. sz., Irish Sugar ügyben 1999. október 7-én hozott ítéletének (ECLI:EU:T:1999:246) 101. pontját.

márkahűség. A vállalkozások által kötött korlátozó megállapodások is működhetnek belépési korlátként, a bejutás megnehezítése és a (potenciális) versenytársak kizárása révén. A belépési korlátok jelen lehetnek a kutatási-fejlesztési, termelési és forgalmazási folyamat bármely szakaszában. Az, hogy e tényezők némelyikét belépési korlátként kell-e jellemezni, különösen attól függ, hogy járnak-e meg nem térülő költségekkel. A meg nem térülő költségek azok, amelyeket ki kell fizetni a piacra belépéshez vagy az ottani tevékenység végzéséhez, de amelyek a piacról történő kilépéskor elvesznek. Minél több a meg nem térülő költség, a potenciális belépőknek annál inkább mérlegelniük kell a piacra történő belépés kockázatait, és annál nagyobb annak a veszélye, hogy a piacon már jelenlévők állni fogják az új versenyt, mivel a meg nem térülő költségek költségessé teszik számukra a piac elhagyását. A belépés általánosságban meg nem térülő költségekkel jár, néha kisebb, néha nagyobb mértékben. Ezért a tényleges verseny általában kézzelfoghatóbb, és nagyobb súllyal esik latba az ügy értékelésekor, mint a potenciális verseny.

(192) Figyelembe kell venni az érintett piacok dinamikáját is. Előfordulhat, hogy egyes dinamikus piacokon bizonyos korlátozások lehetséges kedvezőtlen hatásai kevésbé problematikusak, mivel a dinamikus és innovatív versenytársak technológiái közötti verseny elegendő versenykényszert jelenthet. Más esetekben azonban a korlátozások tartós versenyelőnyt biztosíthatnak egy dinamikus piacon jelen lévő szereplő számára, és ezáltal hosszú távú kedvezőtlen hatást gyakorolhatnak a versenyre. Ez lehet a helyzet akkor, ha a korlátozás megakadályozza a versenytársakat abban, hogy kihasználhassák a hálózati hatásokat, vagy ha a piac hajlamos az átbillenésre.

(193) Egy adott korlátozás értékelésekor adott esetben más tényezőket is figyelembe kell venni. E tényezők közé tartoznak a halmozott hatások, azaz a piac lefedettsége hasonló megállapodásokkal, a megállapodások időbeli hatálya, a szabályozási környezet, valamint azok a magatartások, amelyek összejátszásra utalhatnak vagy azt elősegíthetik, így például az árvezető szerep, az előre bejelentett áremelések, a megfelelő árról folytatott tárgyalások, a felesleges kapacitások miatti árrugalmatlanság, az árdiszkrimináció és a korábbi összejátszás.

4.1.2. **A Szerződés 101. cikkének (3) bekezdése szerinti értékelés szempontjából releváns tényezők**

(194) A versenyt korlátozó technológiaátadási megállapodások versenytámogató hatást is eredményezhetnek olyan hatékonyságnövekedés formájában, amely ellensúlyozza versenyellenes hatásukat. A versenytámogató hatások értékelése a Szerződés 101. cikke (3) bekezdésének keretében történik, amely rendelkezés kivételt tartalmaz a 101. cikk (1) bekezdésében foglalt tilalom alól. Ahhoz, hogy ez a kivétel alkalmazható legyen, a technológia-átadási megállapodásnak meg kell felelnie a 101. cikk (3) bekezdésében meghatározott négy feltételnek (lásd ezen iránymutatás (9) pontját). A 101. cikk (3) bekezdésére hivatkozó vállalkozásnak meggyőző érvekkel és bizonyítékokkal kell alátámasztania, hogy az említett cikk négy feltétele teljesül ([96]).

(195) A korlátozó megállapodásoknak a Szerződés 101. cikke (3) bekezdése szerinti értékelésére a megállapodások létrejöttének tényleges összefüggésében ([97]), valamint a mindenkori tényállás alapján kerül sor. A tényállás lényeges változásai ezért kihatnak az értékelésre. A 101. cikk (3) bekezdése szerinti kivétel szabálya mindaddig alkalmazandó, amíg a négy feltétel teljesül; ha ez már nincs így, a rendelkezés nem alkalmazható ([98]). A 101. cikk (3) bekezdésének alkalmazásakor azonban figyelembe kell venni a felek bármelyike által eszközölt meg nem térülő induló beruházásokat, valamint a hatékonyságnövelő beruházás elvégzéséhez és megtérüléséhez szükséges időt és kötöttségeket. A 101. cikk nem alkalmazható az előzetes beruházások és az azokhoz kapcsolódó kockázatok figyelembevétele nélkül. A felekre nehezedő kockázat és a megállapodás teljesítéséhez szükséges meg nem térülő beruházás így oda is vezethet, hogy a megállapodás a beruházás megtérüléséhez szükséges időre az esettől függően nem tartozik a 101. cikk (1) bekezdésének hatálya alá, vagy pedig teljesíti a 101. cikk (3) bekezdésének feltételeit.

([96]) Lásd a Bíróság C-198/19. P. sz., Teva UK és társai kontra Bizottság ügyben 2024. június 27-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2024:551) 135. pontját.

([97]) Lásd a Bíróság 25/84. és 26/84. sz., Ford kontra Bizottság egyesített ügyekben 1985. szeptember 17-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:1985:340) 25–26. pontját és a Szerződés 81. cikke (3) bekezdésének alkalmazásáról szóló iránymutatás (hivatkozás a 9 lábjegyzetben) 44. pontját.

([98]) Lásd például az EK-Szerződés 85. cikkének alkalmazására vonatkozó eljárásról szóló, 1999. március 3-i 1999/242/EK bizottsági határozatot (IV/36.237 – TPS) (HL L 90., 1999.4.2., 6. o., ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/1999/242/oj). Hasonlóképpen, a 101. cikk (1) bekezdésében foglalt tilalom csak addig alkalmazandó, ameddig a megállapodás korlátozó céllal vagy hatással rendelkezik.

(196) A Szerződés 101. cikke (3) bekezdésének első feltétele a megállapodásból eredő objektív előnyök értékelését igényli. Az ilyen hatékonyságnövekedésre példák ezen iránymutatás 2.2. szakaszában találhatók.

(197) A Szerződés 101. cikke (3) bekezdésének harmadik feltétele megköveteli, hogy a megállapodás ne írjon elő olyan korlátozásokat, amelyek nem nélkülözhetetlenek a megállapodás objektív előnyeinek eléréséhez. A nélkülözhetetlenségi feltétel teljesülésének értékelésekor a Bizottság különösen azt fogja vizsgálni, hogy az egyedi korlátozások folytán hatékonyabban végezhető-e a szóban forgó tevékenység, mint a szóban forgó korlátozás hiányában. Ezen értékelés során figyelembe kell venni a feleket érintő piaci feltételeket és realitásokat. A 101. cikk (3) bekezdésére hivatkozó vállalkozásoknak nem kell feltételezett vagy elméleti alternatívákat megfontolniuk. Szükséges azonban kifejteniük és igazolniuk, hogy a látszólag reálisabb és lényegesen kevésbé korlátozó alternatívák miért lennének lényegesen kevésbé hatékonyak. Nélkülözhetetlennek akkor minősül a szóban forgó korlátozás, ha a kereskedelmileg reálisnak és kevésbé korlátozó alternatívának tűnő feltételek alkalmazása jelentős hatékonyságvesztéshez vezetne. Bizonyos esetekben szükséges lehet annak vizsgálata is, hogy maga a megállapodás nélkülözhetetlen-e a hatékonyságnövekedés eléréséhez. A két fél közötti egyszerű licenciába adás esetében általában nem szükséges túlmenni az egyedi korlátozások nélkülözhetetlenségének vizsgálatán. Önmagában véve a hasznosítási megállapodásnak rendszerint nincs kevésbé korlátozó alternatívája.

(198) A Szerződés 101. cikke (3) bekezdésének második feltétele megköveteli, hogy a fogyasztók méltányos módon részesüljenek az előnyökből. Ez magában foglalja, hogy a licenc alapján előállított termékek fogyasztóinak legalább a megállapodás kedvezőtlen hatásainak megfelelő mértékű kompenzációban kell részesülniük ([99]). Ez azt jelenti, hogy a hatékonyságnövekedésnek teljesen ki kell egyenlítenie a megállapodás által az árakban, a kibocsátásban és más lényeges tényezőkben valószínűleg okozott kedvezőtlen hatást. Ez történhet az érintett vállalkozások költségszerkezetének az árak csökkenéséhez vezető változásával, vagy a fogyasztók új vagy továbbfejlesztett termékekhez való hozzáférésének biztosításával, ami ellentételezi az esetleges áremelkedést ([100]).

(199) A Szerződés 101. cikke (3) bekezdésének utolsó feltétele előírja, hogy a megállapodás az érintett termékek jelentős része tekintetében ne tegye lehetővé a felek számára a verseny megszüntetését. Ez feltételezi a piacon továbbra is fennálló versenynyomás és a megállapodás által a verseny ilyen forrásaira gyakorolt hatás elemzését. E feltétel alkalmazásakor figyelembe kell venni a 101. cikk (3) bekezdése és a 102. cikk közötti kapcsolatot. Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a 101. cikk (3) bekezdésének alkalmazása nem zárhatja ki a Szerződés 102. cikkének alkalmazását ([101]). Ezen túlmenően, mivel a 101. és a 102. cikk egyaránt a tényleges piaci verseny fenntartását szolgálja, az egységesség a 101. cikk (3) bekezdésének olyan értelmezését kívánja meg, amely kizárja a kivétel szabályának azon korlátozó megállapodásokra történő alkalmazását, amelyek erőfölénnyel való visszaélést valósítanak meg ([102]). Az, hogy a megállapodás lényegesen korlátozza a versenyt egy releváns paraméter tekintetében, nem jelenti szükségszerűen azt, hogy a verseny a 101. cikk (3) bekezdésének értelmében megszűnne. A technológiai egyesülés például iparági szabvány létrejöttét eredményezhet, ami olyan helyzethez vezet, ahol a technológiai formátumok között csekély a verseny. Amint a legfontosabb piaci szereplők elfogadnak egy meghatározott formátumot, az alternatív formátumok számára a hálózati hatások következtében nagyon nehézzé válhat a túlélés. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a *de facto* ágazati szabvány létrehozása a 101. cikk (3) bekezdésének utolsó feltétele értelmében mindig megszünteti a versenyt, különösen akkor, ha a szállítók továbbra is szabadon versenyezhetnek az ár, a minőség, a választék, az innováció és a termékjellemzők terén.

([99]) Lásd a 9. lábjegyzetben hivatkozott, a Szerződés 81. cikke (3) bekezdésének alkalmazásáról szóló iránymutatás 85. pontját.

([100]) Uo., 98. és 102. pont.

([101]) Lásd analógia útján a Bíróság C-395/96. P. sz. és C-396/96. P. sz., Compagnie Maritime Belge kontra Bizottság egyesített ügyekben 2000. március 16-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2000:132) 130. pontját. Hasonlóképpen, a 101. cikk (3) bekezdésének alkalmazása nem zárja ki a Szerződés áruk, szolgáltatások, személyek és tőke szabad mozgására vonatkozó szabályainak az alkalmazását. E szabályok bizonyos körülmények között alkalmazandók a 101. cikk értelmében vett megállapodásokra, határozatokra és összehangolt magatartásokra. Lásd e tekintetben a Bíróság C-309/99. sz., Wouters ügyben 2002. február 19-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2002:98) 120. pontját.

([102]) Lásd e tekintetben az Elsőfokú Bíróság T-51/89. sz., Tetra Pak (I) ügyben 1990. július 10-én hozott ítéletét (ECLI:EU:C:1990:41). Lásd még az ezen iránymutatás 9 lábjegyzetében hivatkozott, a Szerződés 81. cikke (3) bekezdésének alkalmazásáról szóló iránymutatás 106. pontját.

4.2. *A Szerződés 101. cikkének alkalmazása a licenckorlátozások különböző típusaira*

(200) Ez a szakasz a technológiaátadási megállapodásokban általában szereplő korlátozások különböző típusaival foglalkozik. Az ezen iránymutatás más szakaszaiban, és főként a különösen súlyos korlátozásokról szóló 3.4. és a nem mentesülő korlátozásokról szóló 3.5. szakaszban már tárgyalt korlátozásokkal ez a szakasz csak röviden foglalkozik.

(201) Ez a szakasz egyaránt tárgyalja a versenytársak közötti és a nem versenytársak közötti megállapodásokat. A versenytársak közötti megállapodások vonatkozásában adott esetben különbséget kell tenni a kölcsönös és a nem kölcsönös megállapodások között. A nem versenytársak közötti megállapodások esetében nincs szükség ilyen különbségtételre. Ha a vállalkozások sem ténylegesen, sem potenciálisan nem versenytársak az érintett technológiapiacon vagy a licenc tárgyát képező technológiát tartalmazó termékek piacán, a kölcsönös licenc gyakorlati szempontból semmiben sem különbözik két különálló licenctől. Eltérő a helyzet az olyan megállapodások esetében, amelyekkel a felek közösen technológiacsomagot állítanak össze, majd azt harmadik felek számára licenciába adják. Az ilyen megállapodásokkal ez a szakasz foglalkozik.

(202) Ez a szakasz nem terjed ki a technológiaátadási megállapodásokban szereplő azon kötelezettségekkel, amelyek általában nem korlátozzák a versenyt a Szerződés 101. cikkének (1) bekezdése értelmében. E kötelezettségek közé tartoznak például a következők:

(a) titoktartási kötelezettségek;

(b) a hasznosításba vevők számára az allicencia-adást tiltó kötelezettség;

(c) a licenc tárgyát képező technológiai jogok használatától való tartózkodás kötelezettsége a megállapodás lejártát követően, feltéve, hogy a licenc tárgyát képező technológiai jogok érvényesek és hatályosak maradnak;

(d) a hasznosítást engedélyezőnek történő segítségnyújtás kötelezettsége a licenciába adott szellemitulajdon-jogok érvényesítése terén;

(e) minimumjogdíjak fizetésére, továbbá a licenc tárgyát képező technológiát tartalmazó termékek minimummennyiségének előállítására irányuló kötelezettség;

(f) a hasznosítást engedélyező védjegyének használatára, vagy a hasznosítást engedélyező nevének a terméken való feltüntetésére vonatkozó kötelezettség.

4.2.1. **Jogdíjfizetési kötelezettségek**

(203) A technológiaátadási megállapodás szerződő felei rendszerint szabadon határozhatják meg a hasznosításba vevő által fizetendő jogdíjat és annak fizetési módját, anélkül, hogy ez a Szerződés 101. cikkének (1) bekezdésébe ütközne. Ez az elv a versenytársak közötti és a nem versenytársak közötti megállapodásokra egyaránt alkalmazandó. A jogdíjfizetési kötelezettségek ölthetik egyösszegű átalányfizetés, az eladási ár egy részének átengedése vagy a licenc tárgyát képező technológiát tartalmazó minden egyes termék után járó, rögzített összeg fizetésének formáját. Ha a licenc tárgyát képező technológia a végső termékbe foglalt inputot tartalmaz, általában nem versenykorlátozó az, ha a jogdíjakat a végtermék ára alapján számítják ki, feltéve, hogy a végtermék tartalmazza a licenc tárgyát képező technológiát ([103]). Szoftverlicenc esetében általában összeegyeztethető a 101. cikk (1) bekezdésével, ha a jogdíj a felhasználók számán alapul, vagy azt gépenkénti alapon számítják ki.

(204) A csoportmentességen kívül a versenytársak közötti technológiaátadási megállapodások jogdíjra vonatkozó rendelkezései korlátozhatják a versenyt a Szerződés 101. cikkének (1) bekezdése értelmében, ha a versenytársak jogdíjfizetéssel járó keresztlicencia-szerződéseket kötnek, és a jogdíjak aránytalanok a licenc piaci értékéhez képest, valamint ha a felek hasonló költségszerkezettel rendelkeznek, vagy ha az ilyen jogdíjak jelentős hatást gyakorolnak a piaci árakra. Annak értékelésekor, hogy a jogdíjak aránytalanok-e, szükséges vizsgálni azokat a jogdíjakat, amelyeket a termékpiacon más hasznosításba vevők fizetnek ugyanazon vagy helyettesítő technológiákért. Ilyen esetekben nem valószínű, hogy teljesülnek a 101. cikk (3) bekezdésének feltételei.

([103]) Ez nem érinti a Szerződés 102. cikkének a jogdíjak megállapítására történő esetleges alkalmazását (lásd a Bíróság C-27/76. sz., United Brands ügyben 1978. február 14-én hozott ítéletének [ECLI:EU:C:1978:22] 250. pontját; lásd még a Bíróság C-385/07. P. sz., Der Grüne Punkt – Duales System Deutschland GmbH ügyben 2009. július 16-án hozott ítéletének [ECLI:EU:C:2009:456] 142. pontját).

(205) A csoportmentesség csak a technológiaátadási megállapodásokra vonatkozik, amennyiben a megállapodás alapján licenciába adott technológiai jogok érvényesek és hatályosak. Azok a megállapodások azonban, amelyek a licenc tárgyát képező technológiai jogok érvényességi idején túlnyúló jogdíjfizetési kötelezettségeket tartalmaznak, nem feltétlenül korlátozzák a versenyt a Szerződés 101. cikkének (1) bekezdése értelmében, különösen akkor, ha a hasznosításba vevő szabadon felmondhatja a megállapodást. Az ilyen típusú rendelkezés például lehetővé teheti a hasznosításba vevő számára, hogy a jogdíjakat hosszabb időszakra terítse szét. Ha a licenc tárgyát képező technológiai jogok lejárta után harmadik felek jogilag képesek a technológia hasznosítására és megfelelő versenynyomás gyakorlására a piacon, a lejáratot követően fizetendő jogdíjak valószínűleg nem korlátozzák a versenyt a 101. cikk (1) bekezdése értelmében ([104]). Bizonyos körülmények között azonban az ilyen kötelezettségek korlátozhatják a versenyt, például akkor, ha a jogok lejártakor a megállapodás felmondása jelentősen akadályozná a hasznosításba vevőt abban, hogy továbbra is tevékenykedjen a piacon, és harmadik felek nem gyakorolnak kellő versenynyomást (például a magas belépési korlátok miatt) ([105]).

(206) A nem versenytársak közötti megállapodások esetén a csoportmentesség kiterjed azokra a megállapodásokra, amelyek esetében a jogdíjat a licenc tárgyát képező technológiával gyártott termékek és a harmadik felektől licenciába vett technológiával gyártott termékek együttes figyelembevételével számítják ki. Az ilyen megállapodások megkönnyíthetik a jogdíjak kiszámítását. Vezethetnek azonban kizáráshoz is azáltal, hogy növelik a harmadik felektől származó input felhasználásának költségeit, és így a versenytilalmi kötelezettséghez hasonló hatásúak lehetnek. Ha a jogdíjakat nemcsak a licenc tárgyát képező technológiával előállított termékek után kell fizetni, hanem a harmadik felek technológiájával előállított termékek után is, akkor a jogdíjak ez utóbbi termékek költségeit növelni, a harmadik felek technológiája iránti keresletet pedig csökkenteni fogják. A csoportmentesség hatályán kívül ezért meg kell vizsgálni, hogy a korlátozásnak van-e kizáró hatása. E célból helyénvaló az ezen iránymutatás 4.2.7. szakaszában meghatározott elemzési keret használata. Érzékelhető kizáró hatások esetében az ilyen megállapodások a Szerződés 101. cikkének (1) bekezdésébe ütköznek, és valószínűsíthetően nem teljesítik a 101. cikk (3) bekezdésének feltételeit, kivéve, ha nincs más gyakorlati mód a jogdíjak kiszámítására és fizetésük nyomon követésére.

4.2.2. **Kizárólagos licenc és eladási korlátozások**

(207) Ezen iránymutatás alkalmazásában hasznos megkülönböztetni egymástól az adott területen belüli gyártásra vonatkozó korlátozásokat (kizárólagos vagy egyedüli licenc) és a licenc tárgyát képező technológiát tartalmazó termékeknek egy adott területre és/vagy egy adott vevőcsoportnak történő eladására vonatkozó korlátozásokat (eladási korlátozások).

4.2.2.1. *Kizárólagos és egyedüli licencek*

(208) A „kizárólagos licenc” azt jelenti, hogy maga a hasznosítást engedélyező – általában, vagy meghatározott területen történő meghatározott használat vonatkozásában – nem jogosult a licenc tárgyát képező technológiai jogok alapján gyártani, és harmadik felek számára sem jogosult az említett jogokat licenciába adni. Ilyen esetekben a hasznosításba vevő az egyetlen olyan fél, amely jogosult arra, hogy a licenc tárgyát képező technológiai jogok alapján gyártási tevékenységet folytasson az adott felhasználásra vagy az érintett területen.

(209) Az egyedüli licenc azt jelenti, hogy a hasznosítást engedélyező vállalja, hogy nem ad engedélyt harmadik feleknek az adott területen belüli gyártásra, hanem fenntartja magának a jogot arra, hogy a licenc tárgyát képező technológia felhasználásával saját maga folytasson gyártási tevékenységet.

(210) Ha a hasznosítást engedélyező vállalja, hogy egy adott területen belül saját maga nem gyárt, és másoknak sem ad licencet a gyártásra, ez a terület az egész világ vagy annak bármely része lehet.

(211) A kizárólagos és egyedüli licencet gyakran olyan értékesítési korlátozások kísérik, amelyek területileg korlátozzák, hogy a felek hol értékesíthetik a licenc tárgyát képező technológiát tartalmazó termékeket.

(212) A versenytársak közötti kölcsönös kizárólagos licenciaadás a TTBER 4. cikke (1) bekezdésének c) pontjában meghatározott piac- és ügyfélmegosztás egyik formája. A versenytársak közötti kölcsönös egyedüli licenciaadás azonban csoportmentességben részesül a 20 %-os piaci részesedési küszöbértékig. Egy ilyen megállapodás értelmében a felek kölcsönösen kötelezettséget vállalnak arra, hogy nem adják licenciába versengő technológiáikat harmadik feleknek, azzal, hogy e technológiákat továbbra is használhatják. Amennyiben a felek jelentős piaci erővel rendelkeznek, az ilyen megállapodások elősegíthetik az összejátszást annak biztosítása révén, hogy a piacon a felek a licenc tárgyát képező technológiákon alapuló kibocsátás egyedüli forrásai.

([104]) Lásd a Bíróság C-567/14. sz., Genentech ügyben 2016. július 7-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2016:526) 39. és 40. pontját.
([105]) Lásd még a (124) és azt követő pontokat.

(213) A versenytársak közötti nem kölcsönös, kizárólagos licenciaadás csoportmentességben részesül a 20 %-os piaci részesedési küszöbértékig. A piaci részesedési küszöbérték felett a kizárólagos licenciaadás korlátozó hatásokkal járhat; minél nagyobb az egyik fél piaci ereje, annál nagyobb a korlátozó hatások valószínűsége. Amennyiben a kizárólagos licenc az egész világra szól, ez magában foglalja azt, hogy a hasznosítást engedélyező kilép a piacról. Ha a kizárólagosság egy konkrét területre – például valamely tagállamra – korlátozódik, a megállapodás azzal jár, hogy a hasznosítást engedélyező a szóban forgó területen belül tartózkodik a licenc tárgyát képező technológiát tartalmazó áruk és szolgáltatások előállításától. Az ilyen kizárólagos licencek értékeléséhez figyelembe kell venni a hasznosítást engedélyező és a hasznosításba vevő piaci erejét. Ha mindkét fél termékpiaci helyzete korlátozott, és a hasznosítást engedélyező nem képes hatékonyan hasznosítani a technológiát a hasznosításba vevő területén, nem valószínű, hogy a megállapodás a 101. cikk (1) bekezdésének hatálya alá tartozik. Különleges eset áll fenn, amikor a hasznosítást engedélyező és a hasznosításba vevő csak a technológiapiacon versenyez. A hasznosítást engedélyező például egy kutatóintézet vagy egy kutatással foglalkozó kisvállalkozás, például egy spin-off vállalkozás, amely csak a technológiapiacon versenyez a hasznosításba vevővel, és nem rendelkezik a licenc tárgyát képező technológiát tartalmazó termékek hatékony forgalomba hozatalához szükséges termelési és forgalmazási képességekkel. Ilyen esetekben a hasznosítást engedélyező nem képes hatékonyan versenyezni a downstream termékpiacon. Következésképpen a kizárólagos licenc valószínűleg nem korlátozza a versenyt a 101. cikk (1) bekezdése értelmében, feltéve, hogy a hasznosításba vevő nem rendelkezik jelentős piaci erővel a termékpiacon.

(214) A nem versenytársak közötti kizárólagos licenciába adás – amennyiben a Szerződés 101. cikkének (1) bekezdésébe ütközik – valószínűleg teljesíti a 101. cikk (3) bekezdésének feltételeit. A kizárólagos licenc gyakran ahhoz szükséges, hogy ösztönözze a hasznosításba vevőt a licenc tárgyát képező technológiába történő beruházásra, és a termék mielőbbi forgalomba hozatalára. Ez a helyzet különösen akkor, ha a hasznosításba vevőnek jelentős beruházásokat kell eszközölnie a licenc tárgyát képező technológia továbbfejlesztésébe. Miután a hasznosításba vevő kereskedelmi sikert aratott a licenc tárgyát képező technológiával, a kizárólagosság elleni beavatkozás megfosztaná a hasznosításba vevőt a beruházásából származó pénzügyi megtérülésétől, ami hátrányos lenne a versenyre, a technológia terjedésére és az innovációra. A Bizottság ezért csak kivételesen fog fellépni a nem versenytársak közötti megállapodásokban szereplő kizárólagos licenciába adás ellen, függetlenül a licenc területi hatályától.

(215) Ha azonban a hasznosításba vevő már rendelkezik házon belüli gyártáshoz használt helyettesítő technológiával, előfordulhat, hogy a kizárólagos licenc nem szükséges a hasznosításba vevő arra való ösztönzéséhez, hogy forgalomba hozzon egy terméket. Ilyen esetekben azonban a kizárólagos licenc a Szerződés 101. cikkének (1) bekezdésébe ütközhet, különösen ha a hasznosításba vevő piaci erővel bír a termékpiacon. Az indokolható beavatkozás fő esete az, ha erőfölényben lévő hasznosításba vevő kap kizárólagos licencet egy vagy több versengő technológiára. Az ilyen megállapodások valószínűleg a 101. cikk (1) bekezdésébe ütköznek, és valószínűleg nem teljesítik a 101. cikk (3) bekezdésének feltételeit. A 101. cikk (1) bekezdése alkalmazásának feltétele, hogy a technológiapiacra való belépés nehéz legyen, és a licenc tárgyát képező technológia a piaci verseny valódi forrását képezze. Ilyen körülmények között egy kizárólagos licenc kizárhatja a harmadik fél hasznosításba vevőket, növelheti a belépési korlátokat és lehetővé teheti a hasznosításba vevő számára piaci erejének megőrzését vagy fokozását.

(216) A keresztlicencia-megállapodások, amelyekkel két vagy több fél megállapodik abban, hogy technológiáikat kizárólag egymásnak adják licencbe, harmadik feleknek pedig nem adnak licencet, sajátos aggályokat vetnek fel, ha a keresztlicencből eredő technológiacsomag egy *de facto* iparági szabványt hoz létre, amelyhez harmadik feleknek is hozzá kell férniük ahhoz, hogy ténylegesen részt vegyenek a piaci versenyben. Ilyen esetekben a megállapodás az abban részt vevők számára fenntartott, zárt szabványt hoz létre. A Bizottság az ilyen megállapodásokat a technológiai egyesülésekre vonatkozó elveknek megfelelően fogja értékelni (lásd ezen iránymutatás 4.4. szakaszát). Az ilyen szabványt támogató technológiákat általában tisztességes, észszerű és megkülönböztetéstől mentes feltételek mellett kell licenciába adni harmadik feleknek ([106]), az alkalmazandó szabványkidolgozási folyamattal összhangban ([107]). Ha a megállapodás felei valamely meglévő termékpiacon versenyeznek harmadik felekkel, és a megállapodás erre a termékpiacra vonatkozik, egy zárt szabvány valószínűleg lényeges kizáró hatásokkal rendelkezik. Ez a kedvezőtlen versenyhatás csak úgy kerülhető el, ha harmadik feleknek is adnak licencet.

([106]) E tekintetben lásd a Bizottság közleményét a Canon kontra Kodak ügyben (HL C 330., 1997.11.1., 10. o.) és a következő dokumentumban hivatkozott IGR Stereo Television ügyet: Európai Bizottság, Tizenegyedik jelentés a versenypolitikáról – Közzétéve az Európai Közösségek 1981. évi tevékenységeiről szóló tizenötödik általános jelentéssel összefüggésben, az Európai Unió Kiadóhivatala, 1982., 94. pont.

([107]) Lásd még a horizontális megállapodásokról szóló iránymutatás 7. fejezetében a szabványosításról szóló útmutatást.

4.2.2.2. *Értékesítési korlátozások*

(217) Az értékesítési korlátozások tekintetében is fontos különbséget tenni a versenytársak közötti és a nem versenytársak közötti licenciába adás között.

(218) Versenytársak közötti kölcsönös megállapodásban az egyik vagy mindkét félre rótt, aktív vagy passzív értékesítési korlátozások a TTBER 4. cikke (1) bekezdésének c) pontja értelmében különösen súlyos versenykorlátozásoknak minősülnek. Az ilyen értékesítési korlátozások a 101. cikk (1) bekezdésébe ütköznek, és valószínűleg nem teljesítik a 101. cikk (3) bekezdésének feltételeit. Ezeket a korlátozásokat rendszerint piacfelosztásnak tekintik, mivel megakadályozzák az érintett felet az azon területekre vagy vevőcsoportok részére történő aktív és passzív eladásban, amelyet vagy akiket a megállapodás hiányában ténylegesen kiszolgált, vagy reálisan kiszolgálhatott volna.

(219) A versenytársak közötti nem kölcsönös megállapodások esetében a csoportmentesség vonatkozik a másik fél számára fenntartott kizárólagos területre vagy kizárólagos vevőcsoportnak történő, a hasznosításba vevő vagy a hasznosítást engedélyező általi aktív és/vagy passzív értékesítés korlátozására 20 %-os piaci részesedési küszöbértékig (lásd a TTBER 4. cikke (1) bekezdése c) pontjának i. alpontját). A piaci részesedési küszöbérték felett az ilyen eladási korlátozások a Szerződés 101. cikkének (1) bekezdésébe ütköznek, ha a felek egyike vagy mindkét fél jelentős piaci erővel rendelkezik. Előfordulhat azonban, hogy az ilyen korlátozások nélkülözhetetlenek az értékes technológiák terjedéséhez, és ezért eleget tehetnek a 101. cikk (3) bekezdésének feltételeinek. Ez az eset állhat fenn, ha a hasznosítást engedélyező piaci helyzete viszonylag gyenge azon a területen, ahol maga hasznosítja a technológiát. Ilyen esetekben a hasznosításba vevő aktív értékesítésének korlátozásai nélkülözhetetlenek lehetnek ahhoz, hogy a hasznosítást engedélyezőt licenciába adásra ösztönözzék. Ilyen korlátozások hiányában a hasznosítást engedélyező számára fennállna annak veszélye, hogy fő tevékenységi területén aktív versennyel kell szembenéznie. Hasonlóképpen nélkülözhetetlenek lehetnek a hasznosítást engedélyező általi aktív eladás vonatkozásában kikötött korlátozások, különösen akkor, ha a hasznosításba vevő piaci helyzete viszonylag gyenge a számára kijelölt területen, és jelentős beruházásokat kell eszközölnie a licenc tárgyát képező technológia tényleges hasznosítása érdekében.

(220) A csoportmentesség alkalmazandó az olyan más hasznosításba vevő számára kijelölt terület vagy vevőcsoportok vonatkozásában kikötött aktív értékesítési korlátozásokra is, aki nem volt a hasznosítást engedélyező versenytársa a technológiaátadási megállapodás megkötésekor. Ez azonban csak akkor alkalmazandó, ha a megállapodás nem kölcsönös (lásd a TTBER 4. cikke (1) bekezdése c) pontjának ii. alpontját). A piaci részesedési küszöbérték felett az ilyen aktív értékesítési korlátozások valószínűleg a Szerződés 101. cikkének (1) bekezdésébe ütköznek, ha a felek jelentős piaci erővel rendelkeznek. A korlátozás mindazonáltal a 101. cikk (3) bekezdésének értelmében valószínűleg nélkülözhetetlen arra az időtartamra, amely ahhoz szükséges, hogy a védett hasznosításba vevő betörjön az új piacra és kiépítse piaci jelenlétét a kijelölt területen vagy a kijelölt vevőcsoport irányában. Az aktív értékesítések elleni védelem lehetővé teszi a hasznosításba vevő számára azon aszimmetria leküzdését, amivel amiatt szembesül, hogy bizonyos hasznosításba vevők a hasznosítást engedélyező versenytársai, és így már megszilárdult a piaci helyzetük. A TTBER 4. cikke (1) bekezdésének c) pontja értelmében különösen súlyos korlátozásnak minősülnek a kizárólag egy másik hasznosításba vevő számára kijelölt terület vagy vevőcsoportok vonatkozásában a hasznosításba vevőkre rótt passzív értékesítési korlátozások.

(221) A nem versenytársak közötti megállapodások esetében a hasznosításba vevő azon képességének korlátozása, hogy aktív és passzív értékesítést végezzen a kizárólag a hasznosítást engedélyező számára fenntartott területre vagy vevőcsoport részére, a 30 %-os piaci részesedési küszöbértékig csoportmentességben részesül. E küszöbérték felett az ilyen korlátozások egyedi értékelést igényelnek. Bizonyos esetekben kívül eshetnek a Szerződés 101. cikke (1) bekezdésének hatályán, vagy megfelelhetnek a 101. cikk (3) bekezdésében foglalt feltételeknek, például ha értékes technológiák terjesztéséhez objektíve szükségesek. Ez az eset állhat fenn, ha a hasznosítást engedélyező piaci helyzete viszonylag gyenge azon a területen, ahol maga hasznosítja a technológiát. Ilyen esetekben a hasznosításba vevő aktív értékesítési képességének korlátozása elengedhetetlen lehet ahhoz, hogy a hasznosítást engedélyezőt a licenciába adásra ösztönözzék. Ilyen korlátozások hiányában a hasznosítást engedélyező számára fennállna annak veszélye, hogy fő tevékenységi területén aktív versennyel kell szembenéznie. Más esetekben előfordulhat, hogy a hasznosításba vevőre rótt eladási korlátozások a 101. cikk (1) bekezdésébe ütköznek és nem teljesítik a 101. cikk (3) bekezdésében foglalt feltételeket. Valószínűleg ez a helyzet akkor, ha a hasznosítást engedélyezőnek önmagában jelentős piaci ereje van, illetve ha az együttesen erős piaci helyzetben lévő hasznosítást engedélyezők által kötött több hasonló megállapodás halmozott hatással bír.

(222) A nem versenytársak közötti megállapodások esetében azonban, amennyiben a hasznosítást engedélyező szelektív forgalmazási rendszert működtet egy adott területen, nem megengedett e rendszernek a kizárólagos területi vagy vevőcsoport-kijelölésekkel való ötvözése, amennyiben ez a végfelhasználók részére történő aktív vagy passzív értékesítések korlátozásához vezetne. A fentiekben leírtak ötvözése a TTBER 4. cikke (2) bekezdésének c) pontja értelmében különösen súlyos korlátozásnak minősülne (lásd az iránymutatás (151) pontját).

(223) A hasznosítást engedélyezőre rótt és a Szerződés 101. cikke (1) bekezdésének hatálya alá tartozó eladási korlátozások valószínűleg teljesítik a 101. cikk (3) bekezdésének feltételeit, kivéve, ha a hasznosítást engedélyező technológiájának nincsenek tényleges alternatívái a piacon, vagy az ilyen alternatívákat a hasznosításba vevő harmadik felektől veszi licenciába. Az ilyen korlátozások – és különösen az aktív értékesítési korlátozások – a 101. cikk (3) bekezdése értelmében valószínűleg nélkülözhetetlenek ahhoz, hogy a hasznosításba vevőt a licenc tárgyát képező technológiát tartalmazó termékek előállításába, forgalmazásába és eladásába történő beruházásra késztessék. Valószínű, hogy a hasznosításba vevő beruházásokra való ösztönzése jelentősen csökkenne, ha közvetlen versennyel szembesülne a hasznosítást engedélyező részéről, akinek termelési költségeit nem terheli a jogdíjfizetés, ami valószínűleg az optimálisnál alacsonyabb szintű beruházáshoz vezet.

(224) Ami a nem versenytársak közötti megállapodásokban foglalt, a hasznosításba vevő azon képességére vonatkozó korlátozásokat illeti, hogy aktív értékesítést végezzen olyan területekre vagy vevőcsoportok részére, amelyeket kizárólag más hasznosításba vevők számára jelöltek ki, ezek a korlátozások a 30 %-os piaci részesedési küszöbértékig csoportmentességben részesülnek. E határérték felett az ilyen korlátozások egyedi értékelést igényelnek. Ha a hasznosításba vevő jelentős piaci erővel rendelkezik, e korlátozások akadályozhatják a technológián belüli versenyt, és valószínűleg a Szerződés 101. cikke (1) bekezdésének hatálya alá tartoznak. Az ilyen korlátozások azonban teljesíthetik a 101. cikk (3) bekezdésének feltételeit, ha szükségesek a potyautas-jelenség megakadályozásához és ahhoz, hogy a hasznosításba vevőt ösztönözzék a licenc tárgyát képező technológiának a területén belüli hatékony hasznosításához szükséges beruházásokra, és előmozdítsák a licenc tárgyát képező termék eladását. A passzív értékesítési korlátozásokat a TTBER 4. cikke (2) bekezdésének b) pontja különösen súlyos korlátozásnak minősíti (lásd a fenti (144)–(151) pontot). Az ilyen korlátozások általában valószínűleg nem felelnek meg a 101. cikk (3) bekezdésében foglalt feltételeknek.

4.2.3. **Kibocsátási korlátozások**

(225) A versenytársak közötti technológiaátadási megállapodásokban szereplő kölcsönös kibocsátási korlátozások a TTBER 4. cikke (1) bekezdése b) pontjában meghatározott, különösen súlyos korlátozásnak minősülnek (lásd az iránymutatás (128) pontját). A 4. cikk (1) bekezdésének b) pontja nem terjed ki a licenc tárgyát képező technológiára vonatkozó azon kibocsátási korlátozásokra, amelyeket a hasznosításba vevővel szemben nem kölcsönös megállapodásban, vagy a hasznosításba vevők csupán egyikével szemben kölcsönös megállapodásban kötöttek ki. Az ilyen korlátozások csoportmentességben részesülnek a 20 %-os piaci részesedési küszöbértékig. E küszöbérték felett a kibocsátási korlátozások egyedi értékelést igényelnek. Az ilyen korlátozások a Szerződés 101. cikkének (1) bekezdése értelmében korlátozhatják a versenyt, amennyiben a felek jelentős piaci erővel rendelkeznek. Valószínűleg azonban a 101. cikk (3) bekezdése érvényesül azokban az esetekben, amelyekben a hasznosítást engedélyező technológiája lényegesen jobb, mint a hasznosításba vevő technológiája, és a kibocsátási korlátozás lényegesen meghaladja a hasznosításba vevőnek a megállapodás megkötése előtti kibocsátását. Ebben az esetben a kibocsátási korlátozás hatása még a kereslet növekedését mutató piacokon is korlátozott. A Szerződés 101. cikke (3) bekezdésének alkalmazásakor figyelembe kell venni azt is, hogy az ilyen korlátozások szükségesek lehetnek ahhoz, hogy a hasznosítást engedélyezőt technológiájának a lehető legszélesebb körben történő terjesztésére ösztönözzék. Előfordulhat például, hogy a hasznosítást engedélyező vonakodik attól, hogy licencet adjon versenytársainak, ha nem korlátozhatja a licencet egy meghatározott kapacitással rendelkező konkrét gyártási helyszínre (helyi licenc). Amennyiben a technológiaátadási megállapodás az egymást kiegészítő eszközök valódi integrációjához vezet, a hasznosításba vevőre rótt kibocsátási korlátozások teljesíthetik a 101. cikk (3) bekezdésének feltételeit. Valószínűleg azonban nem ez a helyzet, ha a felek jelentős piaci erővel rendelkeznek.

(226) A nem versenytársak közötti technológiaátadási megállapodásokban kikötött kibocsátási korlátozások csoportmentességben részesülnek a 30 %-os piaci részesedési küszöbértékig. E küszöbérték felett a hatások egyedi vizsgálatára van szükség. A nem versenytársak közötti megállapodásokban a hasznosításba vevőkre rótt kibocsátási korlátozások jelentette legfontosabb versenykockázatot a hasznosításba vevők közötti, technológián belüli verseny csökkenése képezi. Az ilyen versenyellenes hatások jelentősége függ a hasznosítást engedélyező és a hasznosításba vevők piaci helyzetétől, valamint attól, hogy a kibocsátási korlátozás mennyiben akadályozza a hasznosításba vevőt a licenc tárgyát képező technológiát tartalmazó termékek iránti kereslet kielégítésében.

(227) Ha a kibocsátási korlátozások kizárólagos területekkel vagy kizárólagos vevőcsoportokkal párosulnak, a korlátozó hatások fokozódnak. A korlátozások két fajtájának együttes fennállása valószínűbbé teszi, hogy a megállapodás a piacok felosztását szolgálja.

(228) A nem versenytársak közötti megállapodásban a hasznosításba vevőre rótt kibocsátási korlátozásoknak lehetnek versenytámogató hatásai is azáltal, hogy támogatják a technológia terjedését. A hasznosítást engedélyezőnek a technológia szállítójaként alapvetően szabadon kellene tudnia meghatározni a hasznosításba vevő által a licenc tárgyát képező technológiával előállított kibocsátást. Ha a hasznosítást engedélyezők nem határozhatnák meg szabadon a hasznosításba vevők kibocsátását, számos technológiaátadási megállapodás már eleve létre sem jönne,

ami kedvezőtlen hatással lenne a technológiák terjedésére. Valószínűleg ez az eset különösen akkor, ha a hasznosítást engedélyező maga is gyártó, mivel a hasznosításba vevő kibocsátása visszakerülhet a hasznosítást engedélyező fő működési területére, és így közvetlen hatást gyakorolhat e tevékenységekre. Másrészről kevésbé valószínű, hogy a kibocsátási korlátozások szükségesek a hasznosítást engedélyező technológiájának elterjedéséhez, ha olyan eladási korlátozással párosulnak, amely megtiltja a hasznosításba vevőnek a hasznosítást engedélyező részére fenntartott területre vagy vevőcsoportnak történő eladást.

4.2.4. **Alkalmazási területre vonatkozó korlátozások**

(229) Az alkalmazási terület korlátozása esetén a licenc tárgyát képező technológia hasznosításba vevő általi használata egy vagy több műszaki alkalmazási területre, termékpiacra vagy ipari ágazatra korlátozódik. Ez azt jelenti, hogy a licenciavevő csak az említett konkrét területeken használhatja a licenc tárgyát képező technológiai jogokat. Egy iparág több termékpiacot is magába foglalhat, valamely termékpiac egy részét azonban nem. Ugyanaz a technológia gyakran használható különböző termékek előállítására; ezek a termékek ugyanahhoz vagy különböző termékpiacokhoz is tartozhatnak. Például egy formázási technológia használható ugyanabban az ipari ágazatban műanyag palackok és műanyag üvegek előállítására, amelyek mindegyike egy külön termékpiachoz tartozik. Egyetlen termékpiac azonban több technikai alkalmazási területet is felölelhet. Egy csipkészlet készítésére szolgáló technológia például felhasználható legfeljebb négyprocesszoros, illetve négynél több processzoros csipkészlet előállításához is. Egy olyan licenc, amely a licenc tárgyát képező technológia használatát a legfeljebb négyprocesszoros csipkészlet gyártására korlátozza, a technikai alkalmazási terület korlátozásának minősül.

(230) Mivel az alkalmazási terület korlátozásai csoportmentességben részesülnek, és egyes vevőkorlátozások a TTBER 4. cikke (1) bekezdésének c) pontja, valamint 4. cikke (2) bekezdésének b) pontja értelmében különösen súlyos korlátozásnak minősülnek, fontos különbséget tenni a korlátozások két csoportja között (lásd még ezen iránymutatás (138) és (139) pontját). Vevőkorlátozás esetén a felek konkrét vevőcsoportokat határoznak meg, és korlátozzák az így meghatározott vevőcsoportok részére történő eladásaikat. Az, hogy egy alkalmazási területre vonatkozó korlátozás egy termékpiacon belül egyes vevőcsoportoknak felelhet meg, nem jelenti azt, hogy a korlátozást vevőkorlátozásnak kell minősíteni. Így például az, hogy egyes vevők elsősorban vagy kizárólagosan négynél több processzoros csipkészletet vásárolnak, nem jelenti azt, hogy a legfeljebb négyprocesszoros csipkészlet gyártására korlátozott licenc vevőkorlátozásnak minősülne. Az alkalmazási területet azonban objektív módon, a szerződés szerinti termék azonosított és jelentőséggel bíró technikai jellemzőire hivatkozással kell meghatározni.

(231) Mivel bizonyos kibocsátási korlátozások a TTBER 4. cikke (1) bekezdésének b) pontja értelmében különösen súlyos korlátozásoknak minősülnek, fontos megjegyezni, hogy az alkalmazási területre vonatkozó korlátozások nem tekintendők kibocsátási korlátozásoknak. Ennek az az oka, hogy az alkalmazási terület korlátozása nem akadályozza azt a kibocsátást, amelyet a hasznosításba vevő a licenc tárgyát képező alkalmazási területen előállíthat.

(232) Az alkalmazási területek – a földrajzi területekhez hasonlóan – kizárólagos vagy egyedüli licenc alapján is kijelölhetők a hasznosításba vevő számára. A kizárólagos és az egyedüli licenciába adás közötti különbségről – beleértve a hasznosítást engedélyező azon képességére gyakorolt hatást is, hogy az adott alkalmazási területen a licenc tárgyát képező technológiát hasznosítsa – lásd ezen iránymutatás 4.2.2.1. szakaszában foglalt magyarázatot. A versenytársak közötti licenciaadás vonatkozásában ez elsősorban azt jelenti, hogy a kölcsönös kizárólagos licenciába adás a TTBER 4. cikke (1) bekezdésének c) pontja értelmében különösen súlyos korlátozásnak minősül.

(233) Az alkalmazási terület korlátozásai járhatnak versenytámogató hatással a hasznosítást engedélyező arra való ösztönzése révén, hogy technológiájára olyan alkalmazások vonatkozásában adjon licencet, amelyek kívül esnek fő tevékenységi területén. Ha a hasznosítást engedélyező nem tudná megakadályozni a hasznosításba vevőket abban, hogy olyan területeken folytassanak tevékenységet, ahol a licenciaadó saját maga hasznosítja a technológiát, vagy ahol a technológia értéke még nem szilárdult meg, ez valószínűleg eltántorítaná a hasznosítást engedélyezőt a licenciába adástól, vagy magasabb jogdíjak felszámítására késztetné. Figyelembe kell venni azt is, hogy egyes ágazatokban a licenciába adásra gyakran a tervezési szabadság – bitorlási keresetek megelőzése révén történő – biztosítása érdekében kerül sor. A licenc hatókörén belül a hasznosításba vevő anélkül fejlesztheti saját technológiáját, hogy tartania kellene a hasznosítást engedélyező által indított bitorlási keresettől.

(234) A tényleges vagy potenciális versenytársak közötti megállapodásokban a hasznosításba vevőkkel szemben előírt, alkalmazási területre vonatkozó korlátozások csoportmentességben részesülnek a 20 %-os piaci részesedési küszöbértékig. A piaci részesedési küszöbérték felett az ilyen korlátozásokat egyedileg kell értékelni. A fő versenyaggályt annak kockázata jelenti, hogy a hasznosításba vevő többé nem lesz versenytényező a licenc tárgyát képező alkalmazási területen kívül. Ez a kockázat nagyobb a versenytársak közötti keresztlicenc esetében, ha a megállapodás az alkalmazási területre vonatkozó aszimmetrikus korlátozásokat tartalmaz. Az alkalmazási terület korlátozása akkor aszimmetrikus, ha az egyik félnek megengedett a licenc tárgyát képező technológia használata

egy adott ipari ágazatban, termékpiacon vagy alkalmazási területen, a másik fél számára pedig a másik licenc tárgyát képező technológia használata megengedett egy másik iparágban, termékpiacon vagy alkalmazási területen. Versenyjogi aggályok különösen akkor merülhetnek fel, ha a hasznosításba vevő a licenc tárgyát képező technológia használatához szükséges eszközökkel felszerelt termelőegységét egyúttal arra is használja, hogy a licenc tárgyát képező alkalmazási területen kívül, a saját technológiájának alkalmazásával állítson elő termékeket. Ha a megállapodás nyomán a hasznosításba vevő valószínűleg csökkenti a kibocsátást a licenc tárgyát képező alkalmazási területen kívül, a megállapodás valószínűleg a Szerződés 101. cikke (1) bekezdésének hatálya alá tartozik. Nem valószínű, hogy a 101. cikk (1) bekezdésének hatálya alá tartoznának az alkalmazási terület szimmetrikus korlátozásai, azaz az olyan megállapodások, amelyekkel a felek egymás technológiájának ugyanazon alkalmazási terület(ek)en történő hasznosítására kapnak licencet. Az ilyen megállapodások valószínűleg nem korlátozzák azt a versenyt, amely a megállapodás hiányában létezett. A 101. cikk (1) bekezdése valószínűleg olyan megállapodásokra sem alkalmazandó, amelyek pusztán képessé teszik a hasznosításba vevőt arra, hogy saját technológiáját anélkül fejlessze és hasznosítsa a licenc hatályán belül, hogy a hasznosítást engedélyező bitorlási kereseteitől kellene tartania. Ilyen esetekben az alkalmazási területre vonatkozó korlátozások önmagukban nem korlátozzák azt a versenyt, amely a megállapodás hiányában létezett. A megállapodás hiányában a hasznosításba vevő számára a licenc tárgyát képező alkalmazási területen kívül is fennállt a bitorlási keresetek kockázata. Ha azonban a hasznosításba vevő üzleti indok nélkül megszünteti vagy leépíti tevékenységét a licenc tárgyát képező alkalmazási területen kívül, ez egy mögöttes piacfelosztó megállapodás jele lehet, amely a TTBER 4. cikke (1) bekezdése c) pontjának értelmében különösen súlyos korlátozásnak minősül.

(235) A nem versenytársak közötti megállapodásokban szereplő, a hasznosításba vevővel és a hasznosítást engedélyezővel szembeni, alkalmazási területre vonatkozó korlátozások csoportmentességben részesülnek a 30 %-os piaci részesedési küszöbértékig. E piaci részesedési küszöbérték felett az ilyen korlátozások egyedi értékelést igényelnek. Általában véve vagy nem korlátozzák a versenyt a Szerződés 101. cikkének (1) bekezdése értelmében, vagy növelik a hatékonyságot, és ezért megfelelhetnek a 101. cikk (3) bekezdésében foglalt feltételeknek. Elősegítik a technológiák terjedését, mivel arra ösztönzik a hasznosítást engedélyezőt, hogy azokon a területeken, ahol saját maga nem kívánja a technológiát hasznosítani, adjon licencet a hasznosításra. Ha a hasznosítást engedélyező nem tudná megakadályozni a hasznosításba vevőket abban, hogy olyan területeken tevékenykedjenek, ahol a hasznosítást engedélyező maga hasznosítja a technológiát, az visszatartaná a hasznosítást engedélyezőt a licenciába adástól.

(236) A nem versenytársak közötti megállapodásokban a hasznosítást engedélyező rendszerint arra is jogosult, hogy különböző hasznosításba vevőknek olyan kizárólagos vagy egyedüli licenciákat adjon, amelyek egy vagy több alkalmazási területre korlátozódnak. Az ilyen korlátozások ugyanúgy korlátozzák a hasznosításba vevők közötti, technológián belüli versenyt, mint a területi alapú kizárólagos licenciába adás, és elemzésük is ugyanazon a módon történik (lásd ezen iránymutatás 4.2.2.1. szakaszát).

4.2.5. **Saját használatra történő korlátozások**

(237) A saját használatra történő korlátozás a hasznosításba vevő arra vonatkozó kötelezettsége, hogy a licenc tárgyát képező technológiát tartalmazó termék előállítását a saját termékei előállításához, valamint azok karbantartásához és javításához szükséges mennyiségre korlátozza. Más szóval a felhasználás korlátozásának e típusa a hasznosításba vevőt arra kötelezi, hogy a licenc tárgyát képező technológiát tartalmazó termékeket kizárólag inputként, a saját maga által előállított termékekbe történő beépítéshez használja fel. E korlátozás nem teszi lehetővé a hasznosításba vevő számára, hogy a licenc tárgyát képező technológiát tartalmazó terméket más gyártók termékeibe történő beépítésre értékesítse.

(238) A saját használatra történő korlátozások csoportmentességben részesülnek a 20 %-os, illetve 30 %-os piaci részesedési küszöbértékig. E küszöbértékek felett az ilyen korlátozások egyedi értékelést igényelnek. E tekintetben különbséget kell tenni a versenytársak közötti megállapodások és a nem versenytársak közötti megállapodások között.

(239) A versenytársak közötti technológiaátadási megállapodásokban foglalt azon követelmény, hogy a hasznosításba vevő a licenc tárgyát képező technológiát kizárólag a saját termékeibe beépítendő inputok előállítására használja, meggátolja a hasznosításba vevőt abban, hogy harmadik fél gyártók részére alkatrészeket szállítson. Ha a megállapodás megkötését megelőzően a hasznosításba vevő nem volt tényleges vagy potenciális beszállítója más gyártók alkatrészeinek, a saját használatra történő korlátozás semmilyen változást nem jelent a megállapodás megkötése előtti helyzethez képest. Ilyen esetekben a korlátozás értékelése ugyanolyan módon történik, mint a nem versenytársak közötti megállapodások esetében. Másrészt, ha a hasznosításba vevő tényleges vagy potenciális alkatrész-beszállító, meg kell vizsgálni, hogy a megállapodás milyen hatást gyakorol e tevékenységre. Ha a hasznosításba vevő a hasznosítást engedélyező technológiájának használatához szükséges eszközök beszerelése következtében önállóan felhagy saját technológiájának használatával, és ezzel megszűnik alkatrész-beszállítónak lenni, a megállapodás korlátozza azt a versenyt, amely a megállapodás megkötése előtt létezett. Ez súlyos versenyellenes piaci hatást eredményezhet, ha a hasznosítást engedélyező az alkatrészpiacon jelentős piaci erővel rendelkezik.

(240) Nem versenytársak közötti technológiaátadási megállapodások esetében két fő versenykockázat származik a saját használatra történő korlátozásokból: a technológián belüli verseny korlátozása az inputok beszerzési piacán; valamint a hasznosításba vevők közötti arbitrázs megelőzése, ami növelheti a hasznosítást engedélyező azon képességét, hogy diszkriminatív jogdíjakat szabjon ki a hasznosításba vevőkre.

(241) A saját használatra történő korlátozások azonban elősegíthetik a versenyt támogató licenciaadást is. Ha a hasznosítást engedélyező alkatrészszállító, a korlátozás szükséges lehet a technológia nem versenytársak közötti terjedéséhez. A korlátozás hiányában a hasznosítást engedélyező esetleg nem, vagy csak magasabb jogdíjak ellenében adna licencet, mivel egyébként saját magának teremtene közvetlen versenyt az alkatrészpiacon. Ilyen esetekben a saját használatra történő korlátozás vagy nem korlátozza a versenyt a Szerződés 101. cikkének (1) bekezdése értelmében, vagy megfelel a 101. cikk (3) bekezdésében foglalt feltételeknek. A hasznosításba vevőt azonban nem lehet korlátozni a licenc tárgyát képező terméknek saját termékéhez tartalék alkatrészként történő eladásában. Saját termékei vonatkozásában a hasznosításba vevőnek képesnek kell lennie az értékesítés utáni piac kiszolgálására, ideértve az általa gyártott termékek szervizelését és javítását végző független szolgáltatók kiszolgálását is.

(242) Amennyiben a hasznosítást engedélyező nem alkatrészszállító az érintett termékpiacon, a saját használatra történő korlátozás kikötésének fenti indoka nem érvényesül. Ilyen esetekben a saját használatra történő korlátozás elvben támogathatja a technológia terjedését annak biztosítása révén, hogy a hasznosításba vevők ne folytassanak értékesítési tevékenységet olyan gyártók részére, akik a hasznosítást engedélyezővel más termékpiacokon versenyeznek. Rendszerint azonban kevésbé korlátozó alternatívát jelent a hasznosításba vevőre rótt azon korlátozás, mely szerint nem folytathat értékesítést a hasznosítást engedélyező számára fenntartott egyes vevőcsoportok számára. Ebből következően ilyen esetekben a saját használatra történő korlátozás rendszerint nem szükséges a technológia terjedéséhez.

4.2.6. **Árukapcsolás és csomagban történő eladás**

(243) Technológiák licenciába adásával összefüggésben akkor valósul meg árukapcsolás, ha a hasznosítást engedélyező az egyik technológia (a kapcsoló termék) vonatkozásában a licenc megadását attól teszi függővé, hogy a hasznosításba vevő a hasznosítást engedélyezőtől vagy az általa kijelölt személytől vegyen licenciába egy másik technológiát vagy vásároljon meg egy terméket (a kapcsolt termék). A csomagban történő eladás akkor valósul meg, ha két technológiát, vagy egy technológiát és egy terméket kizárólag együttesen, csomagként értékesítenek. Feltétel azonban mindkét esetben, hogy az érintett termékek és technológiák elkülönüljenek egymástól olyan értelemben, hogy a kapcsolt áruk vagy a csomag részét alkotó egyes termékek és technológiák vonatkozásában elkülönült kereslet létezzen. A továbbiakban az „árukapcsolás” kifejezés az árukapcsolásra és a csomagban történő eladásra is utal.

(244) A TTBER-nek a csoportmentesség alkalmazását piaci részesedési küszöbértékek útján korlátozó 3. cikke biztosítja, hogy az árukapcsolás és a csomagban történő eladás versenytársak közötti megállapodások esetében 20 %-os piaci részesedési küszöbérték felett, nem versenytársak közötti megállapodás esetében pedig 30 %-os piaci részesedési küszöbérték felett ne részesüljön csoportmentességben. A piaci részesedési küszöbértékek vonatkoznak a technológiaátadási megállapodás által érintett valamennyi technológia- vagy termékpiacra, beleértve a kapcsolt termék piacát is. E szakasz fennmaradó része iránymutatást nyújt az árukapcsolás egyedi értékeléséhez a piaci részesedési küszöbértékek meghaladása esetén ([108]).

(245) Az árukapcsolás fő korlátozó hatása a kapcsolt termékkel versengő termékek szállítóinak kizárása. Az árukapcsolás azt is lehetővé teheti a hasznosítást engedélyező számára, hogy a piacra lépés akadályainak növelésével fenntartsa piaci erejét a kapcsoló termék piacán. Például arra kényszerítheti az új belépőket, hogy egyidejűleg több piacra is belépjenek. Ezen túlmenően az árukapcsolás lehetővé teheti a hasznosítást engedélyezőnek a jogdíjak emelését, például ha a kapcsoló termék és a kapcsolt termék részben helyettesíthető, és a két termék használatának aránya nem rögzített. Az árukapcsolás meggátolja a hasznosításba vevőt abban, hogy a kapcsoló termék megemelt jogdíjaira tekintettel helyettesítő inputokra álljon át. E versenyaggályok függetlenek attól, hogy a megállapodás felei versenytársak-e vagy sem. Ahhoz, hogy az árukapcsolás valószínűleg versenyellenes hatással járjon, a hasznosítást engedélyezőnek olyan jelentős piaci erővel kell rendelkeznie a

([108]) Az elemzési keret gyakorlati alkalmazására vonatkozó példáért lásd az AT.39230 – Rio Tinto Alcan ügyben 2012. december 20-án hozott bizottsági határozat 96. és azt követő pontjait.

kapcsoló termék vonatkozásában, amely alkalmas a kapcsolt termékkel kapcsolatos verseny korlátozására. Ilyen piaci erő hiányában nem valószínű, hogy a hasznosítást engedélyező fel tudja használni technológiáját a kapcsolt termék szállítóinak kizárására. Ezenfelül az érzékelhető kizáró hatás kiváltásához az árukapcsolásnak – a versenytilalmi kötelezettségekhez hasonlóan – le kell fednie a kapcsolt termékek piacának kellő hányadát. Azokban az esetekben, amikor a hasznosítást engedélyező nem a kapcsoló termék, hanem a kapcsolt termék piacán rendelkezik piaci erővel, a korlátozás elemzésére általában versenytilalmi kikötésként vagy mennyiségi kényszerként kerül sor. Ez azt mutatja, hogy a versennyel kapcsolatos aggályok valószínűleg a kapcsolt termékek piacával hozhatók összefüggésbe, nem pedig a kapcsoló termékek piacával ([109]).

(246) Az árukapcsolás hatékonyságnövekedéssel is járhat. Ez a helyzet például akkor, ha a kapcsolt termék szükséges a licenc tárgyát képező technológia műszakilag kielégítő hasznosításához, vagy annak biztosításához, hogy a licenc alapján történő gyártás megfeleljen a hasznosítást engedélyező és más hasznosításba vevők által tiszteletben tartott minőségi szabványoknak. Ilyen esetekben az árukapcsolás gyakran megfelel a Szerződés 101. cikkének (3) bekezdésében foglalt feltételeknek. Ha a hasznosításba vevők a hasznosítást engedélyező védjegyét vagy márkanevét használják, vagy egyébként nyilvánvaló a fogyasztók számára, hogy kapcsolat áll fenn a licenc tárgyát képző technológiát tartalmazó termék és a hasznosítást engedélyező között, a hasznosítást engedélyezőnek jogos érdeke fűződik annak biztosításához, hogy a termékek minősége ne rontsa technológiája értékét vagy kereskedelmi hírnevét. Ezen túlmenően, ha ismert a fogyasztók számára, hogy a hasznosítást engedélyező és a hasznosításba vevők ugyanazon technológia alapján gyártanak, a hasznosításba vevők valószínűleg csak akkor hajlandók a licenc megszerzésére, ha a technológiát valamennyi fél műszakilag kielégítő módon hasznosítja.

4.2.7. **Versenytilalmi kötelezettségek**

(247) A technológialicenciával összefüggésben a versenytilalmi kötelezettségek ölthetik a hasznosításba vevő arra vonatkozó kötelezettségének formáját, hogy ne használja harmadik feleknek a licenc tárgyát képező technológiával versengő technológiáját. Amennyiben a versenytilalmi kötelezettség tárgya a hasznosítást engedélyező által szállított termék vagy kiegészítő technológia, a kötelezettségre ezen iránymutatás árukapcsolással foglalkozó 4.2.6. szakasza vonatkozik.

(248) A TTBER a versenytársak közötti megállapodásokban 20 %-os, nem versenytársak közötti megállapodásokban pedig 30 %-os piaci részesedési küszöbértékig mentesíti a versenytilalmi kötelezettségeket. E szakasz fennmaradó része iránymutatást nyújt a versenytilalmi kötelezettségek egyedi értékeléséhez a piaci részesedési küszöbértékeket meghaladó esetekben.

(249) A versenytilalmi kötelezettségek által jelentett fő versenykockázatot a harmadik felek technológiáinak kizárása jelenti. A versenytilalmi kötelezettségek emellett megkönnyíthetik a hasznosítást engedélyezők közötti összejátszást, ha e kötelezettségeket több hasznosítást engedélyező alkalmazza külön megállapodásokban (kumulatív felhasználás), vagy versenytársak közötti keresztlicenciák esetében, ahol mindkét fél megállapodik abban, hogy nem használja harmadik felek technológiáit. A versengő technológiák kizárása csökkenti a hasznosítást engedélyező által felszámított jogdíjakra gyakorolt versenynyomást, és csökkenti a versenyt a jelen lévő technológiák között, mivel korlátozza a hasznosításba vevők lehetőségeit a versengő technológiákra való átállás terén. Mivel mindkét esetben a kizárás a fő probléma, az elemzés általánosságban megegyezhet a versenytársak és nem versenytársak közötti megállapodások esetében.

(250) A kizárás felmerülhet akkor, ha a potenciális hasznosításba vevők számottevő része már hozzá van kötve egy – vagy halmozott hatások esetében több – technológiaforráshoz, és ez akadályozza őket a versengő technológiák hasznosításában. Kizáró hatások eredhetnek az egyetlen, jelentős piaci erővel rendelkező hasznosítást engedélyező által megkötött megállapodásokból, vagy a több hasznosítást engedélyező által megkötött megállapodások halmozott hatásából, még akkor is, ha valamennyi egyedi megállapodás vagy a megállapodás-hálózat a TTBER hatálya alá tartozik. Ez utóbbi esetben azonban mindaddig nem valószínű, hogy komoly halmozott hatás merülne fel, amíg a piac 50 %-ánál kisebb része van lekötve. E határérték felett számottevő kizáró hatás valószínű, ha az új hasznosításba vevők belépési korlátai viszonylag magasak. Ha a belépési akadályok alacsonyak, az új hasznosításba vevők képesek a piacra belépni és harmadik felek tulajdonában álló, kereskedelmileg vonzó technológiákat hasznosítani, és ezzel a jelen lévő hasznosításba vevőkhöz képest valódi

([109]) Az alkalmazandó elemzési keret tekintetében lásd ezen iránymutatás 4.2.7. szakaszát, valamint a vertikális iránymutatás 298. és azt követő pontjait.

alternatívát képviselnek. A harmadik felek valódi belépési és terjeszkedési lehetőségeinek meghatározásához figyelembe kell venni azt is, hogy a versenytilalmi kötelezettségek milyen mértékben kötik a forgalmazókat a hasznosításba vevőkhöz. Harmadik felek technológiái csak akkor tudnak valóban belépni a piacra, ha hozzáférnek a szükséges termelő- és forgalmazási eszközökhöz. Más szóval a könnyű belépés nemcsak a hasznosításba vevők hozzáférhetőségétől függ, hanem attól is, hogy azok milyen mértékben férnek hozzá a forgalmazáshoz. A forgalmazás szintjén bekövetkező kizárási hatások értékelésekor a Bizottság a vertikális iránymutatás 8.2.1. szakaszában meghatározott elemzési keretet fogja alkalmazni ([110]).

(251) Ha a hasznosítást engedélyező számottevő piaci erővel rendelkezik, jelentős kizáró hatásokhoz vezethetnek a hasznosításba vevőkre rótt azon kötelezettségek, amelyek értelmében csak a hasznosítást engedélyezőtől szerezhetik be a technológiát. Minél erősebb a hasznosítást engedélyező piaci helyzete, annál nagyobb a versengő technológiák kizárásának kockázata. Az érzékelhető kizáró hatások felmerüléséhez a versenytilalmi kötelezettségnek nem feltétlenül kell a piac jelentős részét lefednie. Érzékelhető kizáró hatások felmerülhetnek akkor is, ha a versenytilalmi kötelezettség olyan vállalkozásokra irányul, amelyek a legnagyobb valószínűséggel adnak licenciába versengő technológiákat. A kizárás kockázata különösen magas, ha csak korlátozott számú potenciális hasznosításba vevő van.

(252) A versenytilalmi kötelezettségek versenytámogató hatásokkal is járhatnak. Először is, ezek a kötelezettségek támogathatják a technológia terjedését azáltal, hogy csökkentik különösen a licenc tárgyát képező know-how jogosulatlan megszerzésének és használatának kockázatát. Ha egy hasznosításba vevő jogosult arra, hogy harmadik felektől versengő technológiai jogokat vegyen licenciába, a licenciába vett know-how esetében fennáll annak kockázata, hogy azt a versengő technológiák hasznosítása során felhasználja, és ezzel a versenytársakat segíti. Ha a hasznosításba vevő versengő technológiákat is hasznosít, ez megnehezítheti a jogdíjfizetések nyomon követését. Ez visszatarthatja a hasznosítást engedélyezőket a hasznosítási megállapodások megkötésétől.

(253) Másodszor, a versenytilalmi kötelezettségek – adott esetben egy kizárólagos területtel párosulva – szükségesek lehetnek annak biztosításához, hogy a hasznosításba vevő ösztönözve legyen a licenc tárgyát képező technológiába való hatékony beruházásra és e technológia hasznosítására. Azokban az esetekben, amikor a megállapodás érezhető kizáró hatás miatt a Szerződés 101. cikke (1) bekezdésének hatálya alá tartozik, a 101. cikk (3) bekezdésén alapuló mentességhez szükség lehet egy kevésbé korlátozó alternatíva választására. Az ilyen alternatívák közé tartozhat a minimális kibocsátásra vagy jogdíjra vonatkozó kötelezettségek előírása, amelyek jellemzően kevésbé alkalmasak a versengő technológiák kizárására.

(254) Harmadszor, olyan esetekben, amikor a hasznosítást engedélyező jelentős ügyfélspecifikus beruházás elvégzését vállalja (például képzés, vagy a licenc tárgyát képező technológiának a hasznosításba vevő szükségleteihez történő igazítása terén), a versenytilalmi kötelezettségek, vagy a minimumkibocsátási, illetve minimumjogdíj-fizetési kötelezettségek szükségesek lehetnek a hasznosítást engedélyezőnek a beruházás elvégzésére ösztönzéséhez, valamint az akadályozási (hold-up) problémák elkerüléséhez. A legtöbb esetben azonban a hasznosítást engedélyező az ilyen beruházások költségeit egyszeri átalányösszeg formájában nyerheti vissza. Ez feltételezi kevésbé korlátozó alternatívák meglétét.

4.3. *Egyezségi megállapodások*

(255) Az egyezségi megállapodásokban szereplő, a technológiai jogok licencbe adására vonatkozó előírások szolgálhatják a viták rendezését, vagy annak elkerülését, hogy az egyik fél annak érdekében gyakorolja szellemitulajdon-jogait, hogy a másik felet megakadályozza a saját szellemitulajdon-jogainak a hasznosításában ([111]).

(256) A technológiai vitákkal összefüggésben kötött egyezségi megállapodások főszabály szerint jogszerű útját jelentik annak, hogy a jogvitában jóhiszeműen eljáró felek kölcsönösen elfogadható kompromisszumra jussanak. Másrészt a szellemitulajdon-jogok érvényességének és terjedelmének vitatása hozzátartozik a rendes versenyhez azokban az ágazatokban, amelyekben a technológiákat illetően kizárólagos jogok állnak fenn ([112]). Emellett közérdek fűződik az innováció és a gazdasági tevékenység méltánytalan korlátját jelentő, érvénytelen szellemitulajdon-jogok megszüntetéséhez ([113]).

([110]) Lásd a 20 lábjegyzetet.

([111]) A TTBER és ezen iránymutatás nem érinti a Szerződés 101. cikkének olyan egyezségi megállapodásokra történő alkalmazását, amelyek nem tartalmaznak hasznosítási megállapodást.

([112]) Lásd a Bíróság C-307/18. sz., Generics (UK) és társai ügyben 2020. január 30-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2020:52) 81. pontját; a Bíróság C-151/19. P. sz., Bizottság kontra Krka ügyben 2024. június 27-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2024:546) 72. pontját; a Bíróság C-176/19. P. sz., Bizottság kontra Servier és társai ügyben 2024. június 27-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2024:549) 105. pontját.

([113]) Lásd a Bíróság C-193/83. sz., Windsurfing kontra Bizottság ügyben 1986. február 25-én hozott ítéletének (ECLI:EU:T:1986:75) 92. pontját.

(257) A licenciába adás, beleértve a keresztlicenciába adást is, amelyet sajátos tartalmára és gazdasági összefüggéseire tekintettel kell értékelni, versenyjogi szempontból jogszerűnek tekinthető az egyezségi megállapodásokkal összefüggésben, amennyiben a hasznosítási engedély hiányában a hasznosításba vevő kiszorulna a piacról ([114]).

(258) Az egyezségi megállapodások azonban szintén korlátozhatják a versenyt a Szerződés 101. cikkének (1) bekezdése értelmében a bennük szereplő feltételektől és a felek közötti egyéb megállapodások feltételeitől, valamint jogi és gazdasági összefüggéseiktől függően ([115]). Ezekben az esetekben különösen szükséges annak értékelése, hogy a felek tényleges vagy potenciális versenytársak-e.

Ellenérték fejében történő korlátozás egyezségi megállapodásokban

(259) Az „ellenérték fejében történő korlátozás” vagy „ellenérték fejében történő késedelem” típusú egyezségi megállapodások gyakran nem járnak együtt technológiai jogok átadásával, de alapjuk az, hogy az egyik fél valamilyen értéket ad át a másik félnek a piacra való belépés és/vagy az ottani terjeszkedés korlátozása ellenében; az ilyen megállapodások a 101. cikk (1) bekezdésének hatálya alá tartozhatnak ([116]).

(260) Például a tényleges vagy potenciális versenytársak közötti „ellenérték fejében történő korlátozásra” irányuló vagy a visszatartó fizetési vitarendezési megállapodások cél általi korlátozásnak minősülnek, ha a megállapodás vizsgálatából kitűnik, hogy az abban előírt értékátruházásokat kizárólag az a kereskedelmi érdek igazolja, amely mind a technológia tulajdonosa, mind pedig a többi érintett fél részéről az iránt áll fenn, hogy ne folytassanak érdemeken alapuló versenyt ([117]). Ez vonatkozik például arra az esetre, ha az egyik fél értékátruházást végez egy vagy több másik fél részére, és ez olyan nettó nyereséget eredményez az említett feleknél, amely kellően jelentős ahhoz, hogy visszatartsa őket attól, hogy önállóan belépjenek a piacra vagy ott terjeszkedjenek ([118]).

Keresztlicencia-adás egyezségi megállapodásokban

(261) A Szerződés 101. cikkének (1) bekezdésébe ütközhetnek azok az egyezségi megállapodások, amelyekkel a felek csupán keresztlicencet adnak egymásnak és korlátozásokat kötnek ki technológiáik hasznosítására vonatkozóan, ideértve a harmadik feleknek történő licenciába adás korlátozását is. A megállapodás valószínűleg nem vet fel versenyjogi aggályokat, ha a felek nem tényleges vagy potenciális versenytársak, és a keresztlicencia a valódi kétirányú blokkoló helyzet megoldásához szükséges mértékre korlátozódik. Ha azonban a felek versenytársak és olyan piacokon osztoznak vagy olyan kölcsönös jogdíjakat határoznak meg, amelyek jelentős hatást gyakorolnak a piaci árakra, a megállapodás nagy valószínűséggel a 101. cikk (1) bekezdésének hatálya alá tartozik.

(262) Amennyiben az egyezségi megállapodás értelmében a felek jogosultak egymás technológiájának felhasználására, és a megállapodás kiterjed a jövőbeli fejlesztésekre is, szükséges annak értékelése, hogy milyen hatást gyakorol a megállapodás a felek innovációs ösztönzésére. Azokban az esetekben, ahol a felek jelentős fokú piaci erővel rendelkeznek, a megállapodás valószínűleg a Szerződés 101. cikkének (1) bekezdésébe ütközik akkor, ha a megállapodás megakadályozza a feleket abban, hogy egymással szemben versenyelőnyhöz jussanak. Csökkentik az innovációs ösztönzést, és ezáltal hátrányosan érintik a verseny egyik jelentős paraméterét azok a

([114]) Lásd például a Bíróság C-151/19. P. sz., Bizottság kontra Krka ügyben 2024. június 27-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2024:546) 398. pontját, amely egyértelművé teszi, hogy ez nem alkalmazandó, ha a felek közötti megállapodások a hasznosításba vevő más piacokra való belépését is tiltják.

([115]) Lásd e tekintetben a Bíróság C-176/19. P. sz., Bizottság kontra Servier és társai ügyben 2024. június 27-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2024:549) 178. és 179. pontját.

([116]) Lásd például a Bíróság C-307/18. sz., Generics (UK) és társai ügyben 2020. február 30-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2020:52) 60. és azt követő pontjait. Lásd még a Bíróság C-176/19. P. sz., Bizottság kontra Servier és társai ügyben 2024. június 27-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2024:549) 104. pontját. Ez az ítélet egyértelművé teszi, hogy a gyógyszeripar sajátos összefüggésében, valamint az originálisgyógyszer-gyártó és a generikusgyógyszer-gyártó közötti szabadalmi egyezségek összefüggésében az értékátruházás akkor tekinthető jogszerűnek, ha azt teljes mértékben igazolja a jogvita rendezéséhez kapcsolódó költségek vagy kényelmetlenségek – például a generikusgyógyszer-gyártó tanácsadóinak költségei és munkadíja – ellentételezésének szükségessége, vagy a generikus-gyógyszer-gyártó áruinak vagy szolgáltatásainak az originálisgyógyszer-gyártó részére történő tényleges és bizonyított szállításáért, illetve nyújtásáért való fizetés szükségessége.

([117]) Lásd például a Bíróság C-591/16. P. sz., Lundbeck kontra Bizottság ügyben (ECLI:EU:C:2021:243) 2021. március 25-én hozott ítéletének 114. pontját.

([118]) Nem követelmény, hogy e nettó nyereség szükségszerűen meghaladja azt a nyereséget, amelyet a versenytárs akkor ért volna el, ha a szabadalmi eljárásban pert nyert volna. Lásd például a Bíróság C-307/18. P. sz., Generics (UK) és társai ügyben 2020. január 30-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2020:52) 87–94. pontját.

megállapodások, amelyek megszüntetik vagy lényegesen csökkentik az egyik fél azon lehetőségét, hogy a másikkal szemben versenyelőnyhöz jusson. Ugyancsak valószínűtlen, hogy az ilyen megállapodások teljesítenék a 101. cikk (3) bekezdésének feltételeit. Különösen valószínűtlen, hogy a korlátozást a 101. cikk (3) bekezdésének harmadik feltétele értelmében nélkülözhetetlennek lehetne minősíteni. A megállapodás céljának elérése – nevezetesen az, hogy a felek anélkül folytathassák saját technológiájuk hasznosítását, hogy ezt a másik fél gátolná – nem követeli meg azt, hogy a felek megállapodjanak a jövőbeli újítások megosztásában. A feleket azonban valószínűleg nem gátolja az egymással szembeni versenyelőny megszerzésében az, ha a licenc saját technológiáik fejlesztését kívánja számukra lehetővé tenni, és ha a licenc következtében nem ugyanazon technológiai megoldásokat használják fel. Az ilyen megállapodások pusztán tervezési szabadságot teremtenek azzal, hogy kizárják a másik fél jövőbeli bitorlási kereseteinek lehetőségét.

Megnemtámadási kikötések egyezségi megállapodásokban

(263) Az egyezségi megállapodásokban szereplő megnemtámadási kikötések rendszerint nem tartoznak a Szerződés 101. cikke (1) bekezdésének hatálya alá.

(264) Az egyezségi megállapodásokban szereplő megnemtámadási kikötések azonban meghatározott körülmények között versenyellenesek lehetnek, és a Szerződés 101. cikkének (1) bekezdésébe ütközhetnek ([119]). Előfordulhat például, hogy a megnemtámadási kikötést egy olyan versenytárs kiiktatására használják, amely a kikötés hiányában valószínűleg versenyfenyegetést jelentett volna ([120]). A megnemtámadási kikötés ezenfelül sértheti a 101. cikk (1) bekezdését, ha az érintett szellemitulajdon-jogot téves vagy félrevezető információk alapján adták meg ([121]). Az ilyen kikötések vizsgálata akkor is szükséges lehet, ha a technológiai jogok a hasznosításba vevő termeléséhez szükséges inputnak minősülnek (lásd még ezen iránymutatás (160) pontját).

4.4. *Technológiai egyesülések*

(265) Fogalommeghatározása szerint a technológiai egyesülés olyan megállapodás, amellyel két vagy több fél olyan technológiacsomagot állít össze, amelyre vonatkozóan nemcsak a technológiacsomag létrehozóinak, hanem harmadik feleknek is adnak licencet. Felépítését tekintve a technológiai egyesülés öltheti a korlátozott számú fél közötti egyszerű megállapodások, vagy akár olyan összetettebb megállapodások formáját is, amelyekkel a felek az egyesített technológiák licenciába adásának szervezését egy külön jogalanyra bízzák. A technológiai egyesülés mindkét esetben lehetővé teheti, hogy a hasznosításba vevők egyetlen licenc alapján férjenek hozzá az egyesülés hatálya alá tartozó technológiához.

(266) A technológiai egyesülések és a szabványok között nincs automatikus kapcsolat, de az egyesülések gyakran (teljesen vagy részben) egy *de facto* vagy *de iure* iparági szabványt támogatnak ([122]). A különböző technológiai egyesülések versengő szabványokat is támogathatnak ([123]). A technológiai egyesülések járhatnak versenytámogató hatásokkal, különösen azáltal, hogy csökkentik az ügyleti költségeket és – a kettős árrés-érvényesítés megelőzése érdekében – korlátot szabnak a halmozott jogdíjaknak. Lehetővé teszik az egyesülés hatálya alá tartozó technológiák egyszeri licenciába adását. Ez különösen értékes azokban az ágazatokban, amelyekben a szellemitulajdon-jogok gyakoriak, és a piacon való működéshez jelentős számú hasznosítást engedélyezőtől kell licencet szerezni. Azokban az esetekben, amikor a hasznosításba vevők folyamatos szolgáltatásokat vesznek igénybe a licenc tárgyát képező technológia alkalmazásával kapcsolatban, az egyesülésen keresztüli közös licenciába adás és szolgáltatásnyújtás további költségcsökkenéshez vezethet. A szabadalmi egyesülések szintén pozitív szerepet játszhatnak a versenytámogató szabványok végrehajtása terén.

([119]) Lásd például a Bíróság C-307/18. sz., Generics (UK) és társai ügyben 2020. február 30-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2020:52) 82. pontját.

([120]) Lásd e tekintetben a Törvényszék T-74/21. sz., Teva Pharmaceutical Industries és Cephalon kontra Bizottság ügyben 2023. október 18-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2023:651) 242. pontját.

([121]) Lásd e tekintetben az AT.39686 – Cephalon ügyben 2020. november 26-án hozott bizottsági határozat 1208. pontját.

([122]) A szabványok, illetve a szabványosítási megállapodások megítélését illetően lásd a 16 lábjegyzetben hivatkozott, horizontális megállapodásokról szóló iránymutatás 7. fejezetét. A technológiai egyesülések jellemzően konkrét ipari szabványok köré szerveződő licenciaprogramokat működtetnek.

([123]) E tekintetben lásd a szabadalmak harmadik generációs (3G) mobiltelefon-szolgáltatók számára történő licenciába adásáról szóló IP/02/1651 bizottsági sajtóközleményt. Ez az ügy öt technológiai egyesülést érintett, amelyek öt különböző, 3G-s készülékek gyártására egyaránt felhasználható technológiát fejlesztettek ki.

(267) A technológiai egyesülések versenykorlátozók is lehetnek. A technológiai egyesülés létrehozása szükségszerűen magában foglalja az egyesített technológiák közös értékesítését, ami kizárólag vagy elsősorban helyettesítő technológiák egyesítése esetén árrögzítő kartellt jelent. A technológiai egyesülések alternatív technológiákat is kizárhatnak, például ha az egyesülés egy iparági szabványt támogat, vagy *de facto* iparági szabványt hoz létre. A szabvány és az egyesülés együttes megléte megnehezítheti az új technológiák piacra jutását, vagy kizárhatja a piacon már jelen lévő versengő technológiákat.

(268) A technológiai egyesüléseket létrehozó és működésük feltételeit meghatározó megállapodások nem tartoznak a TTBER hatálya alá, függetlenül az érintett felek számától. Ennek az az oka, hogy az egyesülés létrehozására vonatkozó megállapodás nem teszi lehetővé egy adott hasznosításba vevő számára a szerződés szerinti termékek előállítását (lásd ezen iránymutatás 3.2.4. szakaszát). Az ilyen megállapodásokat kizárólag ezen iránymutatás alapján kell értékelni.

(269) A technológiai egyesülések számos olyan kérdést vetnek fel, amelyek a technológiaengedélyezés más típusaival összefüggésben, különösen a bevont technológiák kiválasztása és az egyesülés működése tekintetében nem merülnek fel. Az egyesülés általi licenciaadás általában többszereplős megállapodásnak minősül, mivel az egyesülés létrehozói közösen határozzák meg a licenc feltételeit. Ezért az egyesülés általi licenciaadás szintén nem tartozik a TTBER hatálya alá. Ezzel külön foglalkozik ezen iránymutatás (285) pontja és 4.4.2. szakasza.

4.4.1. **A technológiai egyesülések létrehozásának és működésének értékelése**

(270) A technológiai egyesülés létrehozásának, megszervezésének és működtetésének módja csökkentheti a versenykorlátozó cél vagy hatás kockázatát, és hozzájárulhat annak biztosításához, hogy a megállapodás versenytámogató legyen. A lehetséges versenykockázatok és hatékonyságnövekedés értékelésekor a Bizottság egyebek mellett figyelembe fogja venni a technológiai egyesülés létrehozására irányuló folyamat átláthatóságát; az egyesített technológiák kiválasztását és jellegét (ideértve azt is, hogy milyen mértékben vesznek részt független szakértők a technológiai egyesülés létrehozásában és működtetésében), valamint azt, hogy rendelkezésre állnak-e független vitarendezési mechanizmusok és az érzékeny információk cseréjének megakadályozására szolgáló biztosítékok.

Nyitott részvétel

(271) Ha az egyesülés létrehozásában és az egyesülés által támogatott bármely *de facto* vagy *de iure* szabványban való részvétel valamennyi érdekelt fél számára nyitva áll, valószínűbb, hogy az egyesülésbe bevont technológiákat az árral és a minőséggel kapcsolatos megfontolások alapján választják ki, szemben azzal az esettel, amikor az egyesülést a technológiatulajdonosok korlátozott csoportja hozza létre.

Az egyesített technológiák kiválasztása és jellege

(272) A technológiai egyesülésekkel kapcsolatos versenykockázat és az egyesülések hatékonyságnövelő képessége nagy mértékben függ az egyrészt az egyesített technológiák, másrészt a technológiai egyesülésen kívüli technológiák közötti kapcsolattól. Két alapvető különbségtételt kell bevezetni a következők szerint: a) a technológiai kiegészítők és helyettesítők között, valamint b) az alapvető és nem alapvető technológiák között.

(273) Két technológia akkor kiegészítője (és nem helyettesítője) egymásnak, ha mindkettőre szükség van azon termék gyártásához vagy azon eljárás elvégzéséhez, amelyhez a technológiák kapcsolódnak. Ezzel szemben két technológia akkor helyettesítője egymásnak, ha bármelyik technológia lehetővé teszi birtokosa számára azon termék gyártását vagy azon eljárás elvégzését, amelyhez a technológiák kapcsolódnak.

(274) Egy technológia két esetben lehet alapvető:

a) egy olyan meghatározott termék előállítása vagy egy olyan meghatározott eljárás elvégzése szempontjából, amelyhez az egyesített technológiák kapcsolódnak;

b) vagy abból a szempontból, hogy egy ilyen termék előállítása vagy egy ilyen eljárás elvégzése megfeleljen az egyesített technológiákat tartalmazó szabványnak.

(275) Az első esetben egy technológia akkor alapvető (a „nem alapvető” technológiákkal szemben), ha az adott technológiának sem a technológiai egyesülésen belül, sem azon kívül nincs (kereskedelmi és műszaki szempontból) életképes helyettesítője, és a technológia a technológiacsomag szükséges részét képezi azon termék(ek) előállítása vagy azon eljárás(ok) elvégzése szempontjából, amely(ek)hez a technológiai egyesülés kapcsolódik. A második esetben egy technológia akkor alapvető, ha szükséges részét képezi (vagyis nincs életképes helyettesítője) azoknak az egyesített technológiáknak, amelyek a technológiai egyesülés által támogatott szabványnak való megfeleléshez szükségesek (a szabványhoz nélkülözhetetlen technológiák). Az alapvető technológiák természetüknél fogva egyszersmind kiegészítik egymást, mivel minden egyes technológiának használnia kell az egyesülés által lefedett teljes technológiacsomagot. Önmagában az alapján, hogy egy technológiatulajdonos egy technológiát alapvetőnek minősít, nem állapítható meg, hogy az adott technológia az e pontban rögzített szempontok értelmében is alapvető.

(276) Ha az egyesített technológiák helyettesítők, a jogdíjak valószínűleg magasabbak, mint egyébként lennének, mert a hasznosításba vevők nem részesülnek azokból az előnyökből, amelyeket a szóban forgó technológiák közötti verseny eredményez. Ha az egyesített technológiák kiegészítik egymást, a technológiai egyesülés csökkenti a tranzakciós költségeket, és összességében alacsonyabb jogdíjakhoz vezethet. Ennek az az oka, hogy a felek helyzetének köszönhetően a csomagra vonatkozóan közös jogdíjat határozhatnak meg, ahelyett, hogy minden egyes hasznosítást engedélyező külön jogdíjat állapítana meg saját technológiájáért, anélkül, hogy figyelembe vennék, hogy az egyik technológia jogdíjának növelése általában csökkenti a kiegészítő technológiák iránti keresletet. Ha a kiegészítő technológiák jogdíjait egyénileg határozzák meg, e jogdíjak összege gyakran meghaladhatja azt az összeget, amelyet ugyanazon kiegészítő technológiák csomagjáért egy egyesülés közösen határozott volna meg. A technológiai egyesülésen kívüli helyettesítők szerepének értékelése a (286) pontban található.

(277) Az egymást kiegészítő és a helyettesítő technológiák közötti különbségtétel nem minden esetben egyértelmű, mivel a technológiák lehetnek részben helyettesítők és részben egymást kiegészítők is. Ha a két technológia integrációjából eredő hatékonyságnövekedésnek köszönhetően a hasznosításba vevők valószínűleg mindkét technológiára igényt tartanak, a technológiákat akkor is egymást kiegészítőként kezelik, ha azok részben egymás helyettesítői. Ilyen esetekben valószínű, hogy a technológiai egyesülés hiányában a hasznosításba vevők mindkét technológiára licencet akarnának szerezni, azon további gazdasági előnyök miatt, amelyek – csak az egyik technológia alkalmazásával szemben – mindkét technológia együttes alkalmazásából erednek.

(278) Ilyen keresletalapú bizonyíték hiányában az egyesülés bizonyos jellemzői arra utalhatnak, hogy az egyesített technológiák kiegészítő jellegűek, például:

(a) az egyesüléshez technológiával hozzájáruló felek továbbra is szabadon adhatják egyénileg licenciába technológiai jogaikat;

(b) az egyesülés kínálatában szerepel mind a teljes csomag, mind az egyes felek technológiai jogainak külön-külön történő licenciába adásának lehetősége is;

(c) az egyesített technológiákra külön-külön adott licencekért felszámított összesített jogdíjak nem haladják meg az egyesülés által a technológiai jogok egész csomagjáért felszámított jogdíjak összegét.

(279) A helyettesítő technológiák egyesülésbe való bevonása általában korlátozza a technológiák közötti versenyt, mivel csomagban történő közös értékesítésnek minősülhet, és a versenytársak közötti árrögzítéshez vezethet. Főszabályként a Bizottság úgy tekinti, hogy jelentős helyettesítő technológiáknak a technológiai egyesülésbe történő bevonása korlátozza a versenyt a Szerződés 101. cikkének (1) bekezdése értelmében. A Bizottság megítélése szerint továbbá nem valószínű, hogy ebben az esetben a 101. cikk (3) bekezdésében foglalt feltételek teljesülnének. Mivel a szóban forgó technológiák alternatívák, az ügyleti költségek terén nem származik megtakarítás abból, ha mindkét technológia bekerül az egyesülésbe. Technológiaegyesítés hiányában a hasznosításba vevők nem igényelték volna mindkét technológiát. A versenyjogi aggályok enyhítéséhez nem elegendő az, hogy a felek továbbra is adhatnak licencet szabadon, egymástól függetlenül. Ennek oka az, hogy a felek valószínűleg kevéssé ösztönzöttek a független licenciába adásra – ugyanis nem akarnak az egyesülés licenciábaadási tevékenysége ellen hatni, ami a piaci erő közös gyakorlását teszi számukra lehetővé.

A független szakértők kiválasztása és funkciója

(280) A technológiai egyesülésekkel együtt járó versenykockázatok és hatékonyságnövekedés értékelésekor további lényeges tényezőt jelent az, hogy az egyesülés létrehozásában és működtetésében milyen mértékben vesznek részt független szakértők. Annak értékelése például, hogy valamely technológia az egyesülés által támogatott szabvány szempontjából alapvető-e, gyakran sajátos szakértelmet igénylő, összetett kérdés. A független szakértők ilyen értékelésbe való bevonása segíthet annak biztosításában, hogy csak az alapvető technológiák kerüljenek be az egyesülésbe. Ha az egyesülésbe bevonandó technológiák kiválasztását független szakértő végzi, ez is elősegítheti annak biztosítását, hogy ne torzuljon a rendelkezésre álló technológiai megoldások közötti verseny.

(281) A Bizottság figyelembe fogja venni a szakértők kiválasztásának módját, és az általuk ellátandó feladatköröket. A szakértőknek függetlennek kell lenniük a technológiai egyesülést létrehozó vállalkozásoktól. Ha a szakértők kapcsolatban állnak a hasznosítást engedélyezőkkel vagy az egyesülés adminisztrátoraival, vagy más módon függenek tőlük, a szakértő bevonása kisebb súllyal esik latba. A szakértőknek rendelkezniük kell a rájuk bízott különböző feladatkörök elvégzéséhez szükséges műszaki szakértelemmel is. A független szakértők feladatai közé tartozhat különösen annak ellenőrzése, hogy a technológiai egyesülésbe történő felvételre javasolt technológiai jogok érvényesek és alapvetőek-e. Az érvénytelen szellemitulajdon-jogok nem ösztönzik, hanem elfojtják az innovációt.

(282) Végezetül az egyesülést létrehozó aktusokban előirányzott valamennyi vitarendezési mechanizmus releváns, és azokra figyelemmel kell lenni. Minél több vita rendezését bízzák az egyesüléstől és annak tagjaitól független testületekre vagy személyekre, annál valószínűbb, hogy a vitarendezés semlegesen fog működni.

Az üzleti szempontból érzékeny információk cseréje elleni biztosítékok

(283) Fontos továbbá megvizsgálni az üzleti szempontból érzékeny információk felek közötti cseréjére vonatkozó megállapodásokat is ([124]). A Bizottság figyelembe fogja venni, hogy a felek milyen biztosítékokról gondoskodtak annak érdekében, hogy az üzleti szempontból érzékeny információk cseréjére ne kerüljön sor. E tekintetben fontos szerepet játszhat egy független szakértő vagy hasznosítást engedélyező szerv vagy a technológiai egyesülés adminisztrátora annak biztosítása révén, hogy a jogdíjak kiszámításához és ellenőrzéséhez esetlegesen szükséges kibocsátási és értékesítési adatok ne jussanak az egyesülés azon tagjainak tudomására, akik érintett piacokon egymás versenytársai.

(284) Biztosítékokat kell bevezetni annak garantálására is, hogy az üzleti szempontból érzékeny információkat ne cseréljék ki egymással versengő egyesülések között, különösen akkor, ha a technológia tulajdonosai részt vesznek a konkurens egyesülésekben (vagy ezek létrehozásában).

Mentességi szabály

(285) Az egyesülés létrehozása és működtetése – ideértve az egyesülés általi licenciába adást is – általában a felek piaci helyzetétől függetlenül kívül esik a Szerződés 101. cikke (1) bekezdésének hatályán, amennyiben a következő feltételek mindegyike teljesül:

(a) az egyesülés létrehozására irányuló folyamatban való részvétel lehetősége valamennyi érdekelt technológiaijog-tulajdonos előtt nyitva áll;

(b) az egyesülésbe bevont technológiai jogokról eredményes az információközlés a potenciális és a meglévő hasznosításba vevőkkel;

(c) megfelelő biztosítékokat fogadnak el annak garantálására, hogy csak az alapvető technológiákat (amelyek tehát szükségszerűen kiegészítik egymást) egyesítsék, és a nélkülözhetetlenség ellenőrzésére használt módszertant és a nélkülözhetetlenségi értékelések eredményeit hatékonyan közöljék a potenciális hasznosításba vevőkkel;

(d) elegendő biztosíték áll rendelkezésre annak garantálására, hogy az érzékeny információk (például árképzési és kibocsátási adatok) cseréje a technológiai egyesülés létesítéséhez és működtetéséhez szükséges mértékre korlátozott;

(e) az egyesített technológiák nem kizárólagos licenc alapján kerülnek be az egyesülésbe;

(f) az egyesített technológiákat az egyesülés tisztességes, észszerű és megkülönböztetésmentes feltételek (FRAND) ([125]) mellett adja licenciába valamennyi potenciális hasznosításba vevőnek, beleértve azokat a rendelkezéseket is, amelyek biztosítják, hogy a hasznosításba vevőknek ugyanazon technológiai jogokért csak egyszer kelljen díjat fizetniük;

(g) az egyesüléshez technológiával hozzájáruló feleknek és a hasznosításba vevőknek lehetőségük van vitatni az egyesített technológiák érvényességét és alapvető jellegét;

(h) az egyesüléshez technológiával hozzájáruló feleknek és a hasznosításba vevőknek továbbra is lehetőségük van versengő termékek és technológia fejlesztésére.

([124]) Az információcserével kapcsolatos részletekért lásd a 16 lábjegyzetben hivatkozott, horizontális megállapodásokról szóló iránymutatás 6. fejezetét.

([125]) A FRAND-ra vonatkozó részletekért lásd a 16 lábjegyzetben hivatkozott, horizontális megállapodásokról szóló iránymutatás 458. pontját.

A mentességi szabály hatályán kívüli esetek

(286) Ha olyan jelentős technológiákat vonnak be az egyesülésbe, amelyek egymásnak kiegészítői, de nem alapvetőek, fennáll a kockázata annak, hogy harmadik felek technológiáit kizárják a piacról. Ha egy technológia bekerült az egyesülésbe és azt egy csomag részeként adják licenciába, a hasznosításba vevők valószínűleg kevéssé ösztönzöttek egy versengő technológia licenciába vételére, ha a csomagért fizetett jogdíj már lefed egy helyettesítő technológiát. Ezen túlmenően ha olyan technológiák kerülnek be az egyesülésbe, amelyek nem szükségesek azon termék(ek) előállításához vagy azon eljárás(ok) elvégzéséhez, amely(ek)hez a technológiai egyesülés kapcsolódik, vagy nem szükségesek az egyesülésbe bevont technológiát tartalmazó szabványnak való megfeleléshez, ez szintén arra kényszeríti a hasznosításba vevőket, hogy olyan technológiáért fizessenek, amelyre adott esetben nincs is szükségük. Az egymást kiegészítő ilyen technológiák egyikének az egyesülésbe való bevonása tehát csomagban történő közös értékesítést jelent. Ha az egyesülés nem alapvető technológiákat tartalmaz, az intézkedés valószínűleg a Szerződés 101. cikk (1) bekezdésébe ütközik, amennyiben az egyesülés helyzete bármely érintett piacon jelentős.

(287) Mivel helyettesítő és egymást kiegészítő technológiák a technológiai egyesülés létrejötte után is fejleszthetők, az alapvető jelleg értékelésének szükségessége nem eredményezi a technológiai egyesülés létrehozását. Az egyesülésbe bevont technológia idővel elveszítheti alapvető jellegét a technológiai fejlődés, például magának a szabványnak a fejlődése vagy a gyakorlati végrehajtásban bekövetkezett változások miatt. Például egy olyan szabadalom, amelyet egy szabvány korábbi változata szempontjából alapvetőnek minősítettek, már nem minősül ilyennek, ha a későbbi módosítások csökkentik a relevanciáját vagy opcionálissá teszik a használatát. Ha az egyesülés tudomására jut, hogy egy ilyen alternatív technológia rendelkezésre áll és a hasznosításba vevők arra igényt tartanak, a kizárással kapcsolatos aggodalmak eloszlathatók, ha az immár nem alapvető technológia nélkül – a jogdíjak megfelelő mértékű csökkentése mellett – kínálnak licencet az új és a meglévő hasznosításba vevők számára. Esetleg azonban más módon is biztosítani lehet, hogy harmadik felek technológiáit ne lehessen kizárni.

(288) A nem alapvető, de egymást kiegészítő technológiákból álló technológiai egyesülések értékelésekor legalább a következő tényezőket kell figyelembe venni:

(a) van-e valamilyen versenytámogató indok a nem alapvető technológiák egyesülésbe való felvételére;

(b) az egyesülésben részt vevő hasznosítást engedélyezők továbbra is szabadon, függetlenül adhatják-e licenciába technológiájukat: amennyiben a technológiai egyesülést korlátozott számú technológia alkotja és az egyesülésen kívül léteznek helyettesítő technológiák, előfordulhat, hogy a hasznosításba vevők részben az egyesülés részét képező technológiából, részben pedig harmadik felek tulajdonában álló technológiából kívánják összeállítani saját technológiai csomagjukat;

(c) ha az egyesített technológiáknak különböző alkalmazásaik vannak, amelyek közül némelyek nem igénylik az összes egyesített technológia használatát, az egyesülés kizárólag egységes csomagként kínálja-e a technológiákat, vagy a különböző alkalmazásokra külön csomagokat kínál, amelyek mindegyike csak a szóban forgó alkalmazás szempontjából releváns technológiákat tartalmazza. Utóbbi esetben egy adott termék vagy eljárás szempontjából nem alapvető technológiákat nem kapcsolják össze alapvető technológiákkal;

(d) az egyesített technológiák csak egységes csomagként érhetők-e el, vagy a hasznosításba vevőknek lehetőségük van arra, hogy a jogdíjak megfelelő csökkentése mellett a csomagnak csak egy részét vegyék licenciába. A csomagnak csak egy részére vonatkozó licenc megszerzésének lehetősége csökkentheti annak kockázatát, hogy harmadik feleknek az egyesülésen kívüli technológiáit kizárják a piacról, különösen, ha a hasznosításba vevő megfelelő jogdíjcsökkentést kap. Ehhez az szükséges, hogy az egyesülésbe bevont technológiák mindegyikéhez hozzárendeljék a teljes jogdíj egy részét. Ha az egyesülés és az egyes hasznosításba vevők közötti hasznosítási megállapodások viszonylag hosszú időtartamra szólnak, és az egyesülésbe bevont technológia egy *de facto* iparági szabványt támogat, figyelembe kell venni azt is, hogy az egyesülés elzárhatja a piachoz való hozzáféréstől az új helyettesítő technológiákat. Ilyen esetekben a kizárás kockázatának értékelésekor fontos figyelembe venni azt, hogy a hasznosításba vevők jogosultak-e észszerű felmondási idő mellett részlegesen felmondani a hasznosítási megállapodást, és megfelelő jogdíjcsökkentést elérni.

(289) Előfordulhat, hogy a versenyt a Szerződés 101. cikkének (1) bekezdése értelmében korlátozó technológiai egyesülések versenyt támogató hatékonyságnövekedést eredményeznek (lásd ezen iránymutatás (266) pontját), amelyet a 101. cikk (3) bekezdése szerint kell értékelni, és mérlegelni kell a versenyre gyakorolt kedvezőtlen hatásokkal szemben. Ha a technológiai egyesülés például nem alapvető technológiákat tartalmaz, de megfelel a mentességi szabály alkalmazására vonatkozó minden egyéb – a (285) pontban felsorolt – feltételnek, úgy valószínűleg teljesülnek a 101. cikk (3) bekezdésének feltételei, ha versenytámogató indokok alátámasztják a nem alapvető szabadalmak egyesülésbe történő bevonását (lásd ezen iránymutatás (288) pontját), és ha a hasznosításba vevőknek lehetőségük van arra, hogy a jogdíjak megfelelő csökkentése mellett a csomagnak csak egy részét vegyék licenciába (lásd ezen iránymutatás (288) pontját).

4.4.2. **Az egyesülés és annak hasznosításba vevői közötti megállapodásokban szereplő egyedi korlátozások értékelése**

(290) Ha a technológiai egyesülés létrehozására irányuló megállapodás nem sérti a Szerződés 101. cikkét, a következő lépés az egyesülés és annak hasznosításba vevői közötti hasznosítási megállapodások tárgyát képező licencek versenyre gyakorolt hatásának értékelése. E licencek megadásának feltételei sérthetik a 101. cikk (1) bekezdését. E szakasz célja néhány olyan korlátozás vizsgálata, amelyek rendszeresen előfordulnak a technológiai egyesülések által kötött hasznosítási megállapodásokban, és amelyeket az egyesülés általános összefüggéseire tekintettel kell értékelni. A TTBER nem vonatkozik az egyesülés és harmadik fél hasznosításba vevők közötti hasznosítási megállapodásokra (lásd ezen iránymutatás ((269)) pontját). Ez a szakasz ezért azon licenciakérdések egyedi értékelésével foglalkozik, amelyek sajátosan a technológiai egyesülések keretében adott licencekhez kapcsolódnak.

(291) Az egyesülés és annak hasznosításba vevői közötti technológiaátadási megállapodások értékelésekor a Bizottság a következő alapelveket fogja követni:

(a) minél erősebb az egyesülés piaci helyzete, annál nagyobb a versenyellenes hatások kockázata;

(b) minél erősebb az egyesülés piaci helyzete, annál nagyobb valószínűséggel fogja sérteni a Szerződés 101. cikkét az a megállapodás, amely szerint nem kap licencet valamennyi potenciális hasznosításba vevő, vagy diszkriminatív feltételekkel történik a licenciába adás;

(c) az egyesülések indokolatlanul nem zárhatják ki harmadik felek technológiáit, és nem korlátozhatják alternatív egyesülések létrehozását;

(d) a megállapodások nem tartalmazhatnak a TTBER 4. cikkében felsorolt, különösen súlyos korlátozásokat (lásd ezen iránymutatás 3.4. szakaszát).

(292) A Szerződés 101. cikkével összeegyeztethető technológiai egyesüléseket létrehozó vállalkozások (azon meglévő kötelezettségvállalások figyelembevételével, amelyek alapján a licenciába adásnak tisztességes, észszerű és megkülönböztetésmentes (FRAND) feltételekkel kell történnie) rendszerint szabadon tárgyalhatják és határozhatják meg a technológiacsomagért járó jogdíjakat, és azokban az egyes technológiák részesedését, akár a szabvány létrehozása előtt, akár azt követően. Egy ilyen megállapodás együtt jár az egyesülés létrehozásával és önmagában nem minősíthető versenykorlátozónak. Meghatározott körülmények között hatékonyabb lehet, ha a jogdíjakat illetően még a szabvány kiválasztása előtt születik megállapodás; ily módon elkerülhető, hogy a szabványosítási folyamat a jogdíj emelkedését eredményezze azáltal, hogy jelentős piaci erőt juttat egy vagy több alapvető technológiának. A hasznosításba vevőknek azonban szabadnak kell maradniuk a licenc alapján gyártott termékek árának meghatározásában.

(293) Amennyiben az egyesülés erőfölényben van a piacon, a jogdíjak és más licencfeltételek nem lehetnek túlzóak és nem valósíthatnak meg megkülönböztetést, a licencek pedig nem lehetnek kizárólagosak ([126]). Ezek a követelmények szükségesek annak biztosításához, hogy az egyesülés nyitott legyen, és ne járjon kizárással vagy más versenyellenes hatásokkal az értékesítési piacokon. E követelmények azonban nem zárják ki, hogy a különböző alkalmazásokért különböző jogdíjak járjanak. Általában nem tekinthető a verseny korlátozásának az, ha a különböző termékpiacokon alkalmaznak különböző jogdíjakat, mivel a megkülönböztetésmentességnek az egyes termékpiacokon belül kell megvalósulnia. Az egyesülés hasznosításba vevőivel szembeni elbánás különösen nem függhet attól, hogy egyúttal hasznosítást engedélyezők-e vagy sem. A Bizottság ezért figyelembe fogja venni, hogy ugyanazon jogdíjfizetési kötelezettségek vonatkoznak-e a hasznosítást engedélyezőkre és a hasznosításba vevőkre.

(294) A hasznosítást engedélyezőknek és hasznosításba vevőknek szabadnak kell lenniük versengő termékek és szabványok kifejlesztésében. Emellett szabadnak kell lenniük abban, hogy az egyesülésen kívül licencet adjanak és vegyenek. E követelmények ahhoz szükségesek, hogy korlátozzák harmadik felek technológiái kizárásának kockázatát, illetve biztosítsák, hogy az egyesülés ne korlátozza az innovációt és ne zárja ki a versengő technológiai megoldások létrehozását. Amennyiben az egyesített technológiát bevonják egy *de facto* iparági szabványba, és a felekre versenytilalmi kötelezettségek vonatkoznak, a technológiaegyesítés azzal a sajátos kockázattal jár, hogy megakadályozza az új és továbbfejlesztett technológiák és szabványok kifejlesztését.

([126]) Ha azonban egy technológiai egyesülésnek nincs piaci ereje, az egyesülés általi licenciába adás rendszerint még akkor sem fogja korlátozni a versenyt a 101. cikk (1) bekezdése értelmében, ha e feltételek nem teljesülnek.

(295) A viszontlicencia-adási kötelezettségeknek nem kizárólagosnak kell lenniük, és azokra a fejlesztésekre kell korlátozódniuk, amelyek az egyesített technológia használata szempontjából alapvetőek vagy fontosak. Ez lehetővé teszi, hogy az egyesülés az egyesített technológia fejlesztéseire támaszkodjon, és részesüljön az azokból eredő előnyökben. Az egyesülés felei érthetően biztosítani kívánják, hogy az egyesített technológia hasznosítását ne hátráltathassák azok a hasznosításba vevők (ideértve a hasznosításba vevő licence alapján dolgozó alvállalkozókat), akik alapvető technológiákat birtokolnak vagy szereznek meg.

(296) Az egyik kockázat az, hogy a technológiai egyesülések az érvénytelen technológiai jogokat lepleznek. Az egyesülés növelheti a költségeket és csökkentheti a jogok érvényességét vitató keresetek sikerességének valószínűségét. Meghiúsulhat az egyesülés, ha azon belül csak egy szabadalom érvényes. Az érvénytelen szabadalmak egyesítés által történő leplezése magasabb jogdíjak fizetésére kötelezheti a hasznosításba vevőket, és akadályozhatja az innovációt az érvénytelen szabadalommal lefedett területen. E tekintetben az egyesülés és a hasznosításba vevők közötti technológiaátadási megállapodásban szereplő megnemtámadási kikötések (a felmondási kikötéseket is ideértve ([127])) valószínűleg a Szerződés 101. cikke (1) bekezdésének hatálya alá tartoznak.

4.5. *Hasznosítási szerződések tárgyalásával foglalkozó csoportok*

4.5.1. **Bevezetés**

(297) A hasznosítási szerződések tárgyalásával foglalkozó csoportok (Licensing Negotiation Groups [LNG], a továbbiakban: tárgyalócsoport) keretében a potenciális hasznosításba vevők (technológiaalkalmazók) megállapodnak abban, hogy közösen tárgyalnak a technológiaátadási megállapodások feltételeiről. Az e szakaszban foglalt iránymutatás annyiban alkalmazandó a hasznosítási szerződések tárgyalásával foglalkozó csoportokra, amennyiben azok a TTBER 1. cikke (1) bekezdésének c) pontjában meghatározott technológiaátadási megállapodások feltételeinek tárgyalásához kapcsolódnak. Ez az iránymutatás a következőktől függetlenül alkalmazandó:

(a) a hasznosítási szerződések tárgyalásával foglalkozó csoportok jogi formája (például azt egyszerű megállapodás hozta-e létre vagy az önálló jogalany);

(b) a hasznosítási szerződések tárgyalásával foglalkozó csoportok tagjai a downstream termékpiacokon versenytárs vállalkozások-e vagy sem;

(c) az a fél, amellyel a tárgyalócsoport tárgyalásokat folytat, egyedi technológiatulajdonos, technológiai egyesülés vagy közvetítő platform funkciót tölt-e be ([128]).

(298) Ha egy tárgyalócsoport és egy technológiatulajdonos közötti tárgyalások eredményeként megállapodás születik a hasznosítási szerződés feltételeiről, a jogtulajdonos és a tárgyalócsoport egyes tagjai között létrejött technológiaátadási megállapodásokat adott esetben a TTBER vagy ezen iránymutatás 4. fejezete alapján kell értékelni.

(299) A horizontális megállapodásokról szóló iránymutatás 4. fejezete (Közös beszerzés) nem alkalmazandó az ezen iránymutatás hatálya alá tartozó tárgyalócsoportokra. Ez az iránymutatás nem érinti a Szerződés 102. cikkének alkalmazását.

A tárgyalócsoportok lehetséges versenytámogató hatásai

(300) A tárgyalócsoportok a következők révén könnyíthetik meg a technológia licenciába adását:

(a) a technológiatulajdonosok és a technológia alkalmazói közötti egyedi tárgyalások számának csökkentése, ily módon csökkentve az engedélyezési tranzakciós költségeket;

(b) a technológiát alkalmazók szakértelmének összevonása, például a technológiai jogok érvényessége és értéke tekintetében, ezáltal előmozdítva a megalapozottabb tárgyalásokat;

(c) az elsőként cselekvéssel együtt járó hátrányos helyzet kezelése, nevezetesen akkor, ha a technológia alkalmazói nem hajlandók technológiaátadási megállapodásról tárgyalni azt megelőzően, hogy a versenytársaik is ilyen tárgyalásokat folytatnának ([129]).

([127]) Lásd ezen iránymutatás 3.5. szakaszát.

([128]) Eltérő rendelkezés hiányában e szakaszban a technológiatulajdonosokra való hivatkozások magukban foglalják az egyéni jogtulajdonosokat, a technológiai egyesüléseket és a közvetítő platformokat is.

([129]) Az e szakaszban foglalt iránymutatás nem érinti a technológia alkalmazóinak a szellemitulajdon-jogokból eredő azon kötelezettségeit, hogy a technológiai jogok hasznosítása céljából licenciát szerezzenek.

A tárgyalócsoportok lehetséges versenyellenes hatásai

(301) A tárgyalócsoportok lehetséges versenyellenes hatásai a következők:

(a) a tárgyalócsoportban részt vevő technológiaalkalmazók túlzottan erős tárgyalási pozíciót szereznek, aminek révén arra kényszeríthetik a technológiatulajdonosokat, hogy a versenyszint alatti (a szabványmegfelelőségi szempontból elengedhetetlen szabadalmak esetében a FRAND alatti) engedélyezési feltételeket fogadjanak el, ami visszatarthatja a technológiatulajdonosok innovációját ([130]);

(b) az üzleti szempontból érzékeny információknak a versenytárs technológiaalkalmazók közötti cseréje, amely a stratégiai bizonytalanság elvesztését eredményezi, ellentétben azzal az elvvel, amely szerint minden vállalkozásnak önállóan kell meghatároznia piaci magatartását;

(c) a költségek versenytárs technológiaalkalmazók közötti közelítésének fokozása, ami megkönnyítheti a koordinációt a downstream termékpiacokon;

(d) a downstream termékpiacokon részt vevő technológiaalkalmazók közötti összejátszás ([131]);

(e) a versenytárs alkalmazók kizárása a downstream termékpiacokról ([132]).

4.5.2. **A Szerződés 101. cikkének (1) bekezdése szerinti értékelés**

A versennyel kapcsolatos főbb aggályok

(302) A tényleges vagy potenciális versenytársakat magában foglaló tárgyalócsoport a technológia licenciába adásának upstream piacain és/vagy a downstream termékpiacokon a verseny korlátozásához vezethet, amiből következően visszaszorul az innováció, csökken a termékminőség, -választék vagy kibocsátás, emelkednek az árak, fokozódik a piac felosztása, illetve versenyellenes módon kizárhatnak más technológiaalkalmazókat.

Cél általi versenykorlátozás

(303) A technológiatulajdonosokkal szemben átláthatóan működő és a technológiaátadási megállapodások feltételeinek közös tárgyalására korlátozott tárgyalócsoportok általában nem valósítják meg a verseny cél általi korlátozását.

(304) A tárgyalócsoportok megkülönböztethetők a vevői kartellektől, nevezetesen a két vagy több vevő ([133]) közötti megállapodásoktól vagy összehangolt magatartásoktól, amelyek – a közös beszerzési megállapodások körén kívül, amelyek a tagjaik nevében kollektíven folytatnak egyeztetéseket a szállítókkal –: i. koordinálják a vásárlók egyéni magatartását a beszerzési piacon; ii. befolyásolják a közöttük folyó verseny releváns paramétereit, vagy iii. magukban foglalják a vásárlók vásárlási szándékaira vagy szállítókkal folytatott tárgyalásaira vonatkozó, üzleti szempontból érzékeny információk vásárlók közötti cseréjét ([134]). A technológiaengedélyezés kapcsán a vásárlói magatartás ilyen jellegű összehangolása különösen összehangolt visszatartás formájában valósulhat meg, nevezetesen a technológia alkalmazói által gyakorolt visszautasítás vagy indokolatlan késedelem formájában a technológiaátadási megállapodások megtárgyalása vagy megkötése, illetve az észszerű licenciafeltételek elfogadása vonatkozásában.

(305) Ha a technológia alkalmazói egyénileg tárgyalnak a technológiatulajdonosokkal (azaz nem folytatnak közös tárgyalásokat a technológiatulajdonossal), minden technológiaalkalmazónak önállóan kell meghatároznia licenciával kapcsolatos stratégiáját, és megállapodások vagy összehangolt magatartás útján nem szüntethetik meg egymás között a jövőbeli piaci magatartásukkal kapcsolatos stratégiai bizonytalanságot. A technológia alkalmazói – mielőtt a technológiatulajdonossal egyénileg engedélyezési tárgyalásokat folytatnának – nem kísérelhetik meg, hogy egymás között rögzítsék a technológiaátadási megállapodás egy vagy több feltételét (például a technológiai licenc terjedelmét vagy alkalmazási területét, a licencdíjat, a hasznosítást engedélyező személyazonosságát vagy a licenc időtartamát).

([130]) A tárgyalócsoport tagjai részt vehetnek különösen összehangolt visszatartásban, azaz megtagadhatják a technológiaátadási megállapodások megtárgyalását vagy megkötését, illetőleg észszerűtlen késedelmet okozhatnak;

([131]) Lásd még a (308) pontot.

([132]) Lásd még a (309) pontot.

([133]) Lásd még a horizontális megállapodásokról szóló iránymutatás 279–281. pontját. Az ezen iránymutatás (304)– to (306) pontjának vevőkre történő hivatkozásai analógia útján magukban foglalják a technológia potenciális hasznosításba vevőit is.

([134]) Lásd a horizontális megállapodásokról szóló iránymutatás információcseréről szóló 6. fejezetét, és különösen a 6.2.6. szakaszt, amely az üzleti szempontból érzékeny információk vásárlók közötti cseréjére is vonatkozik.

(306) A vevői kartellek természetüknél fogva kellően károsítják a versenyt, így nem szükséges értékelni a piacra gyakorolt hatásukat ([135]). Ezek tehát a Szerződés 101. cikkének (1) bekezdése értelmében cél általi versenykorlátozásnak minősülnek. Ennek megfelelően a vevői kartell értékeléséhez nem szükséges meghatározni az érintett piaco(ka)t vagy értékelni a részt vevő vevők piaci helyzetét az upstream beszerzési piacon, vagy azt, hogy egymás versenytársai-e a downstream értékesítési piacokon.

(307) A következő tényezők csökkentik annak valószínűségét, hogy a tárgyalócsoport vevői kartellnek minősül:

(a) A tárgyalócsoport egyértelművé teszi a technológiatulajdonosok számára, hogy tagjai nevében tárgyalásokat folytat annak érdekében, hogy technológiaátadási megállapodásokat kössön a közös tárgyalások során elfogadott feltételek szerint. Ez nem követeli meg a tárgyalócsoporttól, hogy szisztematikusan felfedje a technológia tulajdonosának minden tag kilétét, különösen ha e tárgyalócsoport összetétele rendszeresen változik ([136]). A technológiatulajdonosoknak azonban nem feladata, hogy – például harmadik felek vagy sajtóbeszámolók révén – tájékozódjanak a tárgyalócsoport létezéséről. Mindemellett a titkosság nem feltétele a vevői kartell fennállása megállapításának ([137]).

(b) A tárgyalócsoport tagjai írásbeli megállapodásban határozták meg együttműködésük formáját, terjedelmét és működését annak érdekében, hogy utólag ellenőrizhető legyen működésük 101. cikknek való megfelelése, valamint ellenőrizhető legyen a tárgyalócsoport tényleges működése. Az írásbeli megállapodás azonban önmagában nem védheti meg a tárgyalócsoportot a versenyjog érvényesítésével szemben.

(308) A tárgyalócsoportok hozzájárulhatnak vagy eszközként szolgálhatnak az eladói kartellben való részvételhez is, nevezetesen a versenytársak közötti, az értékesítési árak rögzítésére, a kibocsátás korlátozására vagy a piacok vagy vevők downstream termékpiacokon történő felosztására irányuló megállapodáshoz. Ebben az esetben a tárgyalócsoport a downstream termékpiacon fennálló kartellel együtt értékelhető.

(309) Az olyan tárgyalócsoport, amelynek célja, hogy kizárja tagjainak tényleges vagy potenciális versenytársait a downstream termékpiacokról, a horizontális bojkott egyik formája, és cél általi versenykorlátozásnak minősül.

(310) A tárgyalócsoporton belül előfordulhat az üzleti szempontból érzékeny információk tagok közötti cseréje, amelyek egymás versenytársai lehetnek. Ha az ilyen információcsere objektív módon nem szükséges a tárgyalócsoport megvalósításához, és nem arányos annak célkitűzéseivel, úgy az cél általi versenykorlátozásnak minősülhet.

Versenykorlátozó hatás

(311) Azokat a tárgyalócsoportokat, amelyeken keresztül a technológia alkalmazói kollektíven folytatnak egyeztetéseket a technológiatulajdonosokkal, jogi és gazdasági összefüggéseik alapján kell értékelni, figyelembe véve a versenyre gyakorolt tényleges és valószínű hatásukat. Az értékelésnek ki kell terjednie az érintett technológiapiacokra – ahol a tárgyalócsoport egyeztetéseket folytat a technológiatulajdonosokkal – és az érintett termékpiacokra gyakorolt lehetséges korlátozó hatásokra, ahol a tárgyalócsoport tagjai szállítóként egymás versenytársai lehetnek. Ebben az értékelésben a Bizottság összehasonlítja a tárgyalócsoport e piacokra gyakorolt tényleges vagy valószínű hatását azzal a helyzettel, amely az adott tárgyalócsoport hiányában állna fenn.

(312) Általában véve a tárgyalócsoport kisebb valószínűséggel vet fel versenyjogi aggályokat, ha a tagok nem rendelkeznek piaci erővel az érintett technológiaengedélyezési piacokon vagy az érintett termékpiacokon.

([135]) A Törvényszék T-240/17. sz., Campine ügyben 2019. november 7-én hozott ítéletének (ECLI:EU:T:2019:778) 297. pontja; lásd még a Bíróság C-8/08. sz., T-Mobile Netherlands és társai ügyben 2009. június 4-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2009:343) 37. pontját, valamint az Elsőfokú Bíróság T-217/03. és T-245/03. sz., French Beef egyesített ügyekben 2006. december 13-án hozott ítéletének (ECLI:EU:T:2006:391) 83. és azt követő pontjait.

([136]) Általánosságban elmondható, hogy a tárgyalócsoport érdekében az áll majd, hogy a technológia tulajdonosai elegendő információt kapjanak a csoport tagjainak kilétéről, és így megalapozott döntést hozhassanak arról, hogy kívánnak-e tárgyalást folytatni e tárgyalócsoporttal.

([137]) A Bizottság szankcionálta azokat a vevői kartelleket, amelyek nem teljesen titkosan működtek, hanem legalábbis kezdetben viszonylag átlátható módon működtek. Lásd az EK-Szerződés 81. cikkének alkalmazására vonatkozó eljárásról szóló, 2003. április 2-i 2003/600/EK bizottsági határozatot (COMP/C.38.279/F3 – Francia marhahús ügy) (HL L 209., 2003.8.19., 12. o., ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2003/600/oj).

(313) Előfordulhat, hogy a tárgyalócsoport tagjai által elfogadott bizonyos korlátozások nem tartoznak a 101. cikk (1) bekezdésének hatálya alá, ha objektíve szükségesek a tárgyalócsoport megvalósításához, és arányosak annak célkitűzéseivel ([138]).

Az érintett piacok

(314) A tárgyalócsoport hatással lehet a versenyre az upstream technológiaengedélyezési piacokon, konkrétan azokon a piacokon, ahol a tárgyalócsoport tagjai közösen tárgyalnak a technológiatulajdonosokkal, valamint a downstream termékpiacokon, ahol e tárgyalócsoport tagjai szállítóként tevékenykednek.

(315) Az érintett technológiapiacok meghatározása a piac meghatározásáról szóló közleményben foglalt elveket követi, és a versenykényszer azonosítása érdekében a helyettesíthetőség fogalmára támaszkodik. Mivel a hasznosítási engedélyeknek a technológia alkalmazói általi megtárgyalása a vásárlás egyik formáját jelenti, a helyettesíthetőség értékelése a technológia szállítói számára rendelkezésre álló alternatívákra összpontosít, nem pedig az alkalmazók rendelkezésére álló alternatívákra. Más szóval a technológiatulajdonosok rendelkezésére álló alternatívák meghatározóak a tárgyalócsoport tagjaira nehezedő versenykényszer azonosítása szempontjából. Ezeket az alternatívákat elemezni lehet például a technológiatulajdonosoknak a technológiáikért kínált ár kismértékű, de nem átmeneti csökkenésére adott valószínű reakciójának vizsgálatával. Az érintett piac meghatározását követően a tárgyalócsoport tagjainak piaci részesedése az érintett technológiaengedélyezési piac összes eladásain belül az említett tagok által az adott technológiára vonatkozóan megszerzett licencek értéke vagy volumene által képviselt aránya alapján számítható ki.

(316) Ha a tárgyalócsoport tagjai tényleges vagy potenciális versenytársak a downstream termékpiacokon, e piacok szintén relevánsak az értékelés szempontjából. Az érintett termékpiacok meghatározása a piac meghatározásáról szóló közleményben leírt módszertan alkalmazásával történik.

Piaci erő

(317) Nincs olyan abszolút határérték, amely felett feltételezhető, hogy a tárgyalócsoport tagjai olyan piaci erővel rendelkeznek, amely alapján a tárgyalócsoport megléte valószínűleg versenykorlátozó hatást gyakorol a Szerződés 101. cikkének (1) bekezdése értelmében. A legtöbb esetben azonban nem valószínű, hogy a tárgyalócsoport tagjai piaci erővel rendelkeznek, ha az érintett technológiapiacokon a keresleti-kínálati oldalon együttes részesedésük nem haladja meg a 15 %-ot, és az érintett termékpiacok kínálatában való együttes részesedésük nem haladja meg a 15 %-ot.

(318) Az egyik vagy mindkét piacon az e küszöbértéket meghaladó piaci részesedés önmagában nem utal arra, hogy a tárgyalócsoport valószínűleg versenykorlátozó hatást gyakorolna. Az e határértéket meghaladó együttes piaci részesedéssel rendelkező tárgyalócsoportok esetében szükség van az érintett piacokra gyakorolt hatásaik részletes értékelésére, figyelembe véve olyan tényezőket, mint tagjaik jellemzői és piaci helyzete, a piaci koncentráció, a verseny szorossága, a tárgyalócsoport tagjai és az érintett technológiák más alkalmazói közötti szerződéses vagy egyéb kapcsolatok esetleges fennállása, a tárgyalócsoport által érintett technológiák jellege, a tárgyalócsoport működésének szabályai (beleértve például azt, hogy a tagjai továbbra is szabadon tárgyalhatnak-e és köthetnek-e megállapodásokat a technológiatulajdonosokkal a tárgyalócsoporton kívül), valamint a technológiatulajdonosok és a downstream ügyfelek esetleges azon erejét, hogy ellensúlyt képezzenek a piacon.

A technológiapiacokra gyakorolt hatások

(319) Ha a tárgyalócsoport tagjai az érintett technológiapiacokon magas összesített keresleti-kínálati részesedéssel rendelkeznek, a tárgyalócsoportnak köszönhetően közösen gyakorolhatják vevői erejüket. Ez versenykorlátozó hatású lehet az érintett technológiapiacokon, például azáltal, hogy csökkenti a technológiatulajdonosok arra irányuló ösztönzőit, hogy beruházzanak a kutatás-fejlesztésbe. Az ilyen kedvezőtlen hatások kockázata nagyobb, ha a tárgyalócsoport olyan technológiatulajdonosokkal folytat egyeztetéseket, akik nem rendelkeznek az ahhoz szükséges alkupozícióval, hogy ellensúlyt képezzenek a piacon, vagy ha a tárgyalócsoport tagjai összehangoltan lépnek fel azzal a céllal, hogy korlátozzák a technológiatulajdonos arra vonatkozó döntési szabadságát, hogy

([138]) Lásd a kiegészítő korlátozások fogalmáról szóló (19) pontot.

tárgyalásokat folytasson-e a tárgyalócsoporttal, például a technológiaátadási megállapodások megtárgyalásának vagy megkötésének összehangolt megtagadása révén. Ezzel szemben az ilyen kedvezőtlen hatások kevésbé valószínűek, ha a technológiatulajdonosok olyan alkupozícióval rendelkeznek, amelynek révén ellensúlyt képezhetnek a piacon. Ilyen helyzet alakulhat ki például akkor, ha az érintett technológiák alapvetőek egy olyan szabványhoz, amelyet széles körben alkalmaznak az érintett downstream termékpiacokon, vagy amelynek nincs helyettesítője; ha nagyon kevés hasznosítást engedélyező van, akik a technológiai jogok nagy portfóliójával rendelkeznek, illetve ha a tárgyalócsoport technológiai egyesüléssel tárgyal.

(320) A tárgyalócsoportok arra is felhasználhatók, hogy kizárják a versenytárs technológiaalkalmazókat a technológia-piacokról, és ezáltal korlátozzák a versenyt a downstream termékpiacokon. A tárgyalócsoport például korlátozhatja a technológiatulajdonosok azon képességét, hogy technológiaátadási megállapodásokat kössenek a technológiát alkalmazó olyan személyekkel, amelyek nem tagjai a tárgyalócsoportnak, vagy korlátozhatja az ilyen megállapodások feltételeit. A kizárással kapcsolatos aggályok kevésbé valószínűek, ha i. a tárgyalócsoportban való részvétel nyitva áll minden olyan technológiaalkalmazó előtt, amely objektív és megkülönböztetésmentes kritériumokat teljesít, ii. a tárgyalócsoport működésének szabályai nem tesznek különbséget a tagok között, és iii. a tárgyalócsoport nem korlátozza a technológiatulajdonosok azon képességét, hogy technológiaátadási megállapodásokat kössenek a versenytárs alkalmazókkal, illetve nem korlátozza az ilyen megállapodások feltételeit.

A downstream termékpiacokra gyakorolt hatások

(321) Ha a tárgyalócsoport tagjai nem tényleges vagy potenciális versenytársak a downstream termékpiacokon, illetve nem rendelkeznek piaci erővel e piacokon, a tárgyalócsoport valószínűleg nem gyakorol versenykorlátozó hatást a downstream piacokon.

(322) Ha a tárgyalócsoport tagjai tényleges vagy potenciális versenytársak a downstream termékpiacokon, a csoport hozzájárulhat ahhoz, hogy tagjai összehangolják magatartásukat a downstream piacokon ([139]). Az ilyen összehangolás kockázata nagyobb, ha i. a downstream termékpiacok szerkezete elősegíti az összejátszást (például a piac koncentrált és nagyfokú átláthatóságot mutat), vagy ii. a tárgyalócsoport tagjainak együttes piaci részesedése magas a downstream termékpiacokon.

(323) A tárgyalócsoport a tagjai közötti összejátszást is elősegítheti, ha a tárgyalócsoport megléte a költségek (különösen a változó költségek) tagok közötti nagyfokú közelítéséhez vezet, feltéve, hogy a tárgyalócsoport tagjai piaci erővel rendelkeznek az érintett downstream termékpiacon, és a piac jellemzői elősegítik a koordinációt.

(324) A tárgyalócsoport megléte üzleti szempontból érzékeny információk cseréjéhez vezethet a tagok között, például azon feltételek tekintetében, amelyek mellett hajlandóak technológiaátadási megállapodásokat kötni. Ha a tárgyalócsoport maga nem tartozik a Szerződés 101. cikke (1) bekezdésének hatálya alá, mivel semleges vagy kedvező hatást gyakorol a versenyre, a tárgyalócsoport működéséhez objektíve szükséges és a csoport céljaival arányos információcsere szintén nem tartozik e tilalom hatálya alá ([140]).

(325) Az üzleti szempontból érzékeny információk cseréje megkönnyítheti az értékesítési árakkal és a kibocsátással kapcsolatos koordinációt, és így összejátszást eredményező magatartáshoz vezethet a downstream termékpiacokon. Az üzleti szempontból érzékeny információk szükségtelen cseréje kockázatának minimalizálása érdekében a tárgyalócsoport szabályokat tiszteletben tartó személyzetet, független vezetőket vagy más biztosítékokat alkalmazhat, például annak biztosítása érdekében, hogy az üzleti szempontból érzékeny információkat csak anonimizált és/vagy összesített formában osszák meg a tárgyalócsoport tagjai között. Biztosítékok alkalmazhatók annak garantálására is, hogy az üzleti szempontból érzékeny információkat ne osszák meg más engedélyezéssel foglalkozó tárgyalócsoportokkal, például olyan esetekben, amikor a tagok egynél több engedélyezéssel foglalkozó tárgyalócsoportban vesznek részt.

([139]) Lásd még a tárgyalócsoportnak a downstream termékpiacokon működő eladói kartellben való részvétel eszközeként való használatának lehetőségéről szóló (308) bekezdést.

([140]) A Bíróság C-382/12. P. sz., MasterCard kontra Bizottság ügyben 2014. szeptember 11-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2014:2201) 89. pontja. Lásd még a horizontális megállapodásokról szóló iránymutatás 369. pontját.

Mentességi szabály

(326) Azok a tárgyalócsoportok, amelyek nem járnak cél általi versenykorlátozással, és amelyek megfelelnek az alábbi feltételek mindegyikének, általában valószínűleg nem korlátozzák a versenyt a Szerződés 101. cikkének (1) bekezdése értelmében, vagy valószínűleg megfelelnek a 101. cikk (3) bekezdésében foglalt feltételeknek:

(a) a tárgyalócsoportban való részvétel minden olyan technológiát alkalmazó előtt nyitva áll, amely megfelel az objektív és megkülönböztetésmentes kritériumoknak;

(b) a tárgyalócsoport tájékoztatja a technológiatulajdonosokat működési szabályzatáról, valamint arról, hogy tagjai nevében tárgyalásokat folytat;

(c) a tárgyalócsoport tevékenysége a technológiaátadási megállapodások feltételeinek közös tárgyalására korlátozódik;

(d) a tárgyalócsoport tagjai a csoporton keresztül folytatott közös tárgyalásokhoz objektíven szükséges és arányos információkon kívül nem cserélnek üzleti szempontból érzékeny információkat;

(e) a tárgyalócsoport tagjai nem folytatnak olyan összehangolt magatartást, beleértve a koordinált visszatartásokat is, amelynek célja vagy a technológiatulajdonosok arra vonatkozó szabadságának korlátozása, hogy a tárgyalócsoporttal tárgyalásokat kezdjenek vagy lezárjanak, vagy a tárgyalócsoport tagjainak arra vonatkozó szabadsága, hogy kétoldalú megállapodásokról folytassanak tárgyalásokat és azokat kössenek a technológiatulajdonosokkal, a csoporttagok azon lehetőségének sérelme nélkül, hogy az adott technológiatulajdonos és a tárgyalócsoport közötti tárgyalások során nem folytatnak kétoldalú tárgyalásokat, illetve nem kötnek technológiaátadási megállapodásokat a technológiatulajdonossal, feltéve, hogy az ilyen korlátozás időtartama nem haladja meg a 6 hónapot;

(f) a tárgyalócsoport és a csoport útján kialkudott technológiaátadási megállapodások nem korlátozzák a technológiatulajdonosok azon képességét, hogy technológiaátadási megállapodásokat kössenek harmadik felekkel, illetve nem korlátozzák e megállapodások feltételeit;

(g) a tárgyalócsoport útján kialkudott technológiaátadási megállapodások alapján fizetendő engedélyezési illetékek nem haladják meg a licenc tárgyát képező technológiát tartalmazó termékek értékesítési árának 10 %-át.

(327) A fenti feltételeknek meg nem felelő engedélyezéssel foglalkozó tárgyalócsoportok esetében a Szerződés 101. cikke szerinti egyedi értékelésre van szükség. Nem vélelmezhető, hogy az ilyen engedélyezéssel foglalkozó tárgyalócsoportok a 101. cikk (1) bekezdése értelmében korlátozzák a versenyt, vagy nem felelnek meg a 101. cikk (3) bekezdésében foglalt feltételeknek.

4.5.3. **A Szerződés 101. cikkének (3) bekezdése szerinti értékelés**

(328) Ha a tárgyalócsoport a Szerződés 101. cikkének (1) bekezdése értelmében korlátozza a versenyt, meg kell vizsgálni, hogy a tárgyalócsoport olyan hatékonyságnövekedést eredményez-e, amely megfelel a 101. cikk (3) bekezdésében foglalt feltételeknek.

Hatékonyságnövekedés

(329) a tárgyalócsoport hatékonyságnövekedést eredményezhet. A csoport elsősorban csökkentheti mind a technológia alkalmazói, mind a technológiatulajdonosok engedélyezési tranzakciós költségeit azáltal, hogy megszünteti annak szükségességét, hogy a tárgyalócsoport minden egyes tagja kétoldalú engedélyezési tárgyalásokat folytasson egy adott technológiatulajdonossal. A technológiát alkalmazók szakértelmének összevonása révén a tárgyalócsoport csökkentheti a technológia alkalmazói és tulajdonosai közötti információs aszimmetriát, ami megalapozottabb tárgyalásokat eredményez többek között arról, hogy a javasolt engedélyezési feltételek a FRAND alá tartoznak-e. a tárgyalócsoport az elsőként cselekvő hátrányát is kezelheti, mivel előfordulhat, hogy a technológia alkalmazói addig nem hajlandók technológiaátadási megállapodást kötni, míg versenytársaik ezt megtették volna. E hatékonyságnövekedés több technológiaátadási megállapodás megkötését és ezáltal a technológia szélesebb körű elterjedését eredményezheti. Ennek köszönhetően várhatóan több innováció áll majd rendelkezésre a piacon, ami a fogyasztók javát szolgálja.

Nélkülözhetetlenség

(330) a tárgyalócsoportnak köszönhető hatékonyságnövekedés eléréséhez szükséges mértéket meghaladó korlátozások nem felelnek meg a 101. cikk (3) bekezdésében foglalt feltételeknek. Az engedélyezési tranzakciós költségek csökkentése érdekében például nem feltétlenül nélkülözhetetlen, hogy a tárgyalócsoport előírja a technológiatulajdonos számára, hogy ne biztosítson kedvezőbb engedélyezési feltételeket harmadik feleknek.

Haszon továbbadása a fogyasztóknak

(331) A nélkülözhetetlen korlátozásokkal elért hatékonyságnövekedést olyan mértékben kell a fogyasztókra hárítani, amely felülmúlja a tárgyalócsoport által okozott versenykorlátozó hatásokat. A technológiaengedélyezési költségek csökkenése például alacsonyabb értékesítési árak formájában áthárítható a downstream termékpiacokon. A fogyasztókra való áthárítás nagyobb valószínűséggel valósul meg, ha a tárgyalócsoport tagjai nem rendelkeznek piaci erővel a downstream termékpiacokon.

A verseny megszüntetésének tilalma

(332) A Szerződés 101. cikke (3) bekezdésének feltételei nem teljesülnek, ha a tárgyalócsoport az érintett termékek jelentős része tekintetében lehetővé teszi a felek számára a verseny megszüntetését. Ez a feltétel az érintett technológiai és az érintett termékpiacokra egyaránt vonatkozik. A magas összesített piaci részesedés az egyik jele annak, hogy ez a feltétel esetleg nem teljesül.